

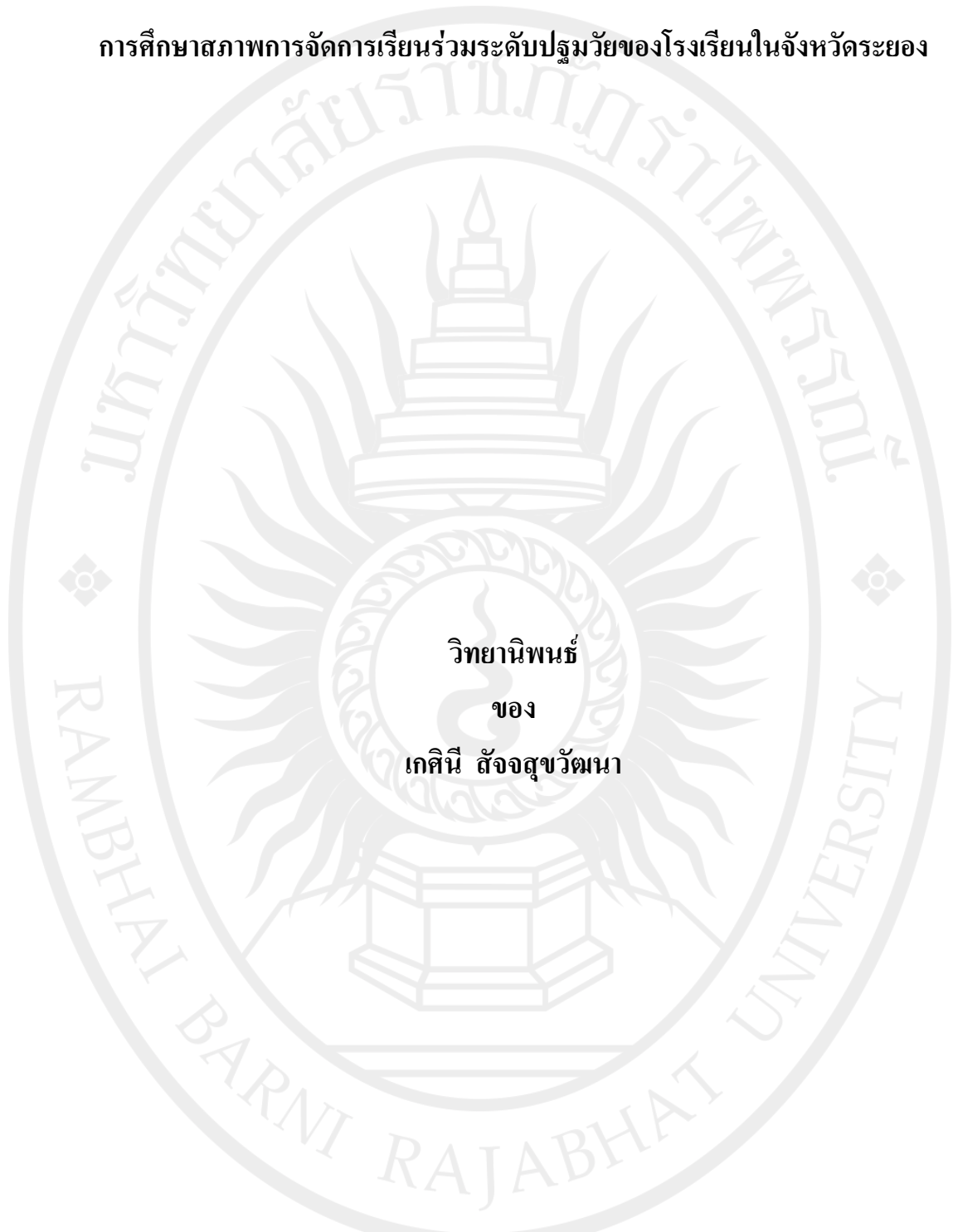
การศึกษาสภาพการจัดการเรียนร่วมระดับปฐมวัยของโรงเรียนในจังหวัดระยอง

เสนอต่อมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณีเพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา

กันยายน 2555

การศึกษาสภาพการจัดการเรียนร่วมระดับปฐมวัยของโรงเรียนในจังหวัดระยอง

วิทยานิพนธ์
ของ
เกศินี สัจจสุขวัฒนา

เสนอต่อมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา
ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

กันยายน 2555

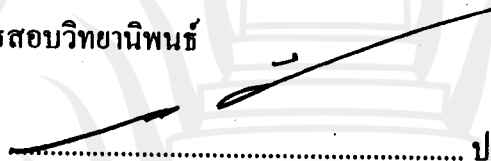
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

วิทยานิพนธ์

เรื่อง

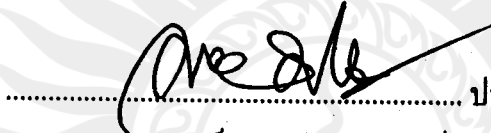
การศึกษาสภาพการจัดการเรียนร่วมระดับปฐมวัยของโรงเรียนในจังหวัดระยอง
ของ
เกศินี สัจจสุขวัฒนา

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

ประธานสอบวิทยานิพนธ์

(ดร.พีระ รัตนวิจิตร)

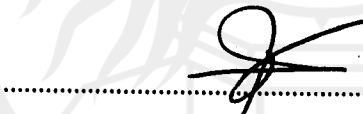
ประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

(รองศาสตราจารย์เฉลา ประเสริฐสังข์)

กรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

(ดร.วิเชียร พันธุ์เครือบุตร)

กรรมการสอบวิทยานิพนธ์

(ดร.สุรีย์มาศ สุขกสิ)

ได้รับอนุมัติจากมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณีให้นำเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาค้นคว้าตามหลักสูตร
ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา
ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(รองศาสตราจารย์ ดร.ถาวร ฉิมเลี้ยง)

วันที่ 16 เดือน กันยายน พ.ศ. 2556

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

เกศินี สัจจสุขวัฒนา. (2555). การศึกษาสภาพการจัดการเรียนร่วมระดับปฐมวัยของโรงเรียน
ในจังหวัดระยอง. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา). จันทบุรี : มหาวิทยาลัยราชภัฏ
รำไพพรรณี.

คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

รองศาสตราจารย์เฉลา ประเสริฐสังข์ กศ.ม. (จิตวิทยาพัฒนาการ) ประธานกรรมการ
ดร.วิเชียร พันธุ์เครือบุตร กศ.ค. (การบริหารการศึกษา) กรรมการ

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบสภาพการจัดการเรียนร่วม
ระดับปฐมวัยของโรงเรียนในจังหวัดระยอง จำแนกตามสถานภาพทางตำแหน่ง เขตพื้นที่การศึกษา
ในจังหวัดระยอง และขนาดโรงเรียน ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารและครูผู้สอน
ของโรงเรียนจัดการเรียนร่วมระดับปฐมวัย ในจังหวัดระยอง 15 โรงเรียน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการ
วิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหาร เลือกแบบเจาะจง จำนวน 15 โรงเรียน โรงเรียนละ 1 คน จำนวน 15 คน
และ ครูผู้สอน เลือกแบบเจาะจง 15 โรงเรียน จำนวน 75 คน รวมทั้งสิ้น 90 คน เครื่องมือที่ใช้ในการ
วิจัยเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ซึ่งมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.95
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)
การทดสอบค่าที (t-test) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way Analysis of Variance)
เมื่อพบความแตกต่างเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย ภายหลังด้วยวิธี Least Significant Difference (LSD)

ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพการจัดการเรียนร่วมระดับปฐมวัยของโรงเรียนในจังหวัดระยอง
โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง 2) การวิเคราะห์เปรียบเทียบสภาพการจัดการเรียนร่วม
ระดับปฐมวัยของโรงเรียนในจังหวัดระยอง ที่จำแนกตามสถานภาพทางตำแหน่ง พบว่า สถานภาพ
ทางตำแหน่งต่างกัน มีสภาพการจัดการเรียนร่วมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
ส่วนที่จำแนกตามเขตพื้นที่การศึกษาและขนาดโรงเรียน พบว่า มีสภาพการจัดการเรียนร่วม
แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

Kasinee Sajjasukwattana. (2012). **A Study of Mainstreamed Education for Early Childhood Students in Rayong Province**. Thesis M.Ed. (Educational Administration). Chanthaburi : Rambhai Barni Rajabhat University.

Advisory Committee

Associate Professor Chalao Prasertsung M.Ed. (Developmental Psychology) Chairman

Dr.Vichian Puncreobutr Ed.D. (Educational Administration) Member

Abstract

The objectives of this research were to study and to compare mainstreamed education for early childhood students in Rayong Province classified by the research participants' positions, education areas, and school sizes in Rayong Province. The population in this research consisted of administrators and teachers in 15 schools, drawn through purposive sampling, where mainstreamed education for early childhood students in Rayong Province was offered. The sample included 90 participants drawn through purposive sampling - 15 administrators, one for each school; and 75 school teachers in 15 schools. The instrument used in this research was the 5-rating -scale questionnaire and its reliability was at 0.95. The statistical analysis was employed using frequencies, percentage, mean (\bar{x}), standard deviation (S.D.), t-test, and One-way Analysis of Variance, and Least Significant Difference (LSD) for pair comparison.

The results of the study were found. 1) Both the general and individual categories of the mainstreamed education for early childhood students in Rayong Province were at the moderate levels. 2) The comparison of mainstreamed education for early childhood students in Rayong Province classified by the research participants' positions showed significant difference at the 0.5 level, the different educational areas and school sizes did not show significant difference.

ประกาศคุณูปการ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จสมบูรณ์ด้วยดี โดยได้รับความกรุณาและความช่วยเหลือ ให้คำแนะนำเป็นอย่างดีจาก รองศาสตราจารย์เจลา ประเสริฐสังข์ และ ดร.วิเชียร พันธุ์เครือบุตร ที่ได้ถ่ายทอดความรู้ ให้คำปรึกษา ชี้แนะแนวทาง ให้คำแนะนำแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ตลอดจนดูแลเอาใจใส่ตลอดระยะเวลาในการศึกษาวิจัย และเป็นกำลังใจให้ด้วยดีเสมอมา ผู้วิจัยขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

ขอขอบพระคุณ คณาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี และผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่าน ที่ให้ความอนุเคราะห์ในการตรวจสอบ รวมทั้งให้คำแนะนำแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ให้มีคุณภาพ และขอขอบพระคุณผู้บริหารและครูผู้สอนของโรงเรียนระดับปฐมวัยในจังหวัดระยอง ที่ให้ความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถาม

ประโยชน์และคุณค่าอันเนื่องมาจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอน้อมนำคุณงามความดี ให้แก่บิดา มารดา ครู คณาจารย์ และผู้มีส่วนช่วยเหลือในการทำวิจัยครั้งนี้ทุกท่าน

เกศินี ตัจจสุขวัฒนา

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ	1
ความเป็นมา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	4
ประโยชน์ของการวิจัย.....	4
ขอบเขตของการวิจัย.....	4
นิยามศัพท์เฉพาะ	5
กรอบแนวคิดการวิจัย	6
สมมุติฐานในการวิจัย	7
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	8
หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546.....	8
แนวคิดการจัดการศึกษาปฐมวัย.....	9
ปรัชญาการศึกษาปฐมวัย	12
หลักการจัดการศึกษาปฐมวัย	13
จุดมุ่งหมายการศึกษาปฐมวัย	16
นโยบายกระทรวงศึกษาธิการในการจัดการศึกษาเรียนร่วม	17
การจัดการเรียนร่วม	24
ความหมายของการจัดการเรียนร่วม	25
ปรัชญาพื้นฐานการเรียนร่วม	26
รูปแบบการจัดการเรียนร่วม	29
องค์ประกอบที่จะช่วยให้การเรียนร่วมประสบความสำเร็จ	30
การบริหารจัดการเรียนร่วมแบบโครงสร้างซีท (SEAT).....	32
การจัดการเรียนร่วมระดับปฐมวัยในจังหวัดระยอง.....	47
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	49
งานวิจัยต่างประเทศ.....	49
งานวิจัยในประเทศ.....	51

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
3 วิธีดำเนินการวิจัย	56
การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง	56
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	57
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	59
การวิเคราะห์ข้อมูล	59
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	60
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	61
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	61
การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล	61
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	62
5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	75
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	75
วิธีดำเนินการวิจัย.....	75
สรุปผลการวิจัย.....	77
อภิปรายผลการวิจัย.....	79
ข้อเสนอแนะ.....	82
บรรณานุกรม	84
ภาคผนวก	89
ภาคผนวก ก รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ.....	90
ภาคผนวก ข แบบสอบถามเพื่อการวิจัย.....	92
ภาคผนวก ค คำอำนาจจำแนกรายชื่อและค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม.....	102
ประวัติย่อผู้วิจัย	106

สารบัญตาราง

ตาราง	หน้า
1 รายชื่อโรงเรียนและกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง ของโรงเรียนจัดการเรียนร่วมระดับปฐมวัย จำนวน 15 โรงเรียน ในจังหวัดระยอง	57
2 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามข้อมูลเบื้องต้น	62
3 ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน อันดับและระดับ ของความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการจั ดการเรียนร่วมระดับปฐมวัยของโรงเรียนในจังหวัดระยอง โดยรวมและรายด้าน	63
4 ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน อันดับและระดับ ของความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการจั ดการเรียนร่วมระดับปฐมวัยของโรงเรียนในจังหวัดระยอง ด้านนักเรียน จำแนก โดยรวมและรายข้อ.....	64
5 ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน อันดับและระดับ ของความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการจั ดการเรียนร่วมระดับปฐมวัยของโรงเรียนในจังหวัดระยอง ด้านสภาพแวดล้อม จำแนกโดยรวมและรายข้อ.....	66
6 ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน อันดับและระดับ ของความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการจั ดการเรียนร่วมระดับปฐมวัยของโรงเรียนในจังหวัดระยอง ด้านกิจกรรมการเรียน การสอน จำแนกโดยรวมและรายข้อ	68
7 ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน อันดับและระดับ ของความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการจั ดการเรียนร่วมระดับปฐมวัยของโรงเรียนในจังหวัดระยอง ด้านเครื่องมือ จำแนก โดยรวมและรายข้อ.....	70
8 เปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการจัดการเรียนร่วมระดับปฐมวัยของโรงเรียน ในจังหวัดระยอง ที่จำแนกตามสถานภาพทางตำแหน่ง	72
9 เปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการจัดการเรียนร่วมระดับปฐมวัยของโรงเรียน ในจังหวัดระยอง ที่จำแนกตามเขตพื้นที่การศึกษาในจังหวัดระยอง	73
10 เปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการจัดการเรียนร่วมระดับปฐมวัยของโรงเรียน ในจังหวัดระยอง จำแนกตามขนาดโรงเรียน.....	74
11 ค่าอำนาจจำแนกรายชื่อของแบบสอบถาม เรื่อง การศึกษาสภาพการจัดการเรียนร่วม ระดับปฐมวัยของโรงเรียนในจังหวัดระยอง	103

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมา

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ปี พ.ศ. 2550 ใน มาตรา 49 บุคคลย่อมมีสิทธิเสมอกันในการรับการศึกษาไม่น้อยกว่าสิบสองปี โดยที่รัฐจะต้องจัดให้โดยทั่วถึงและมีคุณภาพ โดยไม่เก็บค่าใช่จ่าย ทำให้มีกฎหมายเกี่ยวกับการศึกษาแห่งชาติเป็นฉบับแรก พุทธศักราช 2542 และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ที่กล่าวว่า รัฐต้องการจัดการศึกษาให้กับทุกคนทุกกลุ่ม ไม่ว่าจะเป็เด็กกลุ่มพิการหรือกลุ่มเด็กด้อยโอกาส กลุ่มต่าง ๆ ที่ระบุไว้อย่างชัดเจนในหมวด 2 สิทธิและหน้าที่ทางการศึกษา มาตรา 10 วรรคสอง การจัดการศึกษาสำหรับบุคคลซึ่งมีความบกพร่องทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ สังคม การสื่อสารและการเรียนรู้ ร่างกายพิการหรือทุพพลภาพ บุคคลซึ่งไม่สามารถพึ่งตนเอง ไม่มีสิ่งอำนวยความสะดวก บริการอื่นใดทางการศึกษาตามคนพิการร้องขอ และวิธีการที่กำหนด ในกฎกระทรวง ซึ่งมีหลักการจัดการศึกษาโดยยึดหลักผู้เรียนสำคัญมากที่สุด โดยที่ทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2543 : 1)

กระทรวงศึกษาธิการ มีนโยบายปฏิรูปการศึกษารอบ 2 ที่เกี่ยวกับการจัดการศึกษาปฐมวัย คือ มาตรการหลัก : ส่งเสริมบทบาทของครอบครัวและสร้างความเข้มแข็งของครอบครัวในการพัฒนาการเรียนรู้ของบุตรหลานในทุกระดับประเภทการศึกษา โดยมีมาตรการคือ การพัฒนาและเตรียมความพร้อมของเด็กปฐมวัยก่อนเข้าเรียนประถมศึกษา โดยเฉพาะการให้ความรู้แก่พ่อแม่ ผู้ปกครอง รวมทั้งผู้เตรียมตัวเป็นพ่อแม่ เพื่อให้เด็กปฐมวัยมีพัฒนาการตามวัยอย่างมีคุณภาพ และมีความพร้อมในการศึกษาและเรียนรู้ในระดับสูงขึ้น ซึ่งในส่วนนี้กระทรวงศึกษาธิการมีแนวทางที่จะปรับพัฒนาหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 ให้สอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 เพื่อให้ระบบการศึกษาทุกระดับเชื่อมโยงกัน และมีการพัฒนา เปลี่ยนแปลงทันกับสังคมโลก โดยมีเป้าหมายชัดเจนในการพัฒนาคน สร้างพลเมืองยุคใหม่ ปลูกฝังให้เป็นพลเมืองดี เคารพกติกา มีวินัยต่อตนเอง เพราะฉะนั้นเมื่อจะสร้างคนตามคุณลักษณะนี้จะต้องเริ่มสร้างตั้งแต่ระดับปฐมวัย (“กระทรวงศึกษาธิการปฏิรูปการศึกษารอบ 2”. 2553 : 8)

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีนโยบายการจัดการศึกษาปฐมวัย ที่ให้ความสำคัญและตระหนักถึงการพัฒนาเด็กปฐมวัยให้ก้าวทันต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมอย่างรวดเร็ว ซึ่งหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 เป็นการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานระยะเริ่มแรกเพื่อวางรากฐานของชีวิตของเด็กไทยให้เจริญเติบโตอย่างสมบูรณ์ มีพัฒนาการ

อย่างสมวัย ดังปรัชญาการศึกษาปฐมวัยที่กำหนดไว้ว่า การศึกษาปฐมวัยเป็นการศึกษาการพัฒนาเด็กตั้งแต่แรกเกิดถึง 5 ปี บนพื้นฐานของการอบรมเลี้ยงดูและการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ที่สนองต่อธรรมชาติ และพัฒนาการของเด็กแต่ละคนตามศักยภาพ ด้วยความรัก ความเอื้ออาทร และความเข้าใจทุกคน เพื่อสร้างรากฐานคุณภาพชีวิต ให้เด็กพัฒนาไปสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เกิดคุณค่าต่อตนเองและสังคม โดยมีครอบครัวเป็นแกนหลัก และมีหน้าที่ดูแลเด็ก รวมถึงทุกภาคส่วนของสังคม ตามพระราชบัญญัติการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ ปี พ.ศ. 2551 จึงทำให้กระทรวงศึกษาธิการ ได้กำหนดนโยบายและเป้าหมาย ปี พ.ศ. 2551 ไว้ดังนี้ เร่งรัดการปฏิรูปการศึกษา โดยยึดคุณธรรมนำความรู้ขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐานของประชาชนให้กว้างขวางทั่วถึง มีคุณภาพ และขยายโอกาสทางการศึกษาทุกระดับและประเภทการศึกษา พัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับ โดยมีเป้าหมายให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและคุณภาพการศึกษาสูงขึ้นทุกระดับและประเภทการศึกษา การกระจายอำนาจไปสู่เขตพื้นที่และสถานศึกษา โดยมีเป้าหมายให้เขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษามีความคล่องตัวและมีประสิทธิภาพในการบริหารจัดการ ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน ภาคเอกชนและท้องถิ่น โดยมีเป้าหมายในการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของชุมชน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2551 : 7-11) นโยบายและเป้าหมายของกระทรวงศึกษาธิการดังกล่าวทำให้สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้ทบทวนสภาพแวดล้อมขององค์กร โดยการนำผลการดำเนินงานตามกลยุทธ์ ปี 2550 มาปรับปรุงงานหลัก สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้กำหนดเป้าประสงค์ไว้ดังนี้ คือ ประชากรวัยเรียนทุกคนทั้งปกติ พิการและด้อยโอกาส เพื่อให้ได้รับโอกาสในการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปี ตามสิทธิอย่างเท่าเทียมและทั่วถึง นักเรียนทุกคนได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2551 : 17-19) กระทรวงศึกษาธิการ ได้จัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาพิเศษสำหรับคนพิการ ระยะ 5 ปี คือระหว่าง ปี พ.ศ. 2550-2554 โดยกำหนดยุทธศาสตร์ไว้ดังนี้ ยุทธศาสตร์การขยายโอกาสและบริการทางการศึกษาให้กับคนพิการอย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ การสร้างความเข้มแข็งด้านการบริหารจัดการ ให้แก่งานที่จัดการศึกษาสำหรับคนพิการอย่างมีคุณภาพ การส่งเสริมการศึกษาวิจัยเพื่อสร้างองค์ความรู้ด้านคนพิการและการส่งเสริม สนับสนุนให้คนพิการ ครอบครัว ชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและองค์กรเอกชนร่วมกันพัฒนาและสร้างองค์ความรู้ในการจัดการศึกษา (กระทรวงศึกษาธิการ. 2551 : 15) แผนพัฒนาการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการฉบับนี้ มีเป้าประสงค์ชัดเจนในการพัฒนาคนพิการคือ คนพิการ ได้รับโอกาสและบริการทางการศึกษา ในทุกระบบ โดยมีรูปแบบที่หลากหลายอย่างมีคุณภาพและมีประสิทธิภาพตามสมรรถภาพ สอดคล้องกับความต้องการของแต่ละบุคคล

สถานศึกษามีการบริหารจัดการด้านหลักสูตร ด้านกระบวนการเรียนการสอน ด้านบุคลากร อย่างมีประสิทธิภาพ มีสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการและความช่วยเหลืออื่น ๆ ทางการศึกษา มีสภาพแวดล้อมที่ปราศจากอุปสรรค คนพิการได้รับการพัฒนาการศึกษาและทักษะการดำรงชีวิต จนสามารถประกอบอาชีพ พึ่งตนเองได้ มีคุณธรรมและอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขตามศักยภาพของแต่ละบุคคลและสถานศึกษา คนพิการ ครอบครัว ชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและ องค์กรเอกชนร่วมกันพัฒนาและสร้างองค์ความรู้ในการจัดการศึกษา จึงนับว่าแผนพัฒนาดังกล่าว มีประโยชน์อย่างยิ่งต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตแก่คนพิการ

จังหวัดระยองเป็นจังหวัดหนึ่งที่ได้รับนโยบายให้จัดการเรียนร่วม (กระทรวงศึกษาธิการ. 2551 : 15) ศูนย์การศึกษาพิเศษแห่งชาติ ศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัด กระทรวงศึกษาธิการ ได้เกื้อย้อัตรากำลังของกระทรวงศึกษาธิการ โดยไม่ขอจัดตั้ง อัตรารใหม่ นอกจากนี้ตามมาตรการจัดการศึกษาเพื่อคนพิการ ที่กระทรวงศึกษาธิการเสนอต่อ คณะรัฐมนตรีดังกล่าว จึงได้เสนอความเห็นชอบกับ ยุทธศาสตร์การดำเนินงาน และโครงสร้าง การบริหารงานขององค์การศึกษาเพื่อคนพิการเอาไว้ด้วย (เป็นโครงสร้างเฉพาะกิจ) การจัดการเรียนร่วม ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง จังหวัดระยอง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา ขั้นพื้นฐาน เป็นการจัดการศึกษาให้กับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษได้เรียนร่วมกับเด็กทั่วไป ในระดับปฐมวัย ประถมศึกษา และมัธยมศึกษา โดยไม่จำกัดหรือแยกประเภทความพิการหรือบกพร่อง เพราะเป็นการเปิดโอกาสทางการศึกษา โดยเป็นการจัดการศึกษาเพื่อปวงชนอย่างแท้จริง ซึ่งยึดหลัก ของคุณธรรมที่ว่า ทุกชีวิตที่เกิดมาอยู่ร่วมในสังคม ซึ่งสังคมของคนเหล่านั้นต้องมีสิทธิและเสรีภาพ ทางการศึกษาอย่างเท่าเทียมโดยไม่มีขีดจำกัด จากสภาพการจัดการร่วมของโรงเรียนในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดระยอง ให้สอดคล้องกับรูปแบบการบริหารจัดการศึกษา ตามร่างพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติฉบับปัจจุบัน สาระสำคัญประการหนึ่งในโครงสร้าง การบริหารจัดการศึกษาเพื่อคนพิการ คือ ให้มีศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดระยอง ทำหน้าที่ เป็นศูนย์เตรียมการ นำนโยบายไปสู่การปฏิบัติจัดทำ และจัดสรรงบประมาณให้แก่สถานศึกษา ประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ ให้บริการการศึกษาบำบัดฟื้นฟู และดำเนินการ ระบบส่งต่อ โรงเรียน และชุมชน เร่งพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการภายในระยะเวลาอันรวดเร็ว ให้มีศักยภาพทัดเทียมกับคนปกติ เสริมสร้างความรู้ ฟื้นฟูร่างกาย มุ่งหมายสู่การศึกษาพัฒนาร่างกาย และจิตใจ ให้แนวทางการดำเนินชีวิตที่ดี สามารถอยู่ร่วมในสังคมได้อย่างมีความสุข

จากแนวทางการจัดการเรียนร่วมจะประสบผลสำเร็จขึ้นอยู่กับองค์ประกอบที่สำคัญ หลายประการ เพื่อให้การจัดการเรียนการสอนแบบเรียนร่วมได้พัฒนาขึ้น ผู้วิจัยเห็นว่าการจัดการศึกษา จะสำเร็จได้ตามวัตถุประสงค์และนโยบายดังกล่าว จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องมีการศึกษา

สภาพการจัดการเรียนร่วมระดับปฐมวัยของโรงเรียนในจังหวัดระยอง เพื่อให้การวางแผนการจัดการศึกษาการเรียนร่วมให้มีคุณภาพเป็นไปตามนโยบายที่กำหนดทุกระดับ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้

1. เพื่อศึกษาสภาพการจัดการเรียนร่วมระดับปฐมวัยของโรงเรียนในจังหวัดระยอง
2. เพื่อเปรียบเทียบสภาพการจัดการเรียนร่วมระดับปฐมวัยของโรงเรียนในจังหวัดระยอง จำแนกตามสถานภาพทางตำแหน่ง เขตพื้นที่การศึกษาในจังหวัดระยอง และขนาดโรงเรียน

ประโยชน์ของการวิจัย

ผลที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้ สามารถเป็นข้อมูลสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาหรือผู้เกี่ยวข้อง ในการวางแผนพัฒนา และปรับปรุงการจัดการเรียนร่วมระดับปฐมวัย ให้จัดการเรียนร่วม ได้ประสบผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์และนโยบายการศึกษา อีกทั้งยังสามารถนำไปเป็นข้อมูล ให้ผู้บริหารระดับสูง ระดับเขตพื้นที่การศึกษา หรือหน่วยงานที่สนับสนุน ใช้กำหนดแนวทาง หรือนโยบาย ให้การจัดการเรียนร่วมระดับปฐมวัย จัดการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตของการวิจัยครั้งนี้ คือ การศึกษาสภาพการจัดการเรียนร่วมระดับปฐมวัย ของโรงเรียนในจังหวัดระยอง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารและครูผู้สอนของโรงเรียนจัดการเรียนร่วม ที่เปิดสอนในระดับปฐมศึกษา จำนวน 15 โรงเรียน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารและครูผู้สอนของโรงเรียนที่เปิดสอน ในระดับปฐมวัย โดยเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง ประกอบด้วย ผู้บริหารจำนวน 15 คน และ ครูผู้สอน 75 คน รวมทั้งสิ้น 90 คน

ตัวแปรที่ศึกษา

1. ตัวแปรอิสระ แบ่งออกเป็นดังนี้

1.1 สถานภาพทางตำแหน่ง แบ่งเป็น

1.1.1 ผู้บริหาร

1.1.2 ครูผู้สอน

1.2 เขตพื้นที่การศึกษาในจังหวัดระยอง แบ่งเป็น

1.2.1 เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 1

1.2.2 เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 2

1.3 ขนาดโรงเรียน แบ่งเป็น

1.3.1 โรงเรียนขนาดเล็ก

1.3.2 โรงเรียนขนาดกลาง

1.3.3 โรงเรียนขนาดใหญ่

2. **ตัวแปรตาม** ได้แก่ สภาพการจัดการเรียนร่วมระดับปฐมวัยของโรงเรียนในจังหวัดระยอง ตามกระบวนการเรียนร่วมแบบโครงสร้างซีท (SEAT) มี 4 ด้าน แบ่งออกเป็นดังนี้

2.1 นักเรียน

2.2 สภาพแวดล้อม

2.3 กิจกรรมการเรียนการสอน

2.4 เครื่องมือ

นิยามศัพท์เฉพาะ

ในการวิจัยครั้งนี้ มีนิยามศัพท์เฉพาะที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยดังต่อไปนี้
การศึกษาปฐมวัย หมายถึง การจัดการศึกษาสำหรับเด็กตั้งแต่แรกเกิดถึง 5 ปี
การจัดการเรียนร่วม หมายถึง การจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษได้เรียนร่วมกับเด็กปกติ เพื่อส่งเสริมให้เด็กเหล่านี้ได้มีโอกาสเรียนรู้ตามรูปแบบที่เหมาะสม โดยคำนึงถึงความสามารถของบุคคลนั้น ให้สามารถดำรงชีวิตในสังคมอย่างปกติสุข

สภาพการจัดการเรียนร่วม หมายถึง สภาพการดำเนินงานการจัดการศึกษาให้กับเด็กที่มีความต้องการพิเศษเรียนร่วมกับเด็กปกติในโรงเรียนปกติ ในระดับปฐมวัย แบบโครงสร้างซีท ซึ่งมีกระบวนการจัดการเรียนร่วม 4 ด้าน ได้แก่

1. **นักเรียน (S-Student)** หมายถึง การเตรียมความพร้อมนักเรียนทั่วไป และที่มีความต้องการพิเศษ ให้มีความพร้อมในการเรียนร่วม

2. **สภาพแวดล้อม (E-Environment)** หมายถึง สิ่งที่อยู่รอบตัวนักเรียน เช่น สภาพแวดล้อมทางกายภาพ และบุคคลสำคัญของนักเรียน เช่น พ่อแม่ ผู้ปกครอง ครู และบริเวณที่จัดการเรียนร่วม เป็นต้น

3. **กิจกรรมการเรียนการสอน (A-Activities)** หมายถึง หลักสูตรและการจัดทำแผนการจัดการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับการจัดการเรียนร่วม เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย

4. **เครื่องมือ (T-Tools)** หมายถึง สิ่งที่น่ามาเป็นเครื่องมือในการบริหารจัดการเรียนร่วม ช่วยให้นักเรียนพิการหรือที่มีความต้องการพิเศษ เกิดการเรียนรู้และดำรงชีวิตได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด

ขนาดโรงเรียนที่เปิดสอนระดับปฐมวัย แบ่งเป็น 3 ขนาดเล็ก มีจำนวนขนาดดังนี้ นักเรียน 1-120 คน ขนาดกลาง มีจำนวนนักเรียน 121- 600 คน ขนาดใหญ่ มีจำนวนนักเรียน 601- 1,500 คน

สถานภาพทางตำแหน่ง หมายถึง ผู้บริหารและครูผู้สอนที่ทำหน้าที่ในโรงเรียนที่เปิดสอนระดับประถมศึกษา ในจังหวัดระยอง โดยดำเนินการจัดการเรียนร่วมสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษร่วมกับเด็กปกติ ได้แก่

1. **ผู้บริหาร** หมายถึง ผู้อำนวยการหรือรองผู้อำนวยการหรือบุคคลที่ทำหน้าที่รักษาการในตำแหน่งดังกล่าว

2. **ครูผู้สอน** หมายถึง ครูผู้รับผิดชอบการจัดการเรียนร่วมสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษเรียนร่วมกับเด็กปกติ

เขตพื้นที่การศึกษาในจังหวัดระยอง หมายถึง หน่วยงานทางการศึกษา ซึ่งมีหน้าที่รับผิดชอบดูแล กำกับและติดตาม สถานศึกษาที่ดำเนินการจัดการเรียนร่วมให้เด็กพิเศษเข้าเรียนกับเด็กปกติ ได้แก่

1. **เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1** หมายถึง หน่วยงานทางการศึกษาที่ประกอบด้วยสถานศึกษาที่ตั้งอยู่ในอำเภอเมือง บ้านค่าย บ้านฉาง ปลวกแดง นิคมพัฒนา

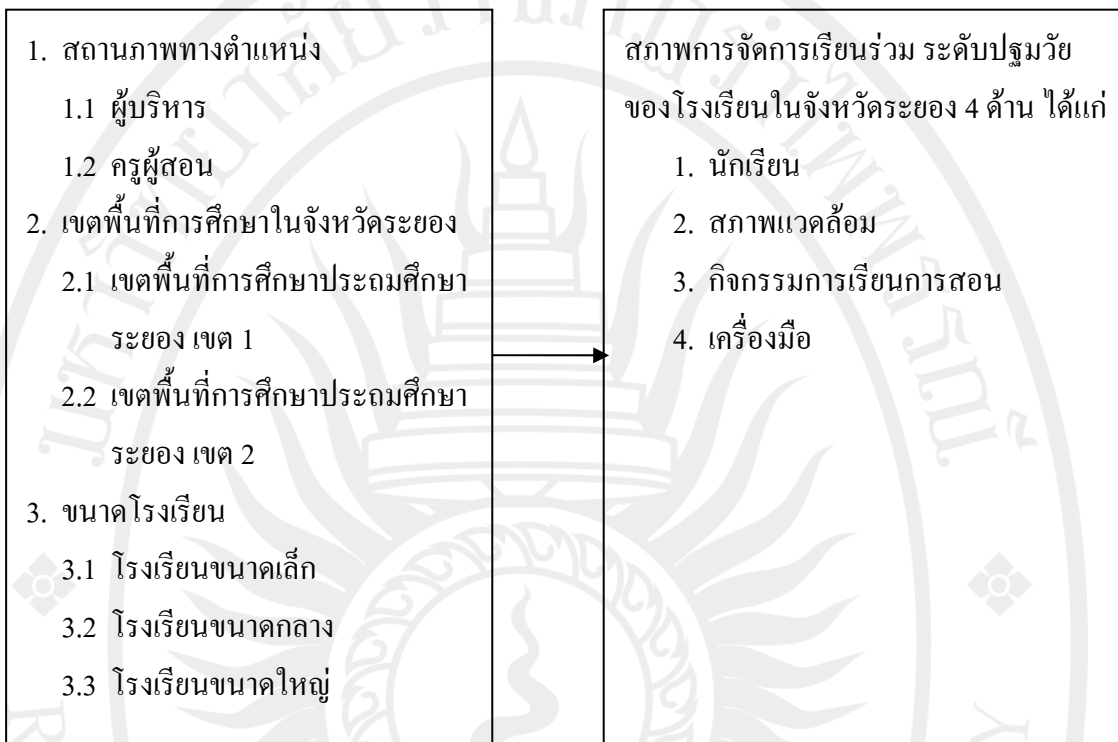
2. **เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 2** หมายถึง อำเภอแกลง เขาชะเมา วังจันทร์

กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย ตามกระบวนการจัดการเรียนร่วมแบบโครงสร้างซีท ดังนี้ (เบญจมา ชลธาร์นนท์, 2545 : 7-47)

ตัวแปรอิสระ

ตัวแปรตาม

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

สมมุติฐานในการวิจัย

1. สภาพการจัดการเรียนร่วมระดับปฐมวัยของโรงเรียนในจังหวัดระยอง จำแนกตามสถานภาพทางตำแหน่ง แตกต่างกัน
2. สภาพการจัดการเรียนร่วมระดับปฐมวัยของโรงเรียนในจังหวัดระยอง จำแนกตามเขตพื้นที่การศึกษา ในจังหวัดระยอง แตกต่างกัน
3. สภาพการจัดการเรียนร่วมระดับปฐมวัยของโรงเรียนในจังหวัดระยอง จำแนกตามขนาดโรงเรียน แตกต่างกัน

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้ ได้ศึกษาเรื่อง สภาพการจัดการเรียนร่วมระดับปฐมวัยของโรงเรียน
ในจังหวัดระยอง ได้นำเสนอหัวข้อตามลำดับดังต่อไปนี้

1. หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546
 - 1.1 แนวคิดการจัดการศึกษาปฐมวัย
 - 1.2 ปรัชญาการศึกษาปฐมวัย
 - 1.3 หลักการจัดการศึกษาปฐมวัย
 - 1.4 จุดมุ่งหมายการศึกษาปฐมวัย
2. นโยบายกระทรวงศึกษาธิการในการจัดการศึกษาเรียนร่วม
3. การจัดการเรียนร่วม
 - 3.1 ความหมายของการจัดการเรียนร่วม
 - 3.2 ปรัชญาพื้นฐานการเรียนร่วม
 - 3.3 รูปแบบการจัดการเรียนร่วม
 - 3.4 องค์ประกอบที่จะช่วยให้การเรียนร่วมประสบผลสำเร็จ
4. การบริหารจัดการเรียนร่วมแบบ โครงสร้างซีท (SEAT)
5. การจัดการเรียนร่วมระดับปฐมวัยในจังหวัดระยอง
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 6.1 งานวิจัยต่างประเทศ
 - 6.2 งานวิจัยในประเทศ

หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546

กระทรวงศึกษาธิการ (2546 : 3-34) ได้กล่าวถึง การศึกษาปฐมวัยเป็นการพัฒนาตั้งแต่แรกเกิดจนถึง 5 ปี บนพื้นฐานการอบรมเลี้ยงดู และการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ที่สนองต่อธรรมชาติและพัฒนาการของเด็กแต่ละคน ตามด้วยสภาพภายใต้บริบทสังคม-วัฒนธรรมที่เด็กอาศัยอยู่ด้วยความรัก ความเอื้ออาทร และความเข้าใจของทุกคน เพื่อสร้างรากฐานคุณภาพชีวิตให้เด็กพัฒนาไปสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เกิดคุณค่าต่อตัวเองและสังคม ตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กอายุ 3-5 ปี เป็นการจัดการศึกษาในลักษณะการอบรมเลี้ยงดู และให้การศึกษาที่เด็กจะได้รับ

การพัฒนาทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคมและสติปัญญา ตามวัย ประสบการณ์และความสามารถของแต่ละบุคคล

แนวคิดการจัดการศึกษาปฐมวัย

แนวคิดพื้นฐานในการพัฒนาหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 มี 4 แนวคิด ดังนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2546 : 3-34)

1. แนวคิดเกี่ยวกับพัฒนาการเด็ก กล่าวถึง พัฒนาการของมนุษย์เป็นการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในตัวมนุษย์ เริ่มตั้งแต่ปฏิสนธิต่อเนื่องไปจนตลอดชีวิต ซึ่งครอบคลุมการเปลี่ยนแปลงในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ โดยที่พัฒนาการด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา จะมีความสัมพันธ์และพัฒนาอย่างต่อเนื่องเป็นลำดับขั้นตอนไปพร้อมกันทุกด้าน ในช่วงชีวิตปฐมวัย เด็กแต่ละคนจะเติบโตและมีลักษณะพัฒนาการแตกต่างกันไปตามวัยและวุฒิภาวะ เมื่อก้าวถึงพัฒนาการเด็กปฐมวัยจะบ่งบอกถึงการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในตัวเด็กอย่างต่อเนื่องในแต่ละวัย เริ่มตั้งแต่ปฏิสนธิจนถึงอายุต่ำกว่า 6 ปี

พัฒนาการแต่ละด้านมีทฤษฎีเฉพาะอธิบายไว้และสามารถนำมาใช้ในการพัฒนาเด็ก อาทิ ทฤษฎีพัฒนาการด้านร่างกายที่อธิบายการเจริญเติบโตและพัฒนาการของเด็กว่ามีลักษณะต่อเนื่องเป็นลำดับขั้น เด็กจะพัฒนาถึงขั้นใดจะต้องเกิดวุฒิภาวะของความสามารถขั้นนั้นก่อน หรือทฤษฎีพัฒนาการด้านสติปัญญาที่อธิบายว่าเด็กเกิดมาพร้อมความสามารถในการเรียนรู้ ซึ่งจะพัฒนาขึ้นตามอายุ ประสบการณ์ ค่านิยมทางสังคม และสิ่งแวดล้อม หรือทฤษฎีพัฒนาการทางบุคลิกภาพที่อธิบายว่า เด็กจะพัฒนาได้ดีถ้าในแต่ละช่วงอายุเด็กได้รับการตอบสนองในสิ่งที่ตนพอใจ ได้รับความรัก ความอบอุ่นอย่างเพียงพอจากผู้ใกล้ชิด มีโอกาสช่วยตนเอง ทำกิจกรรมที่เหมาะสมกับวัยและมีอิสระที่จะเรียนรู้ในสิ่งที่ตนอยากรู้อะไร ๆ ตนเอง ดังนั้นแนวคิดเกี่ยวกับพัฒนาการเด็ก จึงเป็นเสมือนหนึ่งแนวทางให้พ่อแม่หรือผู้เลี้ยงดูเด็กได้เข้าใจธรรมชาติหรือความสามารถของเด็ก สามารถอบรมเลี้ยงดูและจัดประสบการณ์ที่เหมาะสมกับวัยและความแตกต่างของแต่ละบุคคล ในอันที่จะส่งเสริมให้เด็กพัฒนาได้ตามศักยภาพจนบรรลุผลตามเป้าหมายที่ต้องการได้ชัดเจนขึ้น การจัดทำหลักสูตรจึงยึดแนวคิดในการให้ความสำคัญกับความสามารถตามวัยและความแตกต่างระหว่างบุคคลของเด็ก โดยยึดเด็กเป็นศูนย์กลางของการจัดการศึกษา

2. แนวคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้ ตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยกล่าวว่า การเรียนรู้ของมนุษย์มีผลสืบเนื่องมาจากประสบการณ์ต่าง ๆ ที่ผู้เรียนได้รับโดยตรงในชีวิตประจำวันเป็นการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม เกิดขึ้นจากกระบวนการที่ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลและสิ่งแวดล้อมรอบตัว โดยผู้เรียนจะต้องเป็นผู้กระทำให้เกิดขึ้นด้วยตนเอง และการเรียนรู้จะเป็นไปได้ดี ถ้าผู้เรียน

ได้ใช้ประสาทสัมผัสทั้งห้า ได้เคลื่อนไหว มีโอกาสคิดริเริ่มตามความต้องการและความสนใจของตนเอง รวมทั้งอยู่ในบรรยากาศที่เป็นอิสระ อบอุ่น และปลอดภัย ดังนั้นการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ จึงเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยส่งเสริมโอกาสการเรียนรู้ของเด็กให้เติบโตตามศักยภาพที่มีอยู่ นอกจากนี้การเรียนรู้ยังเป็นพื้นฐานของพัฒนาการในระดับที่สูงขึ้น โดยที่คนเราเรียนรู้มาตั้งแต่เกิดตามธรรมชาติก่อนที่จะมาเข้าสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย การจัดทำหลักสูตรจึงยึดแนวคิดที่สนับสนุนให้เด็กได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริงด้วยตัวเอง ในสภาพแวดล้อมที่เป็นอิสระเอื้อต่อการเรียนรู้ และมีการจัดกิจกรรมให้เหมาะสมกับระดับพัฒนาการของเด็กแต่ละคน

3. แนวคิดเกี่ยวกับการเล่นของเด็ก กล่าวคือ การเล่นถือเป็นกิจกรรมที่สำคัญในชีวิตของเด็กทุกคน เด็กจะรู้สึกมีความสุข สนุกสนาน เพลิดเพลิน ได้สังเกต สำรวจสิ่งแวดลอมต่าง ๆ รอบตัว มีโอกาสทำการทดลอง สร้างสรรค์ คิดแก้ปัญหาและค้นพบความเป็นจริงของโลกภายนอกด้วยตนเอง การเล่นจะมีอิทธิพลและมีผลดีต่อการเจริญเติบโต ช่วยพัฒนาร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา ขณะเล่นเด็กมีโอกาสเคลื่อนไหวส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย ได้ใช้ประสาทสัมผัส และการรับรู้ ผ่อนคลายอารมณ์ตึงเครียด แสดงออกถึงความเป็นตนเองและเรียนรู้ความรู้สึกของผู้อื่น การเล่นจึงเป็นเสมือนสื่อกลางให้เด็กสร้างประสบการณ์การเรียนรู้สิ่งแวดลอมรอบตัว เรียนรู้ความเป็นอยู่ของผู้อื่น สร้างความสัมพันธ์อยู่ร่วมกับผู้อื่นและกับธรรมชาติรอบตัว ดังนั้นการจัดทำหลักสูตรจึงถือว่า “การเล่น” อย่างมีจุดมุ่งหมายเพื่อการเรียนรู้เป็นหัวใจสำคัญของการจัดประสบการณ์ให้กับเด็กอายุต่ำกว่า 3 ปี

4. แนวคิดเกี่ยวกับวัฒนธรรมและสังคม กล่าวว่าบริบททางสังคมและวัฒนธรรมที่เด็กอาศัยอยู่หรือแวดลอมตัวเด็ก ทำให้เด็กแต่ละคนเติบโตขึ้นมามีคุณลักษณะที่แตกต่างกันไป หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยฉบับนี้ถือว่าพ่อแม่หรือผู้เลี้ยงดูเด็กจำเป็นต้องเข้าใจและยอมรับว่าวัฒนธรรมและสังคมที่แวดลอมตัวเด็กมีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ การพัฒนาศักยภาพ และพัฒนาการของเด็กแต่ละคน ผู้เลี้ยงดูเด็กจำเป็นต้องให้ความสำคัญและเรียนรู้วิถีการดำเนินชีวิต ครอบครัว และชุมชนตามบริบททางสังคมและวัฒนธรรมของเด็กที่ตนรับผิดชอบ เพื่อช่วยให้เด็กได้รับการพัฒนาอย่างเหมาะสม เกิดการเรียนรู้และมีความภาคภูมิใจในสังคม-วัฒนธรรมที่เด็กอาศัยอยู่และสามารถยอมรับผู้อื่นที่มาจากพื้นฐานเหมือนหรือต่างจากตนได้อย่างราบรื่นและมีความสุข

กุลยา ตันติผลาชีวะ (2546 : 17-24) กล่าวว่า การจัดการศึกษาปฐมวัยได้รับการพัฒนาขึ้นมาจากแรงผลักดันของสังคม และความต้องการของสังคม ทำให้เกิดการจัดโครงการบริการต่าง ๆ กัน ทั้งเพื่อการดูแลและการศึกษา ซึ่งแนวคิดการจัดการศึกษาปฐมวัยมีดังนี้

1. บริการให้การดูแลและเลี้ยงดูเด็กให้เติบโตอย่างเหมาะสมกับพัฒนาการ

2. ให้การศึกษาเพื่อส่งเสริมการปรับตัวเข้ากับสังคม ทักษะทางปัญญา และพัฒนาการในทุกด้าน

3. จัดเป็นบริการเพื่อช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาส เด็กยากจน ให้ได้รับการศึกษา การดูแลสุขภาพ การดูแลฟัน โภชนาการและการศึกษาสำหรับผู้ปกครอง

สุจินดา ขจรรุ่งศิลป์ (2551 : 47) ได้กล่าวว่า แนวคิด เรกจิโอ เอมีเลีย แอปโพรช (Reggio Emilia Approach) แนวคิดนี้หลักสำคัญคือ วิธีการมองเด็ก (The Image of the Child) ภาพของเด็กในใจครูตามแนวคิด เรกจิโอ เอมีเลีย คือ เด็กแต่ละคนมีความสามารถในการรับรู้และเรียนรู้ตั้งแต่วินาทีแรกที่เกิดมา เด็กมีวิถีของการเรียนรู้เป็นไปตามระยะของการพัฒนาการในแต่ละวัยแต่ละคน เด็กแต่ละคนจะเต็มไปด้วยพลัง และความปรารถนาที่จะเติบโตงอกงาม ความอยากรู้อยากเห็น ความสามารถในการแสดงออกถึงความต้องการที่จะสัมผัสและสื่อสารกับผู้อื่นด้วยการแสดงออกทางแวตาสีหน้า อากัปกิริยา การจับต้องสัมผัส ภาษาพูด ภาษากาย การเคลื่อนไหว และตลอดจนการสื่อความหมายออกมาทางผลงานศิลปะ เป็นต้น

วรนาท รักสกุลไทย (2551 : 35) ได้กล่าวว่า แนวคิด ไฮสโคป (High Scope) เน้นการเรียนรู้แบบลงมือกระทำผ่านมุมเล่นที่หลากหลาย ด้วยสื่อและกิจกรรมที่เหมาะสมกับพัฒนาการของเด็ก และการแก้ปัญหาอย่างกระตือรือร้น โดยมีหลักการสอน 4 หลักการ ดังนี้

1. ไฮสโคปจะไม่มีการตั้งบทเรียนเป็นหน่วยการเรียนรู้ (Unit) แต่ให้ความสำคัญกับประสบการณ์ที่เด็กจะเผชิญซ้ำแล้วซ้ำอีกในชีวิตประจำวันอย่างเป็นธรรมชาติ ประสบการณ์ที่สำคัญเป็นกุญแจที่จำเป็นในการสร้างองค์ความรู้ของเด็ก ทำให้ผู้ใหญ่เข้าใจการเรียนรู้ของเด็กสามารถวางแผนการจัดประสบการณ์เพื่อส่งเสริมและประเมินพัฒนาการของเด็กได้อย่างเหมาะสม

2. มีการเพิ่มการทำงานกับพ่อแม่ ผู้ปกครอง (Parent Involvement) เข้าไปด้วยเพราะแนวคิดไฮสโคปตระหนักดีว่าการประสานสัมพันธ์กับครอบครัวเด็ก มีผลต่อการเรียนรู้และพัฒนาการทุกด้าน ซึ่งการกำหนดบทบาทผู้ปกครองเป็นหุ้นส่วนการเรียนรู้ คือหัวใจของการทำงาน พัฒนาเด็กปฐมวัยให้ประสบผลสำเร็จ

3. ไฮสโคปให้ความสำคัญกับการสอนกลุ่มย่อย (Small Group Time) โดยการสอนวันละ 10-15 นาที โดยถือว่าเป็นโอกาสที่จะสร้างจุดเด่นของเด็กแต่ละคน โอกาสที่ครูได้สังเกตและมีปฏิสัมพันธ์กับเด็กกลุ่มเดิม

4. กระบวนการวางแผน ปฏิบัติ ทบทวน (Plan Do Review) เปิดโอกาสให้เด็กริเริ่มและตัดสินใจ โดยการสนทนากับเด็กเป็นรายบุคคลเกี่ยวกับแผนงานของเด็ก สนับสนุนให้เด็กได้เล่นอย่างมีจุดมุ่งหมายและช่วงของการทบทวนเด็กจะได้สะท้อน พุดคุย และนำเสนอสิ่งที่ทำได้ ทำให้เขาได้พิจารณาตั้งแต่อดีตซึ่งเป็นตัวชี้ปัจจุบัน และอนาคต

ปรัชญาการศึกษาปฐมวัย

การศึกษาปฐมวัยเป็นการพัฒนาเด็กตั้งแต่แรกเกิดถึง 5 ปี บนพื้นฐานการอบรมเลี้ยงดู และการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ที่สนองต่อธรรมชาติและพัฒนาการของเด็กแต่ละคนตามศักยภาพ ภายใต้บริบทสังคม-วัฒนธรรม ที่เด็กอาศัยอยู่ ด้วยความรัก ความเอื้ออาทร และความเข้าใจของทุกคน เพื่อสร้างรากฐานคุณภาพชีวิตให้เด็กพัฒนาไปสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เกิดคุณค่าต่อตนเอง และสังคม (กระทรวงศึกษาธิการ. 2546 : 3-34)

กุลยา ตันติผลาชีวะ (2546 : 17-24) ได้กล่าวว่า การศึกษาปฐมวัยเป็นการศึกษาที่ครอบคลุม การดูแล และการศึกษาที่จัดให้กับเด็กแรกเกิดถึงอายุ 8 ปี การศึกษาอนุบาลเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาปฐมวัย การศึกษาเป็นกระบวนการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ที่สามารถจะจำแนกออกได้เป็น 4 ระดับ คือ การศึกษาระดับอนุบาล การศึกษาระดับประถมศึกษา การศึกษาระดับมัธยมศึกษา และการศึกษา ระดับอุดมศึกษา ซึ่งการศึกษาแต่ละระดับที่กล่าวมานี้ จะมีการจัดการและพัฒนาไปอย่างสอดคล้อง กับวัยของผู้เรียน และการเปลี่ยนแปลงของสังคม การศึกษาอนุบาลเป็นการศึกษาเพื่อส่งเสริม พัฒนาการทางร่างกาย ความคิด สติปัญญา สังคม และอารมณ์ ในขณะที่การศึกษาระดับอุดมศึกษา มุ่งที่การเตรียมเป็นผู้ประกอบวิชาชีพ เป็นต้น ทั้งนี้การศึกษาแต่ละระดับมีลักษณะ และมีเป้าหมาย เฉพาะตามระดับ

จอห์น ดิวอี้ (John Dewey) มีความเชื่อว่า เด็กเรียนรู้จากประสบการณ์ตรง การศึกษาควรมี ความสัมพันธ์กับชีวิตปัจจุบันของเด็ก ดิวอี้เน้นความสำคัญของความรับผิดชอบต่อสังคมในระบอบ ประชาธิปไตย การสอนที่ยึดเด็กเป็นศูนย์กลาง โดยคำนึงถึงความสนใจและความสามารถของเด็ก หลักสูตรควรมีลักษณะที่ยืดหยุ่นได้ และสัมพันธ์กับเหตุการณ์ในชีวิตประจำวันของเด็ก บทบาท ของครู คือเป็นผู้จัดเตรียมประสบการณ์ สภาพแวดล้อมให้กับเด็กเพื่อให้เด็กสามารถเรียนรู้ หรือมีประสบการณ์ด้วยตนเอง เด็กควรมีเสรีภาพในด้านการคิด การแสดงออก โดยครูจะเป็น ผู้คอยให้คำปรึกษา ความช่วยเหลือ แนะนำ ส่งเสริมและวางแนวทางที่เหมาะสมแก่เด็ก อย่างต่อเนื่องกันไป ดิวอี้ไม่เห็นด้วยกับบทบาทที่จะต้องให้นักเรียนเป็นฝ่ายรับ และครูจะต้องเป็น ผู้สอนอยู่ตลอดเวลา (อัญญมณี บุญเชื้อ. 2551 : 18)

เฟรดเดอริค วิลเฮม ฟร็อบเอล (Friedrich Wilhelm Froebel) ได้รับการยกย่องว่าเป็น “บิดาของการอนุบาลศึกษา” ฟร็อบเอลเป็นบุคคลที่มีความสำคัญและมีบทบาทมากผู้หนึ่ง ต่อการศึกษาปฐมวัยโดยเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดในการเรียนรู้ หลักสูตร และการฝึกหัดครู นอกจากนั้นฟร็อบเอลยังเป็นบุคคลแรกที่ได้ออกแบบหลักสูตรสำหรับเด็กปฐมวัย โดยเฉพาะหลักสูตร ของฟร็อบเอลเน้นความสำคัญของการเล่น และการพัฒนาศักยภาพของตนเอง ฟร็อบเอลมีความเชื่อว่า เด็กเล็ก ๆ เกิดมาพร้อมกับความรู้และทักษะที่สะสมอยู่ภายใน หน้าที่ที่สำคัญของครู คือ การพยายาม

ดึงความสามารถที่มีอยู่ภายในของเด็กออกมา และช่วยให้เด็กตระหนักถึงความสามารถของตนเอง (อัญญมณี บุญชื้อ. 2551 : 15)

โจฮันน์ ไฮน์ริค เปสตาลอซซี (Johann Heinrich Pestalozzi) เชื่อว่า การศึกษาธรรมชาติ ถือเป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรการเรียนการสอน เปสตาลอซซีมุ่งเน้นความคิดของการจัดหลักสูตรแบบบูรณาการ (Integrated Curriculum) ซึ่งสอดคล้องกับการพัฒนาเด็กอย่างเป็นองค์รวม โดยแนวคิดของ เปสตาลอซซี กล่าวว่า การจัดการศึกษาให้แก่เด็กควรรวมถึงการพัฒนาร่างกาย สติปัญญา และจิตใจ (อัญญมณี บุญชื้อ. 2551 : 14)

หลักการจัดการศึกษาปฐมวัย

เด็กทุกคนมีสิทธิที่จะได้รับการอบรมเลี้ยงดู และส่งเสริมพัฒนาการ ตลอดจนการเรียนรู้อย่างเหมาะสม ด้วยปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างเด็กกับพ่อแม่ เด็กกับผู้เลี้ยงดู หรือบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถในการอบรมเลี้ยงดู และให้การศึกษาดังกล่าว เพื่อให้เด็กมีโอกาสพัฒนาตนเองตามลำดับขั้นของพัฒนาการทุกด้านอย่างสมดุลและเต็มตามศักยภาพ โดยกำหนดหลักการ ดังนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2546 : 3-34)

1. การสร้างหลักสูตรที่เหมาะสม การพัฒนาหลักสูตรพิจารณาจากความต้องการและความสามารถ ตลอดจนวัย ประสบการณ์ของเด็ก โดยเป็นหลักสูตรที่มุ่งเน้นตัวเด็กเป็นสำคัญและมุ่งพัฒนาเด็กทุกด้านแบบองค์รวม ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา บนพื้นฐานของการให้ความสำคัญกับประสบการณ์เดิมที่เด็กมีอยู่ และการสร้างเสริมประสบการณ์ใหม่ที่มีความหมายกับตัวเด็ก เป็นหลักสูตรที่ให้โอกาสทั้งเด็กปกติ เด็กด้อยโอกาส และเด็กพิเศษ ได้พัฒนาตามศักยภาพ รวมทั้งยอมรับในวัฒนธรรมและชีวิตความเป็นอยู่ของเด็ก ตลอดจนพัฒนาเด็กให้รู้สึกเป็นสุขในปัจจุบัน มิใช่เพียงเพื่อเตรียมเด็กสำหรับอนาคตข้างหน้าเท่านั้น

2. การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ควรอยู่ในสภาพที่สนองความต้องการและความสนใจของเด็ก ทั้งภายในและภายนอกบ้าน หรือห้องเรียน (สำหรับเด็กในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย) พ่อแม่ ผู้ปกครองหรือผู้เลี้ยงดูเด็กจำเป็นต้องจัดสภาพแวดล้อมให้เด็กได้อยู่ในที่ที่สะอาด ปลอดภัย อากาศถ่ายเท ผ่อนคลาย ไม่เครียด มีโอกาสออกกำลังกายและพักผ่อน มีสื่อวัสดุอุปกรณ์ มีของเล่นที่หลากหลาย เหมาะสมกับวัย ให้เด็กมีโอกาสได้เลือกเล่น เรียนรู้เกี่ยวกับตนเองและโลกที่เด็กอยู่ รวมทั้งพัฒนาการอยู่ร่วมกับคนอื่นในสังคม ดังนั้นสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกบ้านหรือห้องเรียนจึงเป็นเสมือนสังคมย่อยหนึ่งที่มีคุณค่าสำหรับเด็กแต่ละคนจะเรียนรู้และสะท้อนให้เห็นว่าบุคคลในสังคมเห็นความสำคัญของการอบรมเลี้ยงดูและให้การศึกษากับเด็กปฐมวัย

3. การจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก พ่อแม่หรือผู้เลี้ยงดูเด็ก มีความสำคัญต่อการจัดกิจกรรมพัฒนาเด็กอย่างมาก พ่อแม่หรือผู้เลี้ยงดูเด็กต้องเปลี่ยนบทบาท จากผู้บอกความรู้หรือสั่งให้เด็กทำมาเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการจัดสภาพแวดล้อม ประสบการณ์ และกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก ตามความต้องการของเด็ก โดยที่พ่อแม่ หรือผู้เลี้ยงดูเด็กและเด็กมีส่วนร่วมที่จะริเริ่มทั้ง 2 ฝ่าย ทั้งนี้พ่อแม่หรือผู้เลี้ยงดูเด็กจะเป็นผู้สนับสนุน ชี้แนะ และเรียนรู้ร่วมกับเด็ก ส่วนเด็กเป็นผู้ลงมือกระทำ เรียนรู้ และค้นพบด้วยตนเอง ดังนั้นพ่อแม่ หรือผู้เลี้ยงดูเด็กจะต้องยอมรับ เห็นคุณค่า รู้จักและเข้าใจธรรมชาติของเด็กแต่ละคนที่ตนเองดูแล รับผิดชอบก่อน เพื่อจะได้วางแผนการจัดสภาพแวดล้อมและการจัดกิจกรรมที่จะส่งเสริมพัฒนาการ และการเรียนรู้ของเด็กได้อย่างเหมาะสม นอกจากนี้พ่อแม่หรือผู้เลี้ยงดูเด็กควรรู้จักพัฒนาตนเอง ในการแสวงหาความรู้เกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กอย่างถูกวิธี และปรับปรุงการใช้เทคนิคการจัด กิจกรรมต่าง ๆ ให้เหมาะสมกับเด็กในแต่ละช่วงวัย

4. การบูรณาการการเรียนรู้ การจัดการเรียนการสอนหรือการส่งเสริมการเรียนรู้ ในระดับปฐมวัยยึดหลักการบูรณาการที่ว่า หนึ่งแนวคิดเด็กสามารถเรียนรู้ได้หลายกิจกรรม และ หนึ่งกิจกรรมเด็กสามารถเรียนรู้ได้หลายทักษะและหลายประสบการณ์สำคัญ การเรียนรู้ของเด็ก เกิดขึ้นจากความสนใจและโอกาสในการลงมือกระทำจริงในวิถีชีวิตประจำวัน ดังนั้นจึงเป็นหน้าที่ ของพ่อแม่หรือผู้เลี้ยงดูเด็กจะต้องวางแผนการจัดประสบการณ์ในแต่ละวันให้เด็กเรียนรู้ ผ่านการเล่น ที่หลากหลายกิจกรรม หลากหลายทักษะ หลากหลายประสบการณ์สำคัญอย่างเหมาะสมกับวัยและ พัฒนาการ เพื่อให้บรรลุจุดหมายของหลักสูตรแกนกลางที่กำหนดไว้

5. การประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก การประเมินเด็กระดับปฐมวัย ควรยึดวิธีการสังเกตเป็นส่วนใหญ่ พ่อแม่หรือผู้เลี้ยงดูเด็กจะต้องสังเกตและประเมินพฤติกรรมเด็ก ทั้งการอบรมเลี้ยงดูของตนและพัฒนาการการเรียนรู้ของเด็กว่าเป็นไปตามจุดประสงค์และเป้าหมาย ที่วางไว้หรือไม่ ผลที่ได้จากการสังเกตพัฒนาการเด็ก จากข้อมูลเชิงบรรยาย จากการรวบรวมผลงาน ของเด็ก จากพฤติกรรมการแสดงออกในสภาพที่เป็นจริง จากข้อมูลครอบครัวของเด็ก ตลอดจน การที่เด็กประเมินตนเองหรือผลงาน สามารถบอกได้ว่าเด็กเกิดการเรียนรู้และมีความก้าวหน้าเพียงใด ข้อมูลจากการประเมินพัฒนาการจะช่วยพ่อแม่หรือผู้เลี้ยงดูเด็กในการวางแผนการจัดกิจกรรม ชี้ให้เห็นความต้องการพิเศษของเด็กแต่ละคน ใช้เป็นข้อมูลในการสื่อสารกับพ่อแม่ ผู้ปกครองเด็ก และขณะเดียวกันยังใช้ในการประเมินประสิทธิภาพและคุณภาพการจัดการศึกษาให้กับเด็กในวัยนี้ ได้อีกด้วย

6. ความสัมพันธ์ระหว่างครอบครัวกับผู้เลี้ยงดูเด็ก เด็กแต่ละคนมีความแตกต่างกัน ทั้งนี้เนื่องจากสภาพแวดล้อมที่เด็กเจริญเติบโตขึ้นมา พ่อแม่หรือผู้เลี้ยงดูเด็กจะต้องมีการแลกเปลี่ยน

ข้อมูล ทำความเข้าใจพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก ต้องยอมรับและร่วมมือกัน รับผิดชอบ หรือถือเป็นหุ้นส่วนที่จะต้องช่วยกันพัฒนาเด็กให้บรรลุเป้าหมายที่ต้องการร่วมกัน ดังนั้นผู้เลี้ยงดูเด็ก จึงมิใช่จะแลกเปลี่ยนความรู้กับพ่อแม่ ผู้ปกครองด้วยกันเกี่ยวกับการพัฒนาเด็กเท่านั้น แต่จะต้อง ให้พ่อแม่ ผู้ปกครอง มีส่วนร่วมในการพัฒนาด้วย ทั้งนี้ มิได้หมายความว่าให้พ่อแม่ ผู้ปกครอง จะเป็นผู้กำหนดเนื้อหาหลักสูตรตามความต้องการ โดยไม่คำนึงถึงหลักการจัดที่เหมาะสมกับวัยเด็ก

กระทรวงศึกษาธิการมีการจัดการศึกษาใน 3 รูปแบบ คือ การศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย การศึกษาในระบบมี 2 ระดับ คือ การศึกษาขั้นพื้นฐาน และ การศึกษาระดับอุดมศึกษา

การศึกษาปฐมวัยเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาขั้นพื้นฐาน แต่ไม่ได้เป็นการศึกษาภาคบังคับ การศึกษาปฐมวัยเป็นการศึกษาที่ครอบคลุมการดูแลและการศึกษาที่จัดให้เด็กตั้งแต่แรกเกิดถึง 6 ปี ซึ่งการจัดการศึกษาในแต่ละระดับจะมีการจัดการ และพัฒนาให้มีความสอดคล้องกับวัยของผู้เรียน ในแต่ละระดับและการเปลี่ยนแปลงของสังคม

การศึกษาปฐมวัยของประเทศไทยนั้นได้ปรากฏไว้ในแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 7 (2535-2539) ที่นโยบายการศึกษามุ่งถึง 1) จัดการศึกษาและส่งเสริมการอบรมเลี้ยงดู ที่เป็นประโยชน์ต่อพัฒนาการของเด็กตามสภาวะความต้องการพื้นฐานตามวัย ตั้งแต่ปฏิสนธิและการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ และ 2) ส่งเสริมให้เด็กปฐมวัยทุกคนได้รับการบริการ เพื่อเตรียมความพร้อมอย่างน้อย 1 ปี ก่อนเข้าเรียนระดับประถมศึกษา จากแผนพัฒนาการศึกษา พุทธศักราช 2535 นี้ นับเป็นจุดเริ่มต้นของการจัดการศึกษาปฐมวัยของประเทศ ส่วนการพัฒนา หลักสูตรการศึกษา สำหรับเด็กปฐมวัยโดยสอดคล้องกับนิยามการศึกษาปฐมวัย เริ่มในปี พ.ศ. 2540 กล่าวคือ กระทรวงศึกษาธิการได้จัดทำหลักสูตรก่อนประถมศึกษา พ.ศ. 2540 ขึ้น 3 หลักสูตร ดังนี้ หลักสูตรก่อนประถมศึกษาแรกเกิด - 1 ปี หลักสูตรก่อนประถมศึกษา 1-3 ปี หลักสูตร ก่อนประถมศึกษา 3-6 ปี

ต่อมาในปี พ.ศ. 2544 กระทรวงศึกษาธิการได้แต่งตั้งคณะกรรมการ พัฒนาหลักสูตร ระดับก่อนประถมศึกษาขึ้น เพื่อพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับสภาพการเปลี่ยนแปลงของสังคม พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 คณะกรรมการชุดดังกล่าว ได้ประชุมพิจารณาปรับปรุงหลักสูตรก่อนประถมศึกษา พ.ศ. 2540 ได้ร่างหลักสูตรก่อนประถมศึกษาฉบับปรับปรุงและนำเสนอเข้าที่ประชุมรับฟังความคิดเห็น ซึ่งผู้เข้าประชุมมีทั้งภาครัฐ และภาคเอกชน ประชาชนทั่วไป ตลอดจนพ่อแม่และผู้ปกครอง มติที่ประชุมให้เปลี่ยนชื่อหลักสูตรก่อนประถมศึกษาเป็นหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย เพื่อให้สอดคล้อง กับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545

หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยมีการประชุมพิจารณาปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้หลักสูตร มีความสมบูรณ์ที่สุด ทั้งนี้ด้วยความร่วมมือจากคณะกรรมการพัฒนาหลักสูตรระดับก่อนประถมศึกษา และคณะกรรมการพัฒนาหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย ซึ่งประกอบด้วย ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้เชี่ยวชาญ ผู้บริหาร นักวิชาการศึกษาศึกษานิเทศก์ ครูและผู้เกี่ยวข้องจากหน่วยงานต่าง ๆ จนได้หลักสูตร การศึกษาปฐมวัย พ.ศ. 2546

จากหลักการจัดการศึกษาดังกล่าว สรุปได้ว่า การสร้างและพัฒนาหลักสูตรที่เหมาะสม ควรพิจารณาจากความต้องการ ตลอดจนวัย ประสบการณ์ของเด็ก โดยเน้นที่ตัวเด็กเป็นสำคัญและ มุ่งพัฒนาเด็กในทุกด้าน แบบองค์รวมทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคมและสติปัญญา บนพื้นฐานของการให้ความสำคัญกับประสบการณ์เดิมและเสริมสร้างประสบการณ์ใหม่ให้กับตัวเด็ก เป็นหลักสูตรที่ให้โอกาสทั้งเด็กปกติ เด็กด้อยโอกาสและเด็กพิเศษ ได้พัฒนาตนตามศักยภาพ รวมทั้งยอมรับวัฒนธรรมและชีวิตความเป็นอยู่ของเด็ก ด้วยการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ และจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการเรียนรู้ของเด็ก โดยยึดหลักการบูรณาการการเรียนรู้ที่หลากหลาย รวมถึงการประเมินผลพัฒนาการการเรียนรู้ของเด็ก

จุดมุ่งหมายการศึกษาปฐมวัย

หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กอายุ 3-5 ปี มุ่งให้เด็กมีพัฒนาการด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา ที่เหมาะสมกับวัย ความสามารถและความแตกต่างระหว่างบุคคล จึงกำหนดจุดมุ่งหมายซึ่งถือเป็นมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ดังนี้

1. ร่างกายเจริญเติบโตตามวัย และมีสุขอนามัยที่ดี
2. กล้ามเนื้อใหญ่และกล้ามเนื้อเล็กแข็งแรง ใช้ได้อย่างคล่องแคล่วและประสานสัมพันธ์กัน
3. มีสุขภาพจิตดี และมีความสุข
4. มีคุณธรรม จริยธรรม และมีจิตใจที่ดีงาม
5. ชื่นชมและแสดงออกทางศิลปะ ดนตรี การเคลื่อนไหว และรักการออกกำลังกาย
6. ช่วยเหลือตนเองได้เหมาะสมกับวัย
7. รักธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม และความเป็นไทย
8. อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข และปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดีของสังคมในระบอบ ประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข
9. ใช้ภาษาสื่อสารได้เหมาะสมกับวัย
10. มีความสามารถในการคิด และการแก้ปัญหาได้เหมาะสมกับวัย
11. มีจินตนาการ และความคิดสร้างสรรค์
12. มีเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้ และมีทักษะในการแสวงหาความรู้

นโยบายกระทรวงศึกษาธิการในการจัดการศึกษาเรียนร่วม

กระทรวงศึกษาธิการได้ขออนุมัติหลักการประกาศให้ “พ.ศ. 2542 เป็นการศึกษาเพื่อคนพิการ” โดยมีนโยบายว่า “คนพิการ ทุกคนที่อยากเรียนต้องได้เรียน” ทั้งนี้เพื่อเร่งรัดปรับปรุงและขยายบริการการศึกษาสำหรับคนพิการให้ทั่วถึงและมีคุณภาพยิ่งขึ้น ซึ่งวิมลรัตน์ สุนทรโรจน์ (2547 : 5-6) ได้สรุปมาตรการและแนวทางจัดการศึกษาเพื่อคนพิการ ดังนี้

1. การจัดการศึกษาสำหรับเด็กพิการ มีวัตถุประสงค์ให้คนพิการได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปี สามารถอยู่ในสังคมได้อย่างคนทั่วไปและประกอบอาชีพได้ตามศักยภาพ
2. เป้าหมายการดำเนินงาน มุ่งขยายโอกาสให้แก่คนพิการที่อยู่ในวัยเรียนขั้นพื้นฐาน 12 ปี
3. ผลิตและพัฒนาคุณภาพของครู อาจารย์และบุคลากร
4. พัฒนาการวิจัย การปรับปรุงหลักสูตร วิธีการเรียนการสอน สื่อ บริการ สิ่งอำนวยความสะดวก
5. พัฒนาระบบการบริหารจัดการ กระจายอำนาจการจัดการศึกษาให้แก่ที่ทำการท้องถิ่น
6. ให้สถานศึกษาเพิ่มการรับนักเรียนพิการ
7. ให้ผู้ที่ไม่สามารถเข้าชั้นเรียนได้ตามปกติได้รับการศึกษานอกระบบโรงเรียน
8. จัดให้มีศูนย์การศึกษาพิเศษแห่งชาติ ศูนย์การศึกษาพิเศษเขตการศึกษาและศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัด
9. ให้สถานศึกษาของรัฐและเอกชนจัดบริการการศึกษาแก่คนพิการ โดยจัดแบบเรียนร่วมหรือแยกชั้นเรียนพิเศษในโรงเรียนเรียนร่วม หรือเป็นโรงเรียนพิเศษเฉพาะความบกพร่อง
10. จะต้องคำนึงถึงคุณภาพและการกระจายบริการที่ทั่วถึง เพื่อให้คนพิการที่ต้องการการเรียนได้เรียนตามนโยบายกระทรวงศึกษาธิการ จึงได้ดำเนินการและจัดทำแผนการดำเนินงานที่สำคัญ ดังนี้
 - 10.1 จัดตั้งคณะกรรมการปฏิรูปการศึกษาเพื่อคนพิการผู้ด้อยโอกาส ผู้มีความสามารถพิเศษ
 - 10.2 ประกาศปีการศึกษาเพื่อคนพิการ พร้อมประชาสัมพันธ์และรณรงค์ให้คนพิการได้เข้าเรียน
 - 10.3 พัฒนาระบบการบริหารการศึกษาสำหรับคนพิการ
 - 10.4 จัดทำฐานข้อมูลคนพิการ ศึกษาวิจัย รวบรวมสถิติคนพิการทางการศึกษา เพื่อนำข้อมูลมาวางแผนการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการอย่างต่อเนื่อง
 - 10.5 จัดทำทำเนียบโรงเรียน สถานศึกษา และแหล่งบริการการศึกษาอื่น ๆ เพื่อให้ผู้ปกครองได้ทราบ

10.6 กำหนดรูปแบบการจัดการศึกษาเพื่อคนพิการ ทั้งการศึกษาในระบบ โดยจัด
ในสถานศึกษาเรียนร่วม หรือสถานศึกษาเฉพาะคนพิการ การศึกษานอกระบบโรงเรียน การจัด
การศึกษาโดยครอบครัว ชุมชนและองค์กรที่เกี่ยวข้อง

10.7 จัดทำมาตรฐานการศึกษา หลักสูตร สื่อเทคโนโลยี เพื่อการเรียนการสอนคนพิการ
ให้เป็นไปตามมาตรฐานการจัดการศึกษาแก่คนพิการแต่ละประเภท

10.8 ผลิตและพัฒนาบุคลากร ผู้บริหาร ครูผู้สอนและบุคลากรเกี่ยวกับการจัดการศึกษา
เพื่อคนพิการให้เพียงพอและมีคุณภาพในทุกด้าน

10.9 แก้ไขกฎหมายระเบียบต่าง ๆ ให้เอื้อต่อการดำเนินการจัดการศึกษา เพื่อคนพิการ
มีประสิทธิภาพ

10.10 จัดทำและจัดสรรงบประมาณให้สอดคล้องกับภารกิจการจัดการศึกษา
เพื่อคนพิการแต่ละรูปแบบ

10.11 แสวงหาความร่วมมือจากชุมชน องค์กรเอกชน เพื่อให้สามารถจัดการศึกษา
ให้คนพิการได้ครอบคลุมกลุ่มเป้าหมายและมีคุณภาพ

10.12 ส่งเสริม สนับสนุน โดยจัดงบประมาณแก่เอกชน ที่มีส่วนในการร่วมจัดการศึกษา
เพื่อคนพิการ

10.13 ประสานงานกับหน่วยงานต่าง ๆ นอกกระทรวงศึกษาธิการ เพื่อสนับสนุน
ร่วมมือโดยการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคนพิการให้ได้รับการศึกษา มีงานทำ ช่วยเหลือตนเอง
ได้เต็มศักยภาพของแต่ละบุคคล

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2551 : 133) ได้กำหนดนโยบาย และ
การดำเนินงานด้านการศึกษาพิเศษของประเทศไทย มีพื้นฐานมาจากพระราชบัญญัติการศึกษา
แห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ดังนี้

มาตรา 10 การจัดการศึกษาต้องจัดให้บุคคลมีสิทธิและโอกาสเสมอกัน ในการรับ
การศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่าสิบสองปี ที่รัฐต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ โดยไม่เก็บ
ค่าใช้จ่าย การจัดการศึกษาสำหรับบุคคล ซึ่งมีความบกพร่องทางด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์
สังคม การสื่อสารและการเรียนรู้ หรือร่างกายพิการ หรือทุพพลภาพหรือบุคคล ซึ่งไม่สามารถ
พึ่งตนเองได้ หรือไม่มีผู้ดูแลหรือด้อยโอกาส ต้องจัดให้บุคคลดังกล่าวมีสิทธิและโอกาสได้รับ
การศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นพิเศษ การศึกษาสำหรับคนพิการในวรรคสอง ให้จัดตั้งแต่แรกเกิด
หรือพบความพิการ โดยไม่เสียค่าใช้จ่ายและให้บุคคลดังกล่าวมีสิทธิได้รับสิ่งอำนวยความสะดวก
สื่อ บริการและความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษาตามหลักเกณฑ์ และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง

นโยบายจากมาตรา 10 :

1. ให้คนพิการทุกคนมีสิทธิได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างน้อย 12 ปี
2. ให้จัดการศึกษาให้เป็นพิเศษ
3. ให้จัดบริการช่วยเหลือระยะเริ่มแก่เด็กพิการและครอบครัว
4. ให้ได้รับสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา

มาตรา 15 การจัดการศึกษามี 3 รูปแบบ คือ

1. การศึกษาในระบบ
2. การศึกษานอกระบบ
3. การศึกษาตามอัธยาศัย

มาตรา 24 การจัดกระบวนการเรียนรู้ให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ดำเนินการดังต่อไปนี้

1. จัดเนื้อหาสาระและกิจกรรม ให้สอดคล้องกับความสนใจและตามความถนัดของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล
2. ฝึกทักษะ กระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์และการประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา
3. จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติให้ทำได้คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่านและเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง
4. จัดการเรียนการสอน โดยผสมผสานสาระความรู้ด้านต่าง ๆ อย่างได้สัดส่วน สมดุลกัน รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงามและคุณลักษณะอันพึงควรปฏิบัติไว้ในทุกวิชา
5. ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียน และสิ่งอำนวยความสะดวก เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ รวมทั้งสามารถใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ ทั้งนี้ผู้สอนและผู้เรียนอาจเรียนรู้ไปพร้อมกันจากสื่อการเรียนการสอน และแหล่งวิทยาการประเภทต่าง ๆ

มาตรา 28 หลักสูตรการศึกษาระดับต่าง ๆ รวมทั้งหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำหรับบุคคล ตามมาตรา 10 วรรคสอง วรรคสาม และวรรคสี่ ต้องมีลักษณะหลากหลาย ทั้งนี้ให้จัดตามความเหมาะสมของแต่ละระดับ โดยมุ่งพัฒนาคุณภาพชีวิตของบุคคลให้เหมาะสมแก่วัย และศักยภาพ

นโยบายจากมาตรา 24 และมาตรา 28

1. ให้มีหลักสูตรเฉพาะสำหรับคนพิการระดับมาก

2. ให้เพิ่มเนื้อหาสาระและกิจกรรมที่ต้องสอนให้แก่คนพิการเฉพาะบุคคล เพื่อตอบสนองความต้องการจำเป็นพิเศษของคนพิการแต่ละบุคคล

3. ให้ปรับเนื้อหาสาระทั่วไปให้สอดคล้องกับคนพิการแต่ละประเภท

มาตรา 37 การบริหารและการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ให้ยึดเขตพื้นที่การศึกษา โดยคำนึงถึงปริมาณสถานศึกษา จำนวนประชากร วัฒนธรรม และความเหมาะสมในด้านอื่นด้วย ทั้งนี้เว้นแต่การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานตามกฎหมาย ว่าด้วยการอาชีวศึกษา ในกรณีที่เขตพื้นที่การศึกษาไม่อาจบริหารและจัดการได้ตามวรรคหนึ่ง กระทรวงอาจจัดให้มีการศึกษาขั้นพื้นฐานดังต่อไปนี้ เพื่อเสริมการบริหารและการจัดการของเขตพื้นที่การศึกษาก็ได้

การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานและสำหรับบุคคลที่มีความบกพร่องทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ สังคม การสื่อสารและการเรียนรู้หรือมีร่างกายพิการหรือทุพพลภาพ ฯลฯ

นโยบายจากมาตรา 37 (1) :

1. ให้โรงเรียนและศูนย์การศึกษาพิเศษ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ (สศศ.) สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.)

2. เมื่อเขตพื้นที่การศึกษาใดมีความพร้อม ให้สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษให้การสนับสนุนให้เขตพื้นที่นั้นจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานสำหรับบุคคลพิการ

มาตรา 52 ให้กระทรวงส่งเสริมให้มีระบบกระบวนการผลิตการพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา ให้มีคุณภาพและมาตรฐานที่เหมาะสมกับการเป็นวิชาชีพชั้นสูง โดยการกำกับและประสานงานให้สถาบันที่ทำหน้าที่ผลิตและพัฒนาครู คณาจารย์ รวมทั้งบุคลากรทางการศึกษาให้มีความพร้อม และมีความเข้มแข็งในการเตรียมบุคลากรใหม่และพัฒนาบุคลากรประจำการอย่างต่อเนื่อง ฯลฯ

นโยบายมาตรา 52 :

1. ให้สถาบันราชภัฏยกเลิการผลิตครูการศึกษาพิเศษระดับปริญญาตรี และให้ผลิตในระดับประกาศนียบัตรบัณฑิต และระดับปริญญาโททางการศึกษาพิเศษแทน

2. สนับสนุนให้สถาบันราชภัฏและมหาวิทยาลัยต่าง ๆ ผลิตครูและผู้เชี่ยวชาญสาขาต่าง ๆ เพื่อพร้อมให้บริการแก่คนพิการ

3. ให้ใช้เงินกองทุนการศึกษาเพื่อคนพิการสนับสนุนการพัฒนาครูและผู้บริหาร

มาตรา 60 ให้รัฐจัดสรรงบประมาณแผ่นดินให้กับการศึกษาในฐานะที่มีความสำคัญสูงสุดต่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของประเทศ โดยจัดสรรเป็นเงินงบประมาณเพื่อการศึกษา ดังนี้

จัดสรรงบประมาณและทรัพยากรทางการศึกษาอื่นเป็นพิเศษ ให้เหมาะสม และสอดคล้องกับความจำเป็นในการจัดการศึกษาสำหรับผู้เรียนที่มีความต้องการเป็นพิเศษแก่กลุ่ม

ตามมาตรา 10 วรรคสอง วรรคสาม และวรรคสี่ โดยคำนึงถึงความเสมอภาคในโอกาสทางการศึกษา และความเป็นธรรม ทั้งนี้ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง

นโยบายจากมาตรา 60 (3) :

1. ให้ออกกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการให้คนพิการมีสิทธิได้รับสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการและความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา พ.ศ. 2545 โดย 3 วิธี คือ 1) ขอยืมตามรายการในบัญชี ก. 2) ขอยืมเงินเพื่อจัดซื้อตามรายการในบัญชี ก. และ ค. 3) ขอรับตามรายการในบัญชี ข. และ ค.

2. ให้สถานศึกษาจัดทำแผนการศึกษาเฉพาะบุคคล (Individualized Education Program : IEP) ให้กับคนพิการที่ได้รับบริการทางการศึกษาพิเศษ รวมทั้งนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา

3. ให้ออกกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการจัดสรรงบประมาณทางการศึกษา สำหรับคนพิการ พ.ศ. 2545 โดย 1) ให้จัดสรรงบประมาณแต่ละปีเป็นเงินอุดหนุนสำหรับคนพิการ ตามกฎกระทรวง 2) ให้จัดสรรงบประมาณในอัตราที่มากกว่าแต่ไม่เกิน 5 เท่า ของเงินอุดหนุนด้านสื่อ และวัสดุการศึกษาที่จัดสรรให้แก่นักเรียนทั่วไปต่อคน 3) ให้จัดตั้งกองทุน การศึกษาเพื่อคนพิการ โดยใช้เงินของสำนักสลากกินแบ่งจำนวน 200 ล้านบาท สนับสนุนการจัดสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา และ 4) จัดหลักสูตรอบรมผู้ที่ให้บริการแก่คนพิการตามรหัสรายการในบัญชี ค. ของกฎกระทรวงโดยใช้เงินสนับสนุนจากกองทุนการศึกษา เพื่อคนพิการ จากนโยบายดังกล่าวนี้ โรงเรียนไม่สามารถจัดงบประมาณได้ตามที่กฎหมายกำหนด เนื่องจากหน่วยงานต้นสังกัดได้จัดงบประมาณสำหรับเด็กพิเศษให้เพิ่มเติมแต่ไม่เพียงพอ

การจัดการเรียนร่วม ครูผู้สอนมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาเด็กพิการในชั้นเรียนร่วม ดังที่สำนักคิดตามผลและประเมินผลการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2547 : 21) กล่าวว่า ครูมีบทบาทสำคัญในการจัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียน ให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ในสังคมยุคใหม่ จึงจำเป็นที่ครูจะต้องมีความสามารถในการจัดการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับกระแสการเปลี่ยนแปลง ในปัจจุบัน เพื่อให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาศักยภาพได้อย่างเต็มที่ สามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุข ดังนั้นครูผู้สอนจึงเป็นบุคคลที่สำคัญ ที่จะช่วยจัดการเรียนการสอน ให้สอดคล้องกับพัฒนาการ ของเด็ก อันจะนำไปสู่จุดมุ่งหมายตามที่หลักสูตรกำหนดไว้ให้อย่างครบถ้วน และในการจัดการศึกษา สำหรับเด็กพิเศษนั้น สำนักนิเทศและพัฒนามาตรฐานการศึกษา (2542 : 47) ได้กล่าวถึงยุทธศาสตร์ ในการศึกษาไว้ดังนี้

1. เปิดโอกาสให้เด็กพิเศษทุกคนได้เข้าเรียน ในรูปแบบการเรียนร่วมในโรงเรียน ประถมศึกษา หรือ โรงเรียนพิเศษ โดยจัดตั้งแต่ละระดับก่อนประถมศึกษาให้ครอบคลุมทุกพื้นที่

2. พัฒนาคุณภาพของโรงเรียน โดยจัดสื่อการเรียนการสอน สิ่งอำนวยความสะดวก บริการและความช่วยเหลือต่าง ๆ เพื่อให้เด็กพิเศษสามารถเรียนรู้ร่วมกับเพื่อนในโรงเรียนได้ รวมถึงการพัฒนาบุคลากรและรูปแบบการจัดที่เหมาะสม สอดคล้องกับสภาพผู้เรียน
3. ให้ครอบครัว ชุมชน มีส่วนร่วมทุกกระบวนการในการพัฒนาเด็ก
4. ประสานความร่วมมือกับผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายในลักษณะเครือข่ายการเรียนรู้
5. เปิดโอกาสให้ภาคเอกชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาสำหรับเด็กพิเศษ
6. จัดบริการเตรียมความพร้อม เพื่อพัฒนาทักษะพื้นฐานและจัดบริการทางการศึกษา ให้เพียงพอ และสอดคล้องกับความต้องการจำเป็นของเด็กพิเศษ

สำนักนิเทศและพัฒนามาตรฐานการศึกษา (2542 : 47) ได้กล่าวถึงหลักในการจัดการเรียนร่วมไว้ ดังนี้

1. การศึกษาพิเศษนับว่ามีความสำคัญ เด็กพิเศษที่มีระดับสติปัญญาปกติ แต่มีปัญหาทางพฤติกรรมและการสื่อสาร หากได้รับการเตรียมความพร้อมสักระยะหนึ่ง เพื่อเตรียมทักษะพื้นฐานที่จำเป็น เด็กจะได้รับความสำเร็จพอที่จะเข้าเรียนร่วมกับเด็กปกติได้
2. การจัดการเรียนร่วมในโรงเรียน ควรจัดบริการเสริมที่จำเป็น เช่น การสอนเสริม การฝึกพูด หรือกิจกรรมอื่นที่จำเป็น
3. หลักสูตรที่ใช้ อาจเป็นหลักสูตรเดียวกับเด็กปกติ แต่มีการปรับเนื้อหา แนวทางการประเมินผลให้เหมาะสม
4. ควรมีการจัดเตรียมการเพื่อการเรียนร่วมที่เหมาะสม ตั้งแต่การจัดเตรียมสภาพแวดล้อม การจัดเตรียมบุคลากร ผู้บริหาร ครู บุคลากรทุกฝ่ายในโรงเรียน การเตรียมเด็กและผู้ปกครองเด็กปกติ
5. ผู้บริหารต้องตระหนักว่าเป็นบุคคลที่มีความสำคัญยิ่ง ที่จะให้การเรียนร่วมประสบความสำเร็จ โดยต้องสนับสนุน และจัดสิ่งจำเป็นต่อการเรียนร่วม (สำนักนิเทศและพัฒนามาตรฐานการศึกษา. 2542 : 50)

สำหรับนโยบายระดับโรงเรียน การเรียนร่วมในระดับก่อนวัยเรียนนั้นมีจุดมุ่งหมายที่สำคัญ คือ การเตรียมความพร้อมของเด็กเพื่อการเรียนร่วมในชั้นต่อไปนั้น ในด้านความพร้อมในการเคลื่อนไหว การช่วยเหลือตนเอง ทักษะทางสังคม และพัฒนาการทางภาษา ทางสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติได้ชี้แจงปัญหาด้านนโยบายว่า ปัจจุบันนี้ยังไม่มีความชัดเจนและต่อเนื่องในการจัดระบบการศึกษาพิเศษ รัฐบาลยังไม่ได้ให้ความสำคัญเท่าที่ควร เพียงแต่ว่าโรงเรียนใดพร้อมที่จะจัดการเรียนร่วมได้ก็จัด ซึ่งเป็นปัญหามาจนถึงปัจจุบัน ขาดการติดตามผลการดำเนินงานจากผู้บริหาร ศึกษานิเทศก์ และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินงาน เกี่ยวกับการจัดการเรียนร่วม (สำนักนิเทศและพัฒนามาตรฐานการศึกษา. 2542 : 52)

ผดุง อารยะวิญญู (2546 : 93-95) ได้กล่าวถึง การเรียนร่วม (Inclusion) ระหว่างเด็กพิเศษ กับเด็กปกติไว้ว่า เด็กพิเศษควรมีโอกาสได้เรียนร่วมกับเด็กปกติให้มากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ ซึ่งมีแนวทางที่จะช่วยให้การเรียนร่วมของเด็กพิเศษเป็นไปได้ ดังนี้

1. โรงเรียนมีเจตนาแน่วแน่ ที่จะจัดให้เด็กพิเศษได้เรียนร่วมกับเด็กปกติ
2. โรงเรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเด็กพิเศษนั้น ๆ พอสมควร สนใจที่จะศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับเด็กพิเศษนั้น ๆ โดยวิธีใดวิธีหนึ่ง เช่น การเข้าร่วมกิจกรรมกับผู้ปกครอง การเข้ารับการอบรม เป็นต้น
3. ขอคำแนะนำและปรึกษากับผู้รู้เชี่ยวชาญในการประเมินผลที่แม่นยำ และกลยุทธ์ที่มีประสิทธิภาพในการสอนเด็กพิเศษ
4. มีความกระตือรือร้นที่จะจัดทำแฟ้มข้อมูลเกี่ยวกับเด็ก จุดอ่อนของเด็ก ความดี ความสามารถของเด็ก ตลอดจนลีลา (Style) ในการเรียนรู้ของเด็ก
5. มีความรู้ความเข้าใจว่า เด็กพิเศษไม่สามารถทำคะแนนได้ดีในการสอบ โดยใช้ข้อสอบมาตรฐาน ซึ่งทักษะความรู้ความสามารถของเด็กไม่เท่าเทียมหรือใกล้เคียงกับเด็กปกติ และการประเมินผลควรใช้วิธีที่แตกต่างไปจากวิธีการที่ใช้กับเด็กปกติ
6. มีความรู้ความเข้าใจว่า การจัดสภาวะแวดล้อมส่งผลกระทบต่อพฤติกรรม และ การเรียนรู้ของเด็ก เช่น การให้เด็กเลือกที่นั่ง ณ ที่นั่งที่เด็กชอบ หรือกับเพื่อนที่เด็กชอบ การทบทวน เนื้อหาวิชา การฝึกประสาทการรับรู้ การควบคุมอาหาร เป็นต้น
7. มีความรู้ความเข้าใจว่าการจัดสภาวะแวดล้อม จะช่วยให้เด็กพิเศษเรียนได้ดีขึ้น
8. ให้ความสนับสนุนในหลาย ๆ ด้าน ซึ่งจะช่วยให้ทางโรงเรียนสนองตอบต่อปัญหา และความต้องการของเด็กได้ เช่น
 - 8.1 จัดหาเครื่องคอมพิวเตอร์ หรือเทคโนโลยีอื่น ๆ เครื่องมือสื่อสารต่าง ๆ รวมถึง สื่อที่จำเป็นทุกชนิดที่จะช่วยให้เด็กเรียนได้
 - 8.2 จัดหาสื่อเครื่องช่วยทางสายตาให้มาก
 - 8.3 จัดให้นักเรียนทำงานในห้องเรียน การบ้าน ทดสอบ ในลักษณะที่สอดคล้องกับ ปัญหาและความต้องการของเด็ก
 - 8.4 จัดหาบริการที่จำเป็นให้ เช่น การบำบัดด้วยการให้ประสาทสัมผัสร่วมกัน
 - 8.5 ส่งเสริมให้เด็กพิเศษได้มีโอกาสเข้าร่วมในกิจกรรมทุกชนิดที่จัดขึ้นในโรงเรียนเท่าที่จะเป็นไปได้ รวมทั้งกิจกรรมนันทนาการและการกีฬา
 - 8.6 จัดการสอนตัวต่อตัวในบางโอกาส ในห้องที่ไม่ทำให้เด็กเสียสมาธิง่าย
 - 8.7 ปรับกฎระเบียบต่าง ๆ ของโรงเรียนให้เอื้ออำนวยต่อสภาพปัญหาของเด็ก

9. จัดบริการเพิ่มเติม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้าน
 - 9.1 การฝึกพูด การแก้ไขคำพูด ทั้งเป็นกลุ่มและรายบุคคล
 - 9.2 จัดหาระบบการสื่อสารที่เหมาะสมกับปัญหาและความต้องการของเด็ก
 - 9.3 ขยายเวลาในการศึกษาออกไปให้สอดคล้องกับความสามารถของเด็ก
10. จัดให้มีหรือพัฒนาขึ้น ซึ่งโปรแกรมการศึกษาที่ไม่มีอยู่ในระบบในปัจจุบัน เพื่อให้สอดคล้องกับความสามารถและวิธีการเรียนรู้ของเด็ก
11. มุ่งมั่นที่จะพัฒนาทักษะทางวิชาการของเด็กควบคู่กันไปกับการปรับพฤติกรรมของเด็ก
12. พยายามอย่างต่อเนื่องในการค้นหาปัญหา วิเคราะห์ปัญหา และหาทางแก้ไขปัญหาต่าง ๆ อย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ
13. สนับสนุนให้เด็กพิเศษได้มีโอกาสเข้าร่วมกิจกรรมทุกชนิด รวมทั้งกิจกรรมเข้าค่ายพักแรม ลูกเสือ เนตรนารี หรือกิจกรรมนอกหลักสูตรอื่น ๆ
14. จัดกิจกรรม/โครงการ ให้เด็กพิเศษได้มีโอกาสผูกมิตรกับเพื่อนและหาทางลงไว้ของความเป็นเพื่อน
15. ยอมรับว่าทุกคนมีความแตกต่าง มีจุดเด่น จุดด้อยด้วยกันทั้งนั้น
16. มีความสนใจและเอาใจใส่ต่อครอบครัวของเด็กพิเศษ ตลอดจนยอมรับความแตกต่างของพื้นฐานครอบครัวและวัฒนธรรม
17. พยายามที่จะให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการให้ความช่วยเหลือแก่เด็กพิเศษ เพื่อให้เด็กได้รับบริการในด้านที่จำเป็นสำหรับเด็ก เช่น
 - 17.1 การสื่อสาร
 - 17.2 การฝึกประสาทการรับรู้
 - 17.3 อารมณ์และพฤติกรรม
18. นำความรู้ใหม่ ๆ เกี่ยวกับเด็กพิเศษนั้นๆ มาใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอน

สรุปนโยบายได้ดังนี้ 1) บทบาทหน้าที่ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกว้างขวางขึ้น 2) พัฒนาเด็กพิการในลักษณะบูรณาการ เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต 3) ทำงานร่วมกับเขตพื้นที่การศึกษาและบุคลากรอื่น ในลักษณะร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมตัดสินใจและร่วมรับผิดชอบ (Collaboration)

การจัดการเรียนร่วม

การนำเอาเด็กที่มีความต้องการพิเศษมาเรียนร่วมเป็นแนวคิดใหม่ที่สำคัญยิ่ง เพราะเป็นการให้โอกาสเด็กที่มีความต้องการพิเศษในการเรียนรู้และทำกิจกรรมต่าง ๆ เหมือนเด็กปกติอื่น

ดังนั้นเด็กที่มีความต้องการพิเศษทุกคนและแม้ในวัยหนุ่มสาวหรือวัยผู้ใหญ่ก็ควรจะได้ร่วมอยู่ในสังคม ได้รับการศึกษา สวัสดิการต่าง ๆ ที่มีในสังคมเหมือนคนทั่วไป

ความหมายของการจัดการเรียนร่วม

กระทรวงศึกษาธิการ (2546 : 5) ได้ให้คำจำกัดความของการจัดการศึกษาพิเศษเรียนร่วม (Integrated Education) หมายถึง การจัดให้เด็กและเยาวชนที่มีความบกพร่องได้รับการเตรียมความพร้อมก่อนเรียนร่วมกับนักเรียนปกติทั่วไป และยังให้ความหมายของคำว่า การจัดการศึกษาแบบเรียนร่วม (Inclusive Education) หมายถึง การศึกษาสำหรับทุกคน (Education for all EFA) โดยรับเด็กและเยาวชนพิการหรือมีความบกพร่อง เข้ามาเรียนตั้งแต่เริ่มเข้ารับการศึกษากับนักเรียนทั่วไป และจัดให้มีบริการตามความต้องการจำเป็นพิเศษของแต่ละบุคคล และในการจัดการศึกษาแบบเรียนร่วมนั้นต้องให้เด็กและเยาวชนพิการหรือที่มีความบกพร่อง และครอบครัวได้รับการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มคือ ตั้งแต่แรกเกิดทันทีที่พบความพิการ และโรงเรียนต้องมีการจัดเตรียมปรับเปลี่ยนและพัฒนาบุคลากร รวมทั้งผลิตครูการศึกษาพิเศษที่จำเป็นต้องมีทักษะที่จะออกไปทำงานกับครูในระบบการศึกษาทั่วไปด้วย

ผดุง อารยะวิญญู และวาสนา เลิศศิลป์ (2551 : 6) ได้ให้นิยามของคำว่า “การเรียนร่วม ” ว่าหมายถึง การจัดให้เด็กทุกคนได้มีโอกาสเรียนด้วยกัน เคียงคู่กันไปตลอดเวลาที่อยู่ในโรงเรียน ทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน ไม่ว่าเด็กคนนั้นจะมีความต้องการพิเศษหรือไม่ก็ตาม ทุกคนเรียนไปด้วยกัน ครูปฏิบัติต่อนักเรียนเหมือนทุกคนเป็นเด็กปกติ

เบญญา ชลธารันนที (2545 : 42) ได้กล่าวว่า การจัดการเรียนร่วม หมายถึง การจัดการศึกษาให้เด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษให้มีโอกาสเข้าเรียนร่วมในระบบการศึกษายกปกติ โดยเปิดโอกาสให้เด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษได้เรียนและทำกิจกรรมร่วมกับเด็กทั่วไป โดยมีครูทั่วไปและครูการศึกษาพิเศษร่วมมือและรับผิดชอบร่วมกัน (Collaboration)

กุลยา ตันติผลาชีวะ (2546 : 52) ให้คำนิยามว่า การเรียนร่วม หมายถึง การเปิดโอกาสให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษหรือพิการ ได้เข้าเรียนรู้สังคมและสิ่งแวดล้อมของชั้นเรียนเด็กปกติ เพื่อปรับตัวให้เข้ากับสังคมได้ จากการเรียนรู้สิ่งแวดล้อมและจากการทำกิจกรรมร่วมกับเพื่อน

จากความหมายของการเรียนร่วมที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า การเรียนร่วม หมายถึง การจัดการศึกษาให้เด็กทุกคน ทำให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษได้เข้าเรียนในโรงเรียนกับเด็กทั่วไป โดยโรงเรียนให้การยอมรับ เอาใจใส่ ให้การช่วยเหลือสนับสนุนในฐานะเป็นสมาชิกคนหนึ่ง ของโรงเรียน โดยไม่มีการแบ่งแยก เด็กทุกคนจะได้รับการศึกษาที่เหมาะสมกับความสามารถ เด็กทุกคนจะได้เรียนไปกับเพื่อนในสภาพแวดล้อมเดียวกัน

ปรัชญาพื้นฐานการเรียนร่วม

การจัดการศึกษาการเรียนร่วม มุ่งเน้นการให้โอกาสทางการศึกษาที่เท่าเทียมกัน ทั้งการศึกษาในระบบ นอกโรงเรียนและการศึกษาตามอัธยาศัยต่อเนื่องตลอดชีวิต โดยยึดหลักการศึกษ เพื่อปวงชน ดังนั้นจึงมีนักการศึกษาและผู้เกี่ยวข้องได้ให้แนวคิดและปรัชญาไว้ดังนี้

ผดุง อารยะวิญญู (2542 ก : 7) กล่าวว่า การจัดการ โครงการจัดการเรียนร่วมระหว่าง นักเรียนปกติกับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษนั้น ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องต้องมีความเชื่อในสิ่งเดียวกัน เชื่อในปรัชญาการศึกษาพิเศษ ปรัชญาของการอยู่ร่วมกันและเท่าเทียมกันในสังคม โดยสรุป หลักการพื้นฐานการเรียนร่วม ดังนี้

1. ในสังคมมนุษย์มีทั้งคนปกติ และที่มีความบกพร่องต่าง ๆ เมื่อสังคมไม่สามารถแยก คนที่มีความบกพร่องออกจากสังคมปกติได้ ดังนั้นไม่ควรแยกการศึกษาเฉพาะด้านใดด้านหนึ่ง ควรให้เด็กพิเศษเรียนด้วยกับเด็กปกติเท่าที่สามารถทำได้
2. เด็กพิเศษมีความต้องการและความสามารถซึ่งต่างจากเด็กปกติ ดังนั้นควรจัดรูปแบบ และวิธีการให้แตกต่างไปจากเด็กปกติ เพื่อให้เด็กมีศักยภาพในการเรียนรู้อย่างเต็มที่
3. เด็กแต่ละคนมีความสามารถแตกต่างกัน ไม่ว่าจะเป็เด็กปกติหรือเด็กพิเศษ การศึกษาจะช่วยให้ความสามารถของเด็กแต่ละคนปรากฏเด่นชัดขึ้น
4. เด็กแต่ละคนมีพื้นฐานต่างกันทางการเลี้ยงดูจากครอบครัว เศรษฐกิจ สังคม การศึกษา สติปัญญา และทักษะ การศึกษาจะช่วยให้แต่ละคนได้เรียนรู้เพื่อการปรับตัวเข้าหากันและให้ทัน กับการเปลี่ยนแปลงของโลก
5. เด็กแต่ละคนมีความแตกต่างกันในด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และสังคม การจัดการ การศึกษาจึงต้องจัดเพื่อพัฒนาทุกด้านให้สูงสุด ตามความสามารถและศักยภาพของแต่ละบุคคล

วาริ ธีระจิตร (2541 : 10) ได้ศึกษาการจัดการเรียนร่วมระหว่างเด็กที่มีความต้องการพิเศษ กับเด็กปกติ จึงให้ปรัชญาพื้นฐานในการเรียนร่วมไว้ดังนี้

1. ทุกคนมีโอกาสเท่าเทียมกันในการที่จะได้รับบริการทางการศึกษา ไม่ว่าจะเป็คนพิการ หรือปกติ
2. เด็กที่มีความต้องการพิเศษควรได้รับการศึกษาควบคู่ไปกับการบำบัดการฟื้นฟู สมรรถภาพทุกด้านโดยเร็วในทันทีที่ทราบว่เด็กมีความต้องการพิเศษ
3. การจัดการศึกษาพิเศษ ควรคำนึงถึงการอยู่ร่วมกับสังคมคนปกติอย่างมีประสิทธิภาพ โดยเร็ว ที่เด็กเหล่านี้เรียนร่วมกับเด็กปกติให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้
4. การจัดการศึกษาพิเศษ ต้องปรับให้เหมาะสมกับสภาพความเสียบเปรียบของเด็กที่มีความ ต้องการพิเศษแต่ละประเภทโดยใช้แนวทางการศึกษาของเด็กปกติ

5. การศึกษาพิเศษและการฟื้นฟูบำบัดทุกด้าน ควรจัดเป็นโปรแกรมรายบุคคล ซึ่งบางกิจกรรมอาจจัดเป็นกลุ่มได้สำหรับเด็กที่มีความบกพร่องคล้ายคลึงกัน

6. การจัดโปรแกรมการสอนเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ควรเน้นที่ความสามารถของเด็ก และให้เด็กมีโอกาสประสบความสำเร็จให้มากที่สุด เพื่อที่จะทำให้เด็กมั่นใจแม้ตัวเองจะมีความบกพร่อง แต่มีความสามารถบางอย่างดีเท่ากับเด็กปกติ

7. การศึกษาพิเศษ ควรมุ่งให้เด็กมีความเข้าใจ ยอมรับตัวเอง มีความเชื่อมั่น มีสัจจะแห่งตน และมุ่งให้ช่วยตัวเองได้ มีความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม

8. การศึกษาพิเศษ ควรจัดอย่างต่อเนื่องเริ่มตั้งแต่แรกเกิดเรื่อยไป จะขาดตอนไม่ได้ และควรเน้นถึงเรื่องอาชีพด้วย

ศรียา นิยมธรรม และคนอื่น ๆ (2546 : 17) กล่าวว่า คนพิการเป็นส่วนหนึ่งของสังคม จึงควรเตรียมผู้พิการเสียแต่ในขณะเยาว์วัย เพื่อให้มีความพร้อมที่จะดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้ โดยเชื่อว่าการให้นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษได้มีโอกาสเรียนร่วมกับนักเรียนปกติ จะช่วยให้นักเรียนทั้งสองกลุ่มเรียนรู้และมีความเข้าใจซึ่งกันและกัน ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญที่จะทำให้บุคคลเหล่านี้สามารถดำรงชีพร่วมกันได้ ในสังคมเมื่อเขาเติบโตเป็นผู้ใหญ่

เบญญา ชลธารันนัท (2548 ก : 53) ได้สรุปปรัชญาเบื้องต้นที่จะทำให้การศึกษาพิเศษ บรรลุถึงจุดมุ่งหมายไว้ดังนี้

1. เด็กพิเศษทุกคนสามารถที่จะเรียนฝึกตนเองให้ทำประโยชน์มากขึ้น
2. สมรรถภาพในการทำงานไม่ได้ขึ้นอยู่กับสภาพความพิการ
3. ความพิการของเด็กบางคนไม่จำเป็นต้องเป็นความพิการตลอดไป ในหลายกรณี การศึกษาพิเศษอาจจะเป็นเพียงบริการทางการศึกษาชั่วคราวเท่านั้น
4. บุคลากรจะต้องเป็นคนที่มีความรู้ ความสามารถและได้รับการฝึกตลอด ทั้งมีประสบการณ์ในการทำงานของหน่วยงานตนเอง
5. ผู้ให้การศึกษาควรสนใจพิเศษ ในเรื่องพัฒนาการของเด็กพิเศษเพื่อให้เด็กมีภาพพจน์ที่ดีเกี่ยวกับตนเอง (Positive Self-Image) และยอมรับสภาพความเป็นจริงของตน
6. การศึกษาพิเศษควรใช้วิธีการสอนแบบส่งเสริมเอกภาพของบุคคล (Individualized Instruction) หมายความว่า สอนให้เหมาะสมกับความสามารถและความพิการของเด็กแต่ละคน
7. การศึกษาพิเศษควรจัดตั้งแต่ชั้นอนุบาล โดยมีจุดประสงค์ในการป้องกัน ลดปัญหา ความพิการ และทำให้เด็กมีสัจจะแห่งตน (Self-Realization)
8. การศึกษาพิเศษต้องรวมวิชาพลศึกษา นันทนาการและสุนทรียศาสตร์ เพื่อเตรียมเด็กพิเศษให้สามารถใช้ชีวิตในสังคมได้อย่างสมบูรณ์

9. อาชีวศึกษาและการอาชีพเป็นเรื่องสำคัญในการพิจารณาจัดการศึกษาแก่เด็กพิเศษ

10. ในการจัดเด็กพิเศษเข้าเรียนในโรงเรียนปกตินั้น จะถือเป็นแนวปฏิบัติเมื่อไม่มีปัญหาหรือไม่มื่ออุปสรรคอื่นใด โดยคำนึงถึงผลประโยชน์ที่เด็กได้รับเป็นสำคัญ

บังอร ต้นปาน (2547 : 31) นักการศึกษาได้นำเสนอปรัชญาพื้นฐานการจัดการเรียนร่วมไว้ 3 ประการ ดังนี้

1. มนุษย์ทุกคนย่อมมีสิทธิเท่าเทียมกันในโอกาสทางการศึกษา ดังนั้นการจัดระบบการศึกษา จึงจัดบริการทางการศึกษาให้แก่มนุษย์ทุกคนโดยไม่แบ่งแยกความบกพร่องหรือฐานะทางเศรษฐกิจและสังคม จึงควรจัดโครงการและปรับปรุงการปฏิบัติให้เหมาะสมกับความต้องการตามความจำเป็นของแต่ละบุคคล

2. มนุษย์ทุกคนย่อมมีสิทธิเท่าเทียมกันในการอยู่ร่วมกันในสังคม ดังนั้นการจัดเตรียมความพร้อมก่อนวัยเรียนและวัยเรียน เพื่อให้เด็กพิเศษอยู่ร่วมกับเด็กปกติยอมก่อให้เกิดคุณค่าและสร้างสรรค์สังคม เพราะเด็กเหล่านี้จะไม่เกิดการแบ่งแยกความแตกต่างของมนุษย์ในสังคม

3. การเรียนการสอนในชั้นเรียนย่อมสนองตามความแตกต่างแต่ละบุคคล ดังนั้น การจัดเด็กพิเศษให้เข้าเรียนในชั้นเรียนร่วม จึงควรได้มีการปรับปรุงการเรียนการสอนให้เป็นการสอนเพื่อบุคคลทั่วไป เพื่อให้พัฒนาความพร้อมและความรู้ความสามารถของผู้เรียนทุกคนให้พัฒนาทุกด้าน ด้วยวิธีการจัดกิจกรรมที่เหมาะสมกับความสามารถของแต่ละบุคคล เพื่อให้เกิดศักยภาพที่สามารถดำรงชีพอยู่ในสังคมได้อย่างเหมาะสม

เกษม ทองสัมฤทธิ์ (2540 : 24) ได้เน้นถึงสิทธิที่เด็กพิเศษทุกคนควรได้รับการศึกษาอย่างเพียงพอเพื่อพัฒนาสมรรถภาพของตนให้ถึงขั้นสูงสุด การศึกษาพิเศษจะต้องเน้นถึงความสามารถ และนักการศึกษาจะต้องมองข้ามความพิการของเด็กเหล่านั้น หลักการสำคัญที่เกี่ยวข้องกับปรัชญาการศึกษาพิเศษข้างต้น ได้แก่

1. การจัดการศึกษาพิเศษต้องกระทำอย่างจับปล้นทันทีที่พบความต้องการจำเป็นพิเศษ

2. ความพิการบางประการถือว่าเป็นเพียงอาการมากกว่าที่จะเป็นความผิดปกติทางกายภาพ และอาจปรากฏอยู่เพียงชั่วเวลาหนึ่งเท่านั้น

3. เด็กพิเศษคนใดคนหนึ่งอาจต้องการรูปแบบการจัดการศึกษาพิเศษที่แตกต่างกันไปตามช่วงเวลาช่วงใดช่วงหนึ่งเท่านั้น

4. การจัดบริการทางการศึกษาสำหรับเด็ก ต้องครอบคลุมตั้งแต่เด็กวัยก่อนเรียนจนถึงระดับมัธยมศึกษา

5. การจัดการศึกษาพิเศษในสภาพแวดล้อมที่จำกัดน้อยที่สุดตามความเหมาะสม ย่อมเป็นการช่วยเหลือ สนับสนุนเด็กพิเศษได้อย่างเต็มเม็ดเต็มหน่วย การจัดการศึกษาดังกล่าว จะต้องประสานความสามารถของครูปกติและครูการศึกษาพิเศษอย่างมีประสิทธิภาพ

จากปรัชญาและทฤษฎีพื้นฐานที่กล่าวมาแล้ว สรุปได้ว่า การให้โอกาสเด็กที่มีความต้องการพิเศษได้เข้าร่วมเรียนและใช้ชีวิตร่วมกับเด็กปกติ อันจะนำมาซึ่งการปรับตัวเข้าหากัน ยอมรับความแตกต่างของกันและกัน อันอยู่บนพื้นฐานของความเสมอภาคทางการศึกษา และสิทธิของการอยู่ร่วมกันในสังคม โดยไม่มีการแบ่งแยกความบกพร่องหรือฐานะทางเศรษฐกิจ เพื่อให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษได้ดำรงชีวิตร่วมกับเด็กปกติได้อย่างมีความสุข

รูปแบบการจัดการเรียนร่วม

การเรียนร่วมระหว่างเด็กที่มีความต้องการพิเศษกับเด็กปกติ อาจจัดได้ในหลายรูปแบบ ที่นิยมปฏิบัติกันอยู่ในหลายประเทศและประสบความสำเร็จพอสมควรนั้น ผดุง อารยะวิญญู (2542 ค : 221-223) ได้อธิบายไว้ดังนี้

1. เรียนร่วมในชั้นปกติเป็นการจัดเด็กที่มีความต้องการพิเศษเข้าเรียนร่วมกับเด็กปกติ และเรียนเหมือนกับเด็กปกติทุกประการ เด็กที่จะเข้าเรียนในลักษณะนี้ได้ ควรเป็นเด็กที่มีความพิการน้อย มีความฉลาดและความพร้อมในด้านการเรียน ตลอดจนมีวุฒิภาวะทางอารมณ์ และสังคม
2. เรียนร่วมในชั้นปกติและมีครูพิเศษให้คำแนะนำปรึกษา การเรียนร่วมลักษณะนี้ คล้ายคลึงกับวิธีแรกกล่าวคือ นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษเรียนร่วมกับเด็กปกติเต็มเวลา แต่มีครูการศึกษาพิเศษคอยช่วยเหลือ ครูประจำชั้นและครูประจำวิชา ครูการศึกษาพิเศษนี้อาจเรียกว่า ครูที่ปรึกษา ครูประเภทนี้ไม่ทำการสอน โดยตรงแต่ให้คำแนะนำปรึกษาแก่ครูที่สอนเด็ก เช่น แนะนำชี้แจงให้ครูที่สอนชั้นเรียนร่วมเข้าใจความต้องการและความสามารถของเด็กที่มีความต้องการพิเศษช่วยกำหนดวัตถุประสงค์ในการเรียนรู้ ให้คำแนะนำเกี่ยวกับวิธีสอน ตลอดจนการปฏิบัติต่อเด็ก จัดสภาพแวดล้อมให้เอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้ของเด็ก และช่วยประเมินผล พัฒนาการในการเรียนรู้ของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ เป็นต้น
3. เรียนร่วมในชั้นปกติและรับบริการจากครูเวียนสอน เป็นการจัดเด็กที่มีความต้องการพิเศษเรียนร่วมกับเด็กปกติ และรับบริการด้านการสอนเพิ่มเติมจากครูการศึกษาพิเศษซึ่งจะเดินทางไปตามโรงเรียนต่างๆ เพื่อให้ความช่วยเหลือแก่เด็ก เนื่องจากมีจำนวนเด็กในแต่ละโรงเรียนไม่มากนัก ครูจึงเดินทางจากโรงเรียนหนึ่ง ไปยังโรงเรียนหนึ่ง เมื่อครบสัปดาห์ก็วนกลับมาสอนเด็กกลุ่มเดิม ในโรงเรียนเดิมอีก

4. เรียนร่วมในชั้นปกติและรับบริการจากครูเสริมวิชาการ คือ นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษจะเข้ามาเรียนกับครูเสริมวิชาการวันละ 1 ถึง 2 ชั่วโมง หรือมากกว่านี้ขึ้นอยู่กับความต้องการพิเศษของเด็ก การสอนเด็กอาจกระทำเป็นรายบุคคลหรือกลุ่มเล็ก ๆ ก็ได้ และสอนในเนื้อหาที่เด็กไม่ได้รับการสอนในชั้นปกติ หรือเนื้อหาที่เด็กมีปัญหา นอกจากสอนเด็กที่มีความต้องการพิเศษแล้วครูเสริมวิชาการยังมีหน้าที่ให้คำแนะนำปรึกษาแก่ครูปกติในการปฏิบัติต่อเด็กประเภทนี้อีกด้วย

5. ห้องเสริมวิชาการ เป็นห้องที่มีขนาดเท่ากับห้องเรียนหรือมีขนาดใหญ่กว่าหรือเล็กกว่าห้องเรียนก็ได้ ในห้องนี้มีอุปกรณ์เครื่องมือ ตลอดจนเอกสารและหนังสือที่จำเป็นต้องใช้ในการสอนเด็กที่มีความต้องการพิเศษ หากห้องนี้มีขนาดใหญ่ และมีเครื่องมือและอุปกรณ์มาก และให้บริการแก่เด็กอย่างกว้างขวาง อาจเรียกว่าศูนย์วิชาการ

6. ชั้นพิเศษในโรงเรียนปกติและเรียนร่วมบางเวลา เป็นการจัดเด็กที่มีความต้องการพิเศษไว้ในชั้นเดียวกันเป็นกลุ่มเล็ก ๆ มีครูประจำชั้นสอนแทบทุกวิชา ยกเว้นบางวิชาที่เด็กต้องไปเรียนร่วมกับเด็กปกติ เช่น พลศึกษา ศิลปศึกษาหรือกิจกรรมนอกหลักสูตรอื่น ๆ

7. ชั้นเรียนพิเศษในโรงเรียนปกติ เป็นการจัดเด็กที่มีความต้องการพิเศษที่มีความบกพร่องประเภทเดียวกันไว้เป็นกลุ่มเดียวกัน และเป็นกลุ่มขนาดเล็ก เด็กเหล่านี้เรียนในชั้นเรียนพิเศษตลอดเวลา ครูประจำชั้นสอนทุกวิชา

องค์ประกอบที่จะช่วยให้การเรียนร่วมประสบผลสำเร็จ

วาริ ธีระจิตร (2541 : 16) อธิบายว่า การเรียนร่วมเป็นการรวมเด็กพิเศษไว้กับเด็กปกติในด้านเวลา ด้านการเรียนการสอน และด้านสังคมภายใต้พื้นฐานการจัดการศึกษาอย่างต่อเนื่องและคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล รวมทั้งการปรับตัวทางสังคม เพื่อให้เด็กมีประสบการณ์ตรง และสามารถพัฒนาตนเองไปให้ได้มากที่สุด โครงการเรียนร่วมจะสำเร็จได้ดีย่อมอาศัยองค์ประกอบดังนี้

1. กระทรวงศึกษาธิการพร้อมที่จะสนับสนุน โครงการ
2. การจัดการอบรมครูผู้สอน
3. ผู้บริหาร โรงเรียนควรยอมรับหลักการเรียนร่วม
4. บุคลากรในโรงเรียนต้องยินดีที่จะร่วมมือ
5. ชุมชนในท้องถิ่นต้องพร้อมที่จะสนับสนุน
6. นักเรียนในโรงเรียนปกติควรยอมรับเด็กพิเศษที่มาเรียนร่วม
7. ผู้ปกครองทั้งเด็กปกติและเด็กพิเศษควรให้ความร่วมมือ

เรย์นัลด์ส์ (ผดุง อารยะวิญญู, 2542 ข : 233-234 ; อ้างอิงจาก Reynolds, 1977. **Teaching Students with Special Needs in Inclusive Settings**. P.40-46) อธิบายว่า องค์ประกอบที่ทำให้ การเรียนร่วมระหว่างเด็กที่มีความต้องการพิเศษกับเด็กปกติประสบความสำเร็จมี 10 ประการ ดังนี้

1. ครูจะต้องทำงานประสานกันและร่วมมือกันอย่างดี ระหว่างครูการศึกษาพิเศษ กับครูปกติ
2. หากครูที่สอนเด็กปกติมีปัญหาในการสอนเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ทางโรงเรียน ควรหาทางแก้ปัญหา
3. ครูผู้สอนควรมีทัศนคติที่ดีต่อการเรียนร่วม
 - 3.1 มีความเชื่อว่าเด็กทุกคนมีสิทธิได้รับการศึกษา
 - 3.2 ควรมีความตั้งใจในการสอน
 - 3.3 ควรมีการวางแผนการศึกษาอย่างรอบคอบ
 - 3.4 ควรจัดการเรียนการสอนให้มีการยืดหยุ่นได้ รวมทั้งเรื่องขนาดของชั้นเรียน ควรยืดหยุ่นตามจำนวนและความต้องการของเด็ก
 - 3.5 ควรระลึกว่าพัฒนาการของเด็กในด้านอารมณ์ สังคมของเด็กก็มีความสำคัญ เช่นเดียวกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
4. จัดอบรมครูปกติให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความต้องการของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ
5. การเรียนร่วมควรได้รับการสนับสนุนจากผู้บริหารโรงเรียน
6. มีการประเมินการเรียน ความก้าวหน้าในการเรียนของเด็กอย่างสม่ำเสมอ
7. ใช้แหล่งทรัพยากรจากชุมชนให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้
8. ผู้ปกครองมีส่วนร่วมและรับรู้เกี่ยวกับการเรียนร่วม
9. โรงเรียนควรมีความพร้อมก่อนลงมือจัดการเรียนร่วม
10. การคัดเลือกเด็กเข้าเรียนร่วมควรพิจารณาถึงความพร้อมของเด็กเป็นสำคัญ

การจัดการเรียนร่วมให้ประสบความสำเร็จนั้น ควรมีการทำงานกันเป็นทีม คือ การประสานงานและได้รับความร่วมมือจากทุกฝ่าย เช่น ครูการศึกษาพิเศษ ครูปกติ ผู้ปกครอง นักเรียนปกติ บุคคลในชุมชนและผู้บริหาร บุคคลดังกล่าวต้องยอมรับในสิทธิแห่งความเสมอภาคทางการศึกษาที่เด็กพึงได้รับและจัดบริการทางการศึกษาพิเศษให้สอดคล้องกับความต้องการของเด็กแต่ละคน ก็จะทำให้การเรียนร่วมประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ได้

การบริหารจัดการเรียนร่วมแบบโครงสร้างซีท (SEAT)

การบริหารจัดการเรียนร่วมแบบโครงสร้างซีท (เบญจา ชลธารันนท์, 2548 ข : 7-47) ซึ่งประกอบด้วย 4 ด้าน ดังนี้

1. นักเรียน (S – Students)
2. สภาพแวดล้อม (E – Environment)
3. กิจกรรมการเรียนการสอน (A – Activities)
4. เครื่องมือ (T – Tools)

โรงเรียนต้องบริหารองค์ประกอบหลัก 4 ด้าน ตามโครงสร้างซีท เพื่อให้การจัดการเรียนร่วมสำหรับนักเรียนพิการ หรือที่มีความบกพร่องให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพ โดยในแต่ละด้านมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. นักเรียน (S-Students) หมายถึง นักเรียนพิการหรือที่มีความบกพร่องและนักเรียนทั่วไป โรงเรียนควรเตรียมความพร้อมของนักเรียนทั้ง 2 กลุ่ม ดังนี้

1.1 เตรียมความพร้อมนักเรียนพิการหรือที่มีความบกพร่อง ในด้านร่างกาย วิชาการ อารมณ์และสังคม และการช่วยเหลือตนเอง หากพิการตั้งแต่แรกเกิดจำเป็นต้องได้รับการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มหรือเตรียมความพร้อมทันทีที่พบความพิการ เพื่อพัฒนาศักยภาพทุกด้าน ซึ่งในการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มนั้น เป็นช่วงสำคัญที่สุดที่เด็กควรได้รับการเตรียมความพร้อมเพราะช่วงอายุ 0-3 ปี เป็นช่วงที่สมองเจริญเติบโตมากที่สุด การเตรียมความพร้อมทำได้โดยกระตุ้นพัฒนาการในส่วนที่เหลืออยู่ เมื่อได้รับการพัฒนา ระดับการทำงานต่าง ๆ (Functional Level) จะยิ่งสูงขึ้น ในทางกลับกัน หากไม่ได้รับการพัฒนาการกระตุ้นหรือการส่งเสริมส่วนที่เหลืออยู่อย่างมีประสิทธิภาพ ความสามารถในการทำงานต่าง ๆ จะเลือนหายไป ทำให้เด็กเสียโอกาสในการเรียนรู้ทันที ดังนั้น การช่วยเหลือฟื้นฟูสมรรถภาพเด็กพิการ ยิ่งทำได้ทันช่วงที่ตั้งแต่เมื่อแรกเกิดและทำได้ถูกต้อง จะสามารถฟื้นฟูสมรรถภาพความพิการได้อย่างเห็นผลชัดเจน ยกตัวอย่างเช่น เด็กคนหนึ่งสูญเสียการได้ยินในระดับ 90 เดซิเบล (dB) ตั้งแต่แรกเกิด (หูหนวก) และบุคคลภายในครอบครัวกระตุ้นการได้ยินของเด็กตั้งแต่แรกเกิด โดยเวลาพูดกับเด็กผู้พูดจะหันหน้าตรงกับเด็ก เพื่อให้เด็กได้เห็นการขยับของริมฝีปาก สีหน้า ท่าทาง เอามือของเด็กมาจับคอและริมฝีปาก แล้วลองเป่าลมให้เด็กรู้สึกถึงลมที่ออกมา แสดงให้เด็กรู้ในเวลา que เด็กตอบสนองได้อย่างถูกต้อง การที่เด็กได้รับการกระตุ้นเชิงบวกจะทำให้พัฒนาการทางการได้ยินดีขึ้น นั่นมิได้หมายความว่า การได้ยินเพิ่มขึ้น แต่การได้ยินของเด็กมีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น ใช้งานได้ดีขึ้น และสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวัน ในกรณีที่เด็กพิการภายหลัง เช่น อยู่ในระดับมัธยมศึกษาแล้วดาบอด การเตรียมความพร้อมนักเรียนในช่วงวัยรุ่นนั้นต้องคำนึงถึงจิตใจและการยอมรับความพิการ

หรือความบกพร่องที่เกิดขึ้นภายหลังด้วย ซึ่งถือเป็นเรื่องยากและมีผลต่อจิตใจมาก รวมทั้งต้องมีการเตรียมทักษะที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต เช่น การทำความคุ้นเคยกับสภาพแวดล้อมและการเคลื่อนไหว (Orientation and Mobilities : O & M) เพื่อให้เด็กมีความสามารถในการดำรงชีวิตอิสระ (Independent Living) และช่วยเหลือตัวเองได้มากที่สุดและเร็วที่สุด เป็นต้น

1.2 เตรียมความพร้อมนักเรียนทั่วไป ทางโรงเรียนจะต้องเตรียมความพร้อมนักเรียนทั่วไปในโรงเรียน โดยการให้ข้อมูลเพื่อให้นักเรียนทั่วไปมีความรู้ ความเข้าใจ เกิดการยอมรับ สามารถให้ความช่วยเหลือ และปฏิบัติต่อนักเรียนพิการหรือที่มีความบกพร่องอย่างถูกวิธีและเท่าที่จำเป็น ที่ผ่านมามีพบว่า การที่คนส่วนใหญ่มีทัศนคติเชิงลบต่อคนพิการหรือที่มีความบกพร่อง เช่น สมเพช เหวทนา สงสาร กลัว ไม้ไว้วางใจ มักเกิดจากความไม่รู้ หรือไม่มีข้อมูลที่ถูกต้อง ดังนั้น ครูควรทำความเข้าใจและอธิบายเกี่ยวกับลักษณะความพิการให้นักเรียนทั่วไปในชั้นเรียนได้รู้จัก และควรจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ช่วยให้เด็กทำกิจกรรมร่วมกัน เพื่อให้เด็กเกิดการเรียนรู้ และช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ครูอาจจัดสถานการณ์จำลองให้นักเรียนทดลองเป็นคนพิการและทำกิจกรรมต่าง ๆ จากนั้นให้อภิปรายถึงความรู้สึกของนักเรียนแต่ละคน กิจกรรมเช่นนี้จะช่วยให้นักเรียนทั่วไปได้เข้าใจถึงความคับข้องใจ ความไม่สะดวกและความลำบากของเพื่อนพิการหรือที่มีความบกพร่องมากขึ้น กิจกรรมอื่นที่ช่วยให้นักเรียนทั่วไปเข้าใจและยอมรับเพื่อนพิการหรือที่มีความบกพร่องมากขึ้น เช่น การเชิญผู้ที่ทำงานที่เกี่ยวข้องกับเด็กพิการมาบรรยายให้ฟัง พร้อมทั้งให้ดูภาพยนตร์ สไลด์ แผ่นภาพ บทความ และสื่ออื่น ๆ ประกอบ เปิดโอกาสให้นักเรียนซักถามปัญหาต่าง ๆ การจัดนิทรรศการ หนังสือและเรื่องราวเกี่ยวกับคนพิการหรือที่มีความบกพร่อง เพื่อให้นักเรียนในชั้นเรียนและนักเรียนทุกคนในโรงเรียนได้มีโอกาสเรียนรู้ การทัศนศึกษาสถานที่ดูแลคนพิการหรือที่มีความบกพร่อง เพื่อให้นักเรียนได้เห็นและเรียนรู้ว่าคนพิการหรือที่มีความบกพร่องมีความเป็นอยู่อย่างไร นอกจากนี้ควรสอนทักษะการช่วยเหลือเบื้องต้นในการช่วยเหลือเพื่อนพิการหรือที่มีความบกพร่องเบื้องต้นให้กับนักเรียนทั่วไปด้วย

2. สภาพแวดล้อม (E-Environment) สภาพแวดล้อมแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ

2.1 สภาพแวดล้อมทางกายภาพ ควรจัดให้นักเรียนพิการหรือที่มีความบกพร่องเรียนในสภาพแวดล้อมที่มีขีดจำกัดน้อยที่สุด (Least Restrictive Environment : LRE) โรงเรียนควรพยายามให้เด็กได้เรียนร่วมในชั้นเรียนทั่วไปมากที่สุด หากไม่สามารถจัดเด็กเรียนร่วมได้เต็มเวลาที่อาจจัดเป็นบางเวลาได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความต้องการจำเป็นพิเศษของนักเรียนพิการหรือที่มีความบกพร่องเป็นเฉพาะบุคคล โดยทั่วไป ควรจัดให้นักเรียนทุกคนเข้าเรียนในชั้นเรียนทั่วไป โดยแยกเด็กนักเรียนออกไปจากเพื่อนทั่วไปให้น้อยที่สุด โรงเรียนควรปรับสภาพแวดล้อมโดยใช้หลักวิชาการคือ พิจารณาถึงสภาพความบกพร่องของนักเรียนแต่ละประเภท ตัวอย่างเช่น นักเรียน

ที่มีการเห็นเดือนรางควรมีโตะไฟที่โตะเรียนและจัดให้นักเรียนมานั่งแถวหน้าสุด รวมทั้งไม่ให้ปัญหาเรื่องแสงสะท้อนจากหน้าต่างเข้ามารบกวนเวลาขณะที่นักเรียนดูกระดานดำ นักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน ควรจัดให้นั่งประมาณแถวที่ 2 หรือ 3 โดยนั่งมุมใดมุมหนึ่งของห้อง เพื่อให้นักเรียนสามารถมองครูและเพื่อนนักเรียนในห้องได้ทั่วถึง นักเรียนที่มีความบกพร่องทางร่างกายที่นั่งรถเข็นเมื่อจำเป็นต้องเรียนวิชาเกษตรและนักเรียนต้องปลูกผักสวนครัว ครูควรยกระดับแปลงผักให้สูงขึ้นจากพื้นและอยู่ในระดับเดียวกับที่นั่งเก้าอี้รถเข็น เพื่อให้นักเรียนสามารถปลูกผักได้สะดวก นอกจากนี้ควรคำนึงถึงพาหนะที่ใช้ในการรับส่งนักเรียนจากบ้านไปโรงเรียนและจากโรงเรียนไปบ้าน ไปทัศนศึกษาและกิจกรรมอื่น ๆ ที่นักเรียนจะต้องเคลื่อนย้าย นอกจากนี้จะต้องมีการบริหารจัดการตารางเวลาเรียนและห้องเรียน เช่น ห้องเรียนสำหรับการเรียนร่วมควรอยู่ชั้นล่างของอาคาร พื้นห้องเรียนควรราบเรียบและมีการปรับระดับเพื่อความสะดวกในการใช้รถเข็น ห้องน้ำ โตะ เก้าอี้ และให้คำนึงถึงการถ่ายเทของอากาศ แสงจากธรรมชาติ แสงไฟ เป็นต้น

เกณฑ์มาตรฐานการจัดภายนอกอาคารมีดังนี้

2.1.1 สถานที่ตั้ง จะเป็นการอำนวยความสะดวกให้แก่คนพิการอย่างยิ่งถ้าปรับระดับพื้นที่ให้อยู่ในระดับเดียวกับประตูทางเข้า เพราะจะช่วยให้คนพิการเข้าออกได้สะดวกยิ่งขึ้น

2.1.2 ชนิดของตัวอาคาร นิยมอาคารชั้นเดียวมากกว่าอาคารหลายชั้นและถ้าตัวอาคารมีมากกว่า 1 ชั้น ควรมีทางลาดหรือลิฟต์เพื่ออำนวยความสะดวกแก่คนพิการที่ต้องใช้เก้าอี้รถเข็น (Wheel chair)

2.1.3 ทางเข้า ควรอยู่ในระดับเดียวกับประตู ถ้าอยู่คนละระดับควรมีทางลาดและบันได หากเป็นห้องชุดทางเข้าควรมีทางไปถึงห้องโถงชั้นล่าง บริเวณทางเข้าที่ใช้ในเวลากลางวันควรมีแสงสว่างไม่น้อยกว่า 5 แรงเทียน เพื่อช่วยให้นักที่มีสายตาเลือนรางมองเห็นได้ชัดเจนขึ้น นอกจากนี้พื้นผิวทางเข้าควรปราศจากใบไม้ ขยะ วัสดุชิ้นเล็ก ๆ ที่อาจทำให้นักพิการลื่นหรือสะดุดหกล้มได้

2.1.4 ทางเดิน ควรกว้างอย่างน้อย 1.525 เมตร (60 นิ้ว) เพื่อให้เก้าอี้รถเข็น 2 ตัวสวนทางกันได้ ทางเดินไม่ควรมีทางชันเกินร้อยละ 5 และควรเป็นพื้นระดับเดียวกันตลอดโดยไม่มีบันไดคั่น พื้นทางเดินที่เป็นกรวดหรือหินอาจไม่ปลอดภัยต่อคนพิการ สำหรับคนที่มีสายตาเลือนรางสี และลวดลายขอทางเดินควรเป็นแบบง่าย ๆ เพื่อไม่ให้เกิดความสับสนควรมีที่สังเกตตรงทางเดินที่ไม่สะท้อนแสงตลอดแนวขอบทางเดิน ซึ่งกว้างไม่ต่ำกว่า 0.610 เมตร ควรใช้วัสดุที่มีพื้นผิวแตกต่างกันตรงทางแยก จะช่วยคนที่มีสายตาเลือนรางได้ดีขึ้น และหากทางเดินมาประจบกัน มีลักษณะเป็นรูปตัวที (T) ให้ทำทางลาดจากทั้ง 3 ทิศทาง

2.1.5 ทางข้าม ต้องมีทางลาดจากทางเดินสู่ถนนในบริเวณทางข้ามไม่ควรมีท่อน้ำตรงทางเดินและทางข้าม หากจำเป็นต้องมีความมีสัญลักษณ์เตือนที่เห็นได้ชัดเจนตรงขอบทางลาดควรมีพื้นผิวและสีที่แตกต่างออกไป อาจไม่ต้องใช้สีทา แต่ใช้วัสดุที่แตกต่างออกไป เช่น ให้หินแกรนิตมีสีเทาอ่อนตรงขอบทางลาดบนถนนแอสฟัลต์สีดำ เป็นต้น

2.1.6 ลานจอดรถ ควรมีที่จอดรถให้ใกล้เคียงกับตัวอาคารมากที่สุดและควรทำเครื่องหมายสากลที่บอกให้คนพิการทราบว่าเขาสามารถใช้สถานที่นั้นได้ โดยเฉพาะสำหรับคนที่ต้องใช้เก้าอี้รถเข็น ช่วงจอดรถสำหรับรถแต่ละคันควรกว้าง 3.660 เมตร (12 ฟุต) เพื่อให้คนพิการที่ใช้เก้าอี้รถเข็นผ่านไป

2.1.7 เก้าอี้รถเข็น ใช้เกณฑ์เดียวกับทางเดิน

2.1.8 ต้นไม้ หลีกเลี่ยงการปลูกต้นไม้ที่ให้ผลหรือเมล็ดที่มีหนาม ซึ่งอาจร่วงตกลงพื้น หรือปลูกต้นไม้ที่มีรากโผล่เหนือพื้นดินใกล้ทางเดิน ควรปลูกต้นไม้ห่างจากทางเดินอย่างน้อย 2.140 เมตร (7 ฟุต) และมีรั้ว อิฐ ซีเมนต์ ล้อมรอบบริเวณต้นไม้สูงพอที่จะป้องกันไม่ให้คนพิการตกลงไปในหลุมปลูกต้นไม้

2.1.9 ร่องน้ำ ไม่ควรมีที่ร่องน้ำบนทางเดิน หากจำเป็นต้องมีช่องตะแกรงปิดร่องน้ำ ช่องตะแกรงไม่ควรกว้างเกิน 1.30 ซม. เพื่อป้องกันไม่ให้ปลายไม้เท้า ไม้ค้ำยันหรือล้อรถเข็นตกลงไปในช่องตะแกรง

เกณฑ์มาตรฐานการจัดภายในอาคาร

2.1.1 ประตู ประตูทั้งหมดควรเปิดได้ง่าย และหากประตูเป็นแบบปิดเองก็ควรปิดอย่างช้า ๆ เพื่อให้เวลาแก่คนพิการได้ผ่านช่องประตูเข้ามา ประตูควรเปิดกว้างอย่างน้อย 0.815 เมตร และควรเปิดอ้าได้ ประตูสองบานไม่เหมาะสำหรับคนที่มีความบกพร่องทางร่างกาย นอกจากนี้ควรมีวัสดุพวงกบด้านล่างของประตูสูงขึ้นมาจากพื้น 0.460 เมตร เพื่อสามารถใช้ไม้ค้ำยันไม้เท้า เครื่องช่วยเดินหรือส่วนใดส่วนหนึ่งของเก้าอี้รถเข็นดันได้ ที่ตั้งประตูควรเป็นท่อนยาวตามแนวตั้งแทนที่จะเป็นลูกบิดทรงกลมเล็ก ๆ เพื่อช่วยให้คนพิการที่ต้องใช้เก้าอี้รถเข็นเปิดประตูได้ในระดับต่างกัน และควรมีสื่อที่แตกต่างจากส่วนอื่นของประตู เพื่อคนที่มีสายตาเลือนรางเห็นได้ง่าย หากเป็นประตูกระจกควรมีเครื่องหมายบอกไว้ เช่น ใช้สีที่ตัดกับสีของประตู เพื่อช่วยให้คนที่มีความบกพร่องทางสายตาเลือนรางมองเห็นได้ชัดเจน ไม่ควรมีธรณีประตู หากจำเป็นต้องมีไม่ควรสูงเกิน 0.635 ซม. เพราะคนพิการที่ใช้เก้าอี้รถเข็นไม่สามารถเข็นเข้าออกได้หากสูงกว่านี้ และควรมีสัญลักษณ์เตือนว่าเป็นธรณีประตู

2.1.2 ทางลาด (ทั้งภายในและภายนอกอาคาร) พื้นของทางลาดควรทำด้วยวัสดุที่ไม่ลื่น เช่น ซีเมนต์ ความชันสูงสุดควรเป็น 1:12 กว้างอย่างน้อย 0.815 เมตร และปลายราวจับทั้ง 2 ข้าง

ควรที่จะงอเข้าหรือลง บริเวณด้านล่างของทางลาดควรมีพื้นที่ระดับเดียวกันต่อไปอีก 1.800 เมตร และด้านบน 1.220 เมตร ถ้าทางลาดยาวมากควรมีพื้นที่ระดับเดียวกันกันทุก 9.145 เมตร หรือเมื่อเป็นทางเลี้ยวก็ต้องเป็นพื้นที่มีระดับเดียวกัน ทั้งนี้เพื่อความปลอดภัยและเพื่อให้นักพิการหยุดพัก ความยาวของพื้นที่ที่สั้นอย่างน้อย 1.220 เมตร ความกว้างทางลาดสำหรับคนพิการที่ต้องใช้เก้าอี้รถเข็นความชันควรเป็น 1 : 20 ฉะนั้นหากไม่สามารถมีทางลาดที่มีความชันตามเกณฑ์มาตรฐาน ก็ควรมีทางลาดที่มีความชัน 1 : 20

2.1.3 บันได หากสามารถเลี่ยงได้ไม่ควรมีบันได สำหรับคนพิการที่สามารถใช้บันไดได้ ขั้นบันไดควรมีลักษณะมน และส่วนยื่นของพื้นขั้นบันไดแต่ละขั้นไม่ควรเกิน 0.040 เมตร หรือเท่ากับ (1 3/5 นิ้ว) บันไดแต่ละขั้นควรสูงไม่เกิน 0.190 เมตร (7 1/2 นิ้ว) ถ้าเป็นบันไดที่อยู่ภายในอาคาร และไม่เกิน 0.165 เมตร (6 1/2 นิ้ว) ถ้าเป็นบันไดภายนอกอาคาร แต่หากน้อยกว่า 0.105 เมตร (4 นิ้ว) ก็จะเป็นอันตรายได้ ขั้นบันไดภายในอาคารควรกว้างอย่างน้อย 0.255 เมตร (10 นิ้ว) และภายนอกอาคารควรกว้างอย่างน้อย 0.280 เมตร (11 นิ้ว) ความสูงของบันไดไม่ควรเกิน 2.440 เมตร (8 ฟุต) ควรมีสัญลักษณ์เตือนที่สัมผัสได้ เพื่อบอกให้ทราบว่าทางเดินข้างหน้าจะเป็นบันไดลงไปสู่ชั้นล่าง ควรมีราวจับทั้ง 2 ข้างของบันได (ใช้มาตรฐานเดียวกับราวจับตรงทางลาด) นอกจากนี้ราวจับควรสูงกว่าขั้นบันไดประมาณ 0.815 เมตร (2 ฟุต 8 นิ้ว) ถึง 0.915 เมตร (3 ฟุต) และหากมีเด็กจำนวนมากที่ต้องใช้บันได ควรมีราวจับอีกอันที่สูงจากขั้นบันได 0.610 เมตร (24 นิ้ว)

2.1.4 ทางเดินสาธารณะภายในตัวอาคาร ควรมีราวจับอย่างน้อย 1 ด้าน และต้องมี 2 ระดับ คือ สูงจากพื้น 0.660 เมตร (26 นิ้ว) และ 0.815 เมตร (32 นิ้ว) เส้นผ่านศูนย์กลางของราวจับไม่ควรเกิน 0.040 เมตร (1 1/2 นิ้ว) และสามารถจับได้สะดวก ควรห่างจากฝาผนังประมาณ 0.040 เมตร หรือ (1 1/2 นิ้ว) ทางเดินควรกว้าง 2.430 เมตร (8-12 ฟุต) และไม่ควรมีสิ่งกีดขวาง

2.1.5 พื้น ควรเป็นพื้นเรียบแต่ไม่ลื่น ทำด้วยวัสดุที่ไม่กะเทาะหรือหลุดง่าย พื้นที่ดีที่สุดควรเป็นพื้นยาง ไม่ควรใช้วัสดุที่เป็นมันและสะท้อนแสง และหากพื้นบริเวณใดเป็นอันตรายต่อคน ที่มีความบกพร่องทางการเห็นก็ควรมีสัญลักษณ์เตือนบอกที่สามารถสัมผัสได้

2.1.6 แสงสว่าง แสงสว่างที่ใช้สำหรับคนทั่วไปเพียงพอแล้วสำหรับคนพิการทั่วไป แต่สำหรับผู้มีสายตาเลือนรางต้องใช้ไฟที่มีแสงสว่างมากกว่าปกติ ควรใช้วัสดุที่พื้นผิวมีคุณสมบัติในการขจัดแสงสะท้อน แสงส่องเข้าตาหรือเงา และควรใช้แสงสว่างบอกตำแหน่งบันได ราวจับทางแยก นอกจากนี้ควรหลีกเลี่ยงการใช้ไฟกะพริบ

2.1.7 ห้องน้ำ ควรกว้างอย่างน้อย 1.525 เมตร (5 ฟุต) และลึก 1.525 เมตร (5 ฟุต) ควรมีราวจับตรงด้านข้างและด้านหลังของโถส้วม ซึ่งทำด้วยท่อเหล็กยาวให้ได้อย่างน้อย 0.610 เมตร (2 ฟุต) มีเส้นผ่าศูนย์กลาง 0.032-0.038 เมตร (1 1/4 - 1 1/2 นิ้ว) เพราะคนพิการจะทิ้งน้ำหนัก

ลงบนราวจับมากเวลาใช้ส้วม ราวจับด้านหลักโถส้วม ควรสูงจากที่นั่งของโถส้วมประมาณ 0.280 เมตร (11 นิ้ว) สำหรับราวจับด้านข้างให้ติดท่ามม 50 องศากับพื้น ที่กอดตรงโถส้วมควรติดกับฝาผนังห้องน้ำ เพราะคนพิการที่ใช้เก้าอี้รถเข็นสามารถกดได้ง่าย ที่นั่งโถส้วมควรสูงจากพื้น 0.255 เมตร (10 นิ้ว) สำหรับห้องน้ำผู้ชาย ที่ปีสสาวะไม่ควรสูงเกิน 0.485 เมตร (19 นิ้ว) จากพื้น อ่างล้างมือควรมีความสูงจากพื้น 0.610 เมตร (2 ฟุต) กระจกควรสูงจากระดับพื้น 0.915 เมตร (3 ฟุต) ถ้าจำเป็นควรติดกระจกทั้ง 2 ระดับ กระจกเขี่ยมือและสบู่วางในที่ต่ำพอที่คนพิการที่ใช้เก้าอี้รถเข็นเอื้อมถึง มีการถ่ายเทอากาศอย่างเพียงพอ มีแสงสว่างอย่างน้อย 30 แรงเทียน ก๊อกน้ำควรมีสีชัดเจน หรือตัวอักษรนูนขึ้นมาให้สัมผัสได้ ในห้องน้ำสิ่งที่สำคัญคือ ประตูห้องน้ำควรกว้าง 0.815 เมตร (32 นิ้ว) ควรเปิดออกด้านนอก และที่ล็อกประตูควรเปิดออกได้จากภายนอกในกรณีเกิดเหตุการณ์ฉุกเฉิน พื้นห้องน้ำควรมีระดับเดียวกันทั้งหมด และถ้ามีแต่โถส้วมที่เป็นแบบนั่งยอง ๆ ก็อาจดัดแปลงทำเป็นที่นั่งสูงขึ้นและเลื่อนเข้าไปคร่อมเมื่อใช้

2.1.8 โทศัพท์ ควรติดตั้งให้ต่ำพอสำหรับคนพิการที่ใช้เก้าอี้รถเข็นเอื้อมถึงไปหยิบหูฟังและหมอนหมายเลขโทศัพท์ได้ โทศัพท์สูงจากพื้นประมาณ 1.625 เมตร หรือ (64 นิ้ว) หากเป็น โทศัพท์สาธารณะควรติดตั้งตรงฝาผนัง และหากเป็นตู้ก็ไมควรมีประตูและไม่ยกพื้น ซึ่งทำให้คนพิการที่นั่งเก้าอี้รถเข็น เข็นเข้าไปไม่ได้ ควรใช้แสงสว่างอย่างน้อย 50 แรงเทียน ส่องตรงที่หมอนและที่บอกวิธีใช้ และควรมีตัวเลขนูนเหนืออักษรเบรลล์กำกับตรงที่หมอนหรือกดตัวเลข

2.1.9 สวิตซ์ไฟ และปุ่มต่าง ๆ ควรให้ต่ำพอที่คนพิการที่ใช้เก้าอี้รถเข็นเอื้อมเปิดปิดได้และมีอักษรเบรลล์กำกับสำหรับคนที่มีความบกพร่องทางการเห็น

2.1.10 ระบบเตือนภัย ควรเป็นระบบที่ทั้งได้ยินและมองเห็นเสียง ควรตั้งพอที่คนหูตึงจะได้ยิน และระบบเตือนภัยที่มองเห็น ควรจัดเป็นแสงกระพริบน้อยกว่า 5 ครั้ง ต่อวินาที มีประตูทางออกฉุกเฉินจัดไว้ให้คนที่มีความบกพร่องทางการเห็นสามารถสัมผัสและทราบได้ว่าเป็นประตูทางออกฉุกเฉิน

2.1.11 ลิฟต์ หากคนพิการอาศัยอยู่ภายในอาคารที่มีสองชั้นขึ้นไป ควรจัดให้มีลิฟต์ขนาด 2.325 เมตร (25 ตารางฟุต) ปุ่มกดควรอยู่ต่ำพอที่คนพิการที่นั่งเก้าอี้รถเข็นสามารถกดได้ คือ อยู่สูงไม่เกิน 1.220 เมตร (4 ฟุต) จากพื้น ประตูลิฟต์ควรเปิดกว้างได้อย่างน้อย 0.815 เมตร (2 ฟุต 8 นิ้ว) และเปิดนาน 3-4 นาที ควรมีราวจับทั้ง 3 ด้าน ภายในลิฟต์และสูงจากพื้น 0.915 เมตร (3 ฟุต) ปุ่มกดภายในลิฟต์ ควรอยู่สูงจากพื้นไม่เกิน 1,500 เมตร (4 ฟุต 11 นิ้ว) และอยู่ห่างจากฝาประตู 0.510 เมตร (1 ฟุต 8 นิ้ว) ควรมีอักษรเบรลล์กำกับที่ปุ่มกดและมีเสียงบอกวาลิฟต์ขึ้น (หนึ่งครั้ง)

หรือลง (2 ครั้ง) และถูกสรุปว่าขึ้นหรือลง ควรมีแสงที่เห็นได้ชัดเจนควรมีเสียงบอกวาฬที่ขึ้นลง ขึ้นไปไหนและควรมีแสงสว่างภายในลิฟต์อย่างน้อย 5 แสงเทียน

2.2 บุคคลที่เกี่ยวข้องในสภาพแวดล้อมของเด็ก ได้แก่ พ่อแม่ ผู้ปกครอง ครูและบุคลากรอื่นในโรงเรียน โรงเรียนทั่วไปที่มีการจัดการเรียนร่วม ผู้บริหารจะเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในโรงเรียนที่จะเป็นผู้นำและสร้างบรรยากาศของการยอมรับนักเรียนพิการหรือที่มีความบกพร่องเรียนร่วมในโรงเรียน หากทางโรงเรียนมีการจัดตั้งคณะกรรมการโรงเรียนไว้แล้ว ผู้บริหารโรงเรียนจะต้องนำเสนอเรื่องการจัดการเรียนร่วมให้คณะกรรมการโรงเรียนทราบและพิจารณาแต่งตั้งคณะกรรมการจัดการเรียนร่วมประจำโรงเรียน ซึ่งควรประกอบด้วย ผู้บริหาร ผู้เชี่ยวชาญ ครูทั่วไป ครูการศึกษาพิเศษ พ่อแม่ ผู้ปกครอง และบุคลากรภายนอก เพื่อกำหนดนโยบายในการจัดการเรียนร่วม แนวทางการดำเนินงาน จัดสรรงบประมาณ บทบาทหน้าที่ของบุคลากรทุกคนในโรงเรียน และรูปแบบในการจัดการเรียนร่วม เมื่อคณะกรรมการจัดการเรียนร่วมประจำโรงเรียนประชุมกำหนดนโยบายและแนวทางการดำเนินงานในการจัดการเรียนร่วมเรียบร้อยแล้ว ทางโรงเรียนต้องจัดการประชุมชี้แจงถึงนโยบายของโรงเรียน และมอบหมายหน้าที่ให้บุคลากรที่เกี่ยวข้อง โดยให้ถือเป็นปริมาณงาน พร้อมทั้งให้ทุกคนมีโอกาสแสดงความคิดเห็นและร่วมเป็นเจ้าของโครงการ นอกจากนี้ทางโรงเรียนต้องจัดทำป้ายประกาศนำเสนอในลักษณะของโปสเตอร์ แผ่นพับ วิดีโอ หรือป้ายนิเทศ เพื่อประชาสัมพันธ์โครงการให้บุคคลที่เกี่ยวข้องรับทราบเกี่ยวกับนโยบายประชาสัมพันธ์ให้ผู้ปกครองของเด็กพิการหรือที่มีความบกพร่องอาสาเป็นวิทยากร หรือหากมีกิจกรรมการดำเนินงานด้านคนพิการในสังคมที่สอดคล้องกับการจัดการเรียนร่วมจะได้เผยแพร่ให้ทุกคนได้รับทราบ ครูทั่วไปและครูการศึกษาพิเศษต้องเห็นที่ปรึกษาซึ่งกันและกัน โดยการร่วมงานเป็นทีม

3. กิจกรรมการเรียนการสอน (A : Activities)

กิจกรรมการเรียนการสอน คือ กิจกรรมภายในและภายนอกห้องเรียนเป็นส่วนหนึ่งของการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนที่จะช่วยให้นักเรียนทั่วไปและนักเรียนพิการหรือที่มีความบกพร่องได้รับการพัฒนา ทั้งด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และสังคม ซึ่งประกอบด้วย

3.1 การบริหารการจัดการหลักสูตร แบ่งออกเป็น

3.1.1 การปรับหลักสูตรทั่วไป คือ ปรับหลักสูตรที่ใช้กับนักเรียนทั่วไป ใช้กับนักเรียนพิการหรือที่มีความบกพร่อง เช่น สำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเห็น อาจปรับจากการวาดรูปมาเป็นการปั้นแทน สำหรับนักเรียนที่มีความต้องการบกพร่องทางการได้ยิน อาจปรับให้ไม่ต้องอ่านออกเสียง

3.1.2 การจัดทำหลักสูตรเฉพาะ คือ หลักสูตรที่เป็นแนวทางการศึกษาตั้งแต่ระดับอนุบาลจนถึงมัธยมศึกษาตอนปลาย (หลักสูตรสำหรับหรือหลักสูตรคู่ขนาน) ซึ่งถือเป็นหลักสูตรเฉพาะบุคคล โดยพิจารณาจากระดับความพิการจากแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคลของนักเรียนโรงเรียนอาจประยุกต์ตามแนวทางของกรมวิชาการ สำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาหลายคนไม่สามารถเรียนรู้ได้ตามหลักสูตรทั่วไป จำเป็นต้องจัดทำหลักสูตรขึ้นมาใหม่โดยเฉพาะ โดยการจัดเป็นชั้นเรียนทั่วไปให้มีลักษณะคู่ขนานไปกับระดับชั้นเรียนที่เพื่อนนักเรียนทั่วไปเรียนอยู่

3.1.3 การจัดทำหลักสูตรเพิ่มเติมสอนทักษะเฉพาะที่จำเป็นให้แก่เด็กพิการหรือที่มีความบกพร่อง เช่น ทักษะการดำรงชีวิต ได้แก่ การรับประทานอาหาร การดูแลบ้านเรือน การทำความสะอาดร่างกาย การไปซื้อของ การใช้โทรศัพท์สาธารณะ การใช้บริการของไปรษณีย์ ธนาคาร ทักษะการอ่านเขียนอักษรเบรลล์ ทักษะการทำความคุ้นเคยกับสภาพแวดล้อมและการเคลื่อนไหว ทักษะการใช้แว่นขยายสำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเห็น ทักษะทางสังคมสำหรับนักเรียนออทิสติก ภาษาสำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน เป็นต้น

3.2 แผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (Individualized Education Program : IEP) เป็นแผนการจัดการศึกษาที่สอดคล้องกับความต้องการจำเป็นพิเศษของนักเรียนพิการหรือที่มีความบกพร่อง ซึ่งมีรายละเอียดเกี่ยวกับสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษาที่นักเรียนพิการหรือที่มีความบกพร่องต้องการเรียน ชื่อย่อว่า IEP กระทรวงศึกษาธิการได้ออกกฎกระทรวง กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการให้คนพิการมีสิทธิได้รับสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการและความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา ซึ่งสถานศึกษาจะต้องจัดทำ IEP ให้กับนักเรียนพิการหรือที่มีความบกพร่องเป็นเฉพาะบุคคลทุกคน โดยต้องตรวจสอบเพื่อบ่งชี้จุดเด่นและจุดด้อยของนักเรียน รวมถึงความต้องการจำเป็นพิเศษ นอกจากนี้กระทรวงศึกษากำหนดหลักเกณฑ์สำหรับคนพิการ พุทธศักราช 2545 โดยให้มีการจัดสรรงบประมาณแต่ละปีเป็นเงินอุดหนุนสำหรับคนพิการในอัตราที่มากกว่า แต่ไม่เกิน 5 เท่า ของเงินอุดหนุนด้านสื่อและวัสดุการศึกษาที่จัดสรรให้แก่เด็กนักเรียนทั่วไปต่อคน

วัตถุประสงค์ในการใช้ IEP มีอยู่ 2 ประการ คือ

3.2.1 เป็นแผนการจัดการศึกษาที่เขียนขึ้นเป็นลายลักษณ์อักษรสำหรับเด็กคนใดคนหนึ่งโดยเฉพาะ IEP หรือที่ประชุมเด็กเฉพาะกรณีเกี่ยวกับเด็ก IEP จะมีข้อมูลในการจัดเด็กเข้ารับบริการการศึกษาและบริการที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ

3.2.2 เป็นเครื่องมือในการจัดการกับกระบวนการตรวจสอบและกระบวนการสอนทั้งหมด ฉะนั้น IEP ในแง่ที่เป็นส่วนสำคัญของกระบวนการตรวจสอบและกระบวนการสอนจะมีส่วนเกี่ยวข้องกับการประเมินผลและวิธีการสอน

เหตุผลในการจัดทำ IEP

3.2.1 เพื่อให้สอดคล้องกับกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการให้คนพิการ มีสิทธิได้รับสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษาและ กฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการจัดสรรงบประมาณทางการศึกษาสำหรับคนพิการ พุทธศักราช 2545 และ มาตรา 10 วรรค 3 ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ซึ่งกำหนดให้มีสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และสิทธิ ในการรับบริการช่วยเหลือตามความต้องการจำเป็นพิเศษของแต่ละบุคคล

3.2.2 เพื่อประกันความเหมาะสมในการจัดการศึกษาให้แก่เด็กพิการหรือที่มีความบกพร่องตามความต้องการจำเป็นพิเศษทางการเรียนร่วมของเด็กแต่ละบุคคล

3.2.3 เพื่อประกันว่าได้มีการจัดบริการทางการศึกษาพิเศษต่าง ๆ ตามที่ระบุไว้จริง

3.2.4 เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินการควบคุมและติดตามผลการให้บริการ

3.3 แผนการสอนเฉพาะบุคคล (Individual Implementation Plan : IIP) เป็นแผนการสอน ที่จัดขึ้นเฉพาะเจาะจงสำหรับนักเรียนพิการหรือที่มีความบกพร่องคนนั้น ๆ ในวิชาหรือทักษะที่เป็น จุดอ่อน แผนการสอนเฉพาะบุคคลนี้จัดทำขึ้นเพื่อช่วยให้นักเรียนบรรลุจุดประสงค์และเป้าหมาย ที่กำหนดไว้ใน IEP

3.4 การตรวจสอบทางการศึกษา (Education Assessment) หมายถึง กระบวนการที่ใช้ วิธีการต่าง ๆ หลายวิธี ในการรวบรวมข้อมูลทั้งหมดที่เกี่ยวกับนักเรียน โดยมีวัตถุประสงค์ในการ ที่จะกำหนดปัญหาและหาข้อเท็จจริงเกี่ยวกับปัญหา 3 ด้าน คือ ด้านวิชาการ พฤติกรรม และร่างกาย รวมทั้งตัดสินใจเกี่ยวกับนักเรียนในเรื่องการส่งต่อ การคัดแยก การกำหนดประเภทเด็กที่มีความ ต้องการพิเศษ การวางแผนการสอน และการประเมินความก้าวหน้าของนักเรียน

3.5 เทคนิคการสอน ที่ควรนำมาใช้กับนักเรียนพิการหรือที่มีความบกพร่องเป็นพิเศษ มีดังนี้

3.5.1 การวิเคราะห์งาน (Task Analysis) เป็นเครื่องมือ 2 อย่าง คือ เป็นเทคนิค การสอน และเป็นเครื่องมือในการตรวจสอบหรือประเมินเด็กว่ามีทักษะในเรื่องนั้น ๆ แล้วหรือไม่ การวิเคราะห์งาน สามารถใช้ได้หลายกรณี โดยทั่วไปคนหลายคนเข้าใจผิดคิดว่างานใช้สอนเฉพาะ ทักษะ การดำรงชีวิตหรือการฝีมือ เช่น การสอนนกด้ายโบลานเท่านั้น ในความเป็นจริงสามารถนำ เทคนิคการวิเคราะห์งานไปใช้ในด้านวิชาการได้ด้วย ในวิชาคณิตศาสตร์ หากต้องการสอนทักษะใหม่ ต้องมีการประเมินพื้นฐานความรู้เดิมของเด็กก่อนที่จะเริ่มสอนทักษะเบื้องต้นที่เด็กควรจะรู้ ก่อนที่จะเริ่มสอนทักษะใหม่ ยกตัวอย่างเช่น ในการสอนเกี่ยวกับการบวก ซึ่งการบวกคือการรวมกัน $1 + 1 = 2$ ต้องมีทักษะเบื้องต้นที่เด็กควรจะรู้ก่อนที่จะมาถึงทักษะตรงนี้ ในการวิเคราะห์งานจะช่วย

ให้ครูตรวจสอบได้ว่า เด็กจะต้องมีพื้นฐานวิชาความรู้อะไรก่อนมาเรียนเนื้อหานี้ ดังนั้น ในการบวกเลข เด็กต้องรู้จักตัวเลข 0 ถึง 9 และรู้ความหมายและค่าของตัวเลขแต่ละตัว หากไม่รู้ค่าของจำนวน เด็กบวกเลขไม่ได้ นอกจากนี้เด็กต้องรู้จักและเข้าใจค่าประจำหลัก ในการสอนหลักเดียว ครูอาจไม่ประสบปัญหาอะไร เช่น $1 + 1 = 2$ แต่เมื่อเป็นเลข 2 หลัก เด็กต้องรู้จักหลักสิบ หลักร้อย หลักพัน จึงบวกเลขเพิ่มเติมขึ้นได้ ทุกอย่างมีกระบวนการของการใช้ทักษะการวิเคราะห์งานมาเป็น เทคนิคการสอน เพื่อให้ครูตรวจสอบและประเมินดูว่าเด็กมีพื้นฐานเพียงพอแล้วหรือไม่ ดังนั้น เวลาครูจะสอนเด็กพิการหรือที่มีความบกพร่อง เด็กอยู่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 แต่มีความรู้พื้นฐาน ในวิชาเลขอาจไม่ถึงระดับชั้นอนุบาล 3 ยังไม่รู้ค่าของแต่ละตัวเลข การที่ครูจะมาสอนเนื้อหาวิชา คณิตศาสตร์ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 จึงเป็นไปได้ สิ่งที่คุณทำได้คือ พิจารณาว่า เด็กมีพื้นฐาน ความรู้อยู่ในระดับใด แล้วเริ่มต้นจากจุดนั้นขึ้นมาเรื่อย ๆ

3.5.2 การสอนโดยเพื่อนช่วยสอน (Peer Tutoring) การสอนโดยเพื่อนช่วยสอน (Peer Tutoring) หมายถึง วิธีการสอนที่ให้นักเรียนช่วยสอนให้เพื่อน เกิดการเรียนรู้ในเรื่องต่าง ๆ แบบตัวต่อตัว หรือ 1: 1 โดยเพื่อนช่วยสอนอาจเป็นนักเรียนชั้นสูงกว่าหรือนักเรียนชั้นเดียวกัน อายุเท่ากันแต่มีความสามารถสูงกว่ามาสอน

3.5.3 ระบบเพื่อนช่วยเพื่อน (Buddy System) ในการจัดการเรียนการสอน โดยเพื่อนช่วยเพื่อนในด้านวิชาการยังต้องอาศัยความร่วมมือของเพื่อนนักเรียนทุกคน ในการส่งเสริม กำลังใจและช่วยเหลืออำนวยความสะดวกเพื่อนนักเรียนพิการหรือที่มีความบกพร่องในเรื่องทั่วไป เช่น นำทางไปห้องเรียน ห้องน้ำ และโรงอาหาร อ่านหนังสือบนกระดานหรือแผ่นใส สื่อสารกับผู้อื่น เขียนตัวอักษรปกติให้ เป็นต้น อาจกล่าวได้ว่าระบบเพื่อนช่วยเพื่อนเป็นการฝึกทักษะทางสังคม ระหว่างเพื่อนนักเรียนพิการหรือที่มีความบกพร่องและนักเรียนทั่วไป การจัดการเรียนการสอน ระบบเพื่อนช่วยเพื่อนจะทำให้นักเรียนเกิดความสัมพันธ์อันดีต่อกัน นักเรียนทั่วไปได้เรียนรู้วิธีการ ช่วยเหลือบุคคลพิการหรือที่มีความบกพร่องได้เรียนรู้วิธีการปฏิบัติต่อเพื่อนที่ให้ความช่วยเหลือ หรืออำนวยความสะดวกแก่ตนเองอย่างถูกวิธี อย่างไรก็ตาม ครูผู้จัดการเรียนการสอนระบบ เพื่อนช่วยเพื่อนอาจทุ่มเทเวลาในการช่วยเหลือและอำนวยความสะดวกให้แก่เพื่อนอย่างเต็มที่ หรือเกิดความรู้สึกว่าหากทำงานร่วมกันกับเพื่อนอาจต้องใช้เวลามากกว่า จึงทำกิจกรรมต่าง ๆ แทนเพื่อนเกือบทุกกิจกรรม อาจส่งผลให้นักเรียนพิการหรือที่มีความบกพร่องเกิดความรู้สึกว่า ตนเองทำอะไรไม่ได้ดีพอ และรู้สึกว่าตนเองด้อยค่าไปในที่สุด ดังนั้นครูผู้จัดการเรียนการสอน ระบบเพื่อนช่วยเพื่อนจึงควรให้ความรู้ในการปฏิบัติตนระหว่างเพื่อนให้เข้าใจก่อน หากพบว่า เกิดปัญหาใด ๆ ครูควรช่วยเหลือและแนะนำเพื่อให้การจัดการเรียนการสอนระบบดังกล่าว เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลอย่างแท้จริง

3.6 การรายงานความก้าวหน้าของนักเรียน การติดตามความก้าวหน้าของนักเรียนในปัจจุบันใช้วิธีการทบทวนและปรับ IEP ปีละอย่างน้อย 2 ครั้ง รวมทั้งมีการรายงานความก้าวหน้าของนักเรียนโดยสรุปจาก IIP ที่ใช้สอนเด็กในแต่ละสาระการเรียนรู้ ทักษะ และกิจกรรมต่าง ๆ ซึ่งจะมีการระบุว่าประเมินโดยวิธีใดและใช้อะไรเป็นเกณฑ์ โดยครูแต่ละคนจะประเมินผลและให้เกรดนักเรียนเฉพาะส่วนของตนเอง พร้อมทั้งมีรายละเอียดเกี่ยวกับการพัฒนาการของนักเรียนพิการหรือที่มีความบกพร่องประกอบด้วย แล้วจึงนำผลการประเมินของครูแต่ละคนมาตัดสินใจร่วมกัน วิธีนี้จะทำให้ผลการเรียนของนักเรียนพิการหรือที่มีความบกพร่องเป็นที่ยอมรับของทุกฝ่ายรวมถึงพ่อแม่ของตัวนักเรียนเอง

3.7 การจัดกิจกรรมการสอนนอกห้องเรียนและชุมชน นอกจากกิจกรรมการเรียนการสอนที่ครูจัดภายในชั้นเรียนและภายในโรงเรียนแล้ว ยังมีกิจกรรมนอกโรงเรียนซึ่งทางโรงเรียนควรมีการบริหารจัดการในเรื่องเกี่ยวกับความปลอดภัย ยานพาหนะ ที่พัก ฯลฯ เพื่อช่วยให้การเข้าร่วมกิจกรรมนอกสถานที่ของนักเรียนพิการหรือที่มีความบกพร่องเป็นไปอย่างมีคุณภาพและมีประสิทธิภาพ ลักษณะกิจกรรมกับนักเรียนทั่วไปในสนามเด็กเล่น กิจกรรมห้องสมุดให้มีการปรับห้องสมุดโดยนำเทคโนโลยีสารสนเทศ (Information and Communication Technology : ICT) เข้ามาใช้ให้เกิดประโยชน์เพื่อคนพิการทุกประเภทมีโอกาสเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร จัดให้มีบริการหนังสือในรูปแบบของหนังสือเสียง เป็นต้น

3.8 การประกันคุณภาพ

3.8.1 โรงเรียนควรจัดตั้งคณะกรรมการการประกันคุณภาพการจัดการเรียนร่วมขึ้นมา โดยที่คณะกรรมการประกันคุณภาพ ควรมีขั้นตอนการทำงานดังนี้

- 1) ประชุมเพื่อแถลงนโยบายกับผู้บริหาร ครู บุคลากรอื่นในโรงเรียนและผู้ปกครอง
- 2) จัดทำป้ายนิเทศ แผนพับเพื่อให้ผู้เกี่ยวข้องได้รับทราบนโยบาย
- 3) ประชุมปรึกษาหารือเกี่ยวกับองค์ประกอบหรือตัวบ่งชี้ และเกณฑ์ในการประกันคุณภาพการจัดการเรียนร่วมอย่างชัดเจน
- 4) กำหนดการประกันคุณภาพการจัดการเรียนร่วม
 - (1) การจัดอบรมบุคลากรในโรงเรียนให้มีความรู้เกี่ยวกับการเรียนร่วม
 - (2) จัดห้องสอนเสริม
 - (3) จัดประชุมครู/ผู้ปกครองอย่างน้อย 2 ครั้ง/ 1 ปีการศึกษา
 - (4) จัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP)
 - (5) จัดทำแผนการสอนเฉพาะบุคคล (IIP)

(6) ประเมินผลการดำเนินกิจกรรมทุกกิจกรรม รวมทั้งดูความสอดคล้องของวัตถุประสงค์ในการจัดกิจกรรมแต่ละกิจกรรมด้วย

(7) นำเสนอผลการประกันคุณภาพให้ผู้บริหารและบุคลากรอื่น ๆ ทราบ

(8) หากมีหน่วยงานภายนอกมาขอผลการประกันคุณภาพการจัดการเรียนร่วม ก็สามารถนำเสนอผลการประกันคุณภาพให้แก่หน่วยงานภายนอกได้รับทราบกลไกในการดำเนินงาน

3.8.2 กลไกในการดำเนินงาน เมื่อคณะกรรมการประกันคุณภาพได้มีการประชุมและรับทราบนโยบายร่วมกันแล้ว การดำเนินงานในเรื่องการกำหนดระบบการประกันคุณภาพการจัดการเรียนร่วมนั้นเป็นระบบการประเมินผลภายใน โดยให้ความสำคัญกับการประเมินตนเอง (Self - evaluation) กระบวนการในการตรวจสอบการปฏิบัติงานของโรงเรียนในด้านการจัดการเรียนร่วมนั้น จะต้องเริ่มจากขั้นตอนดังนี้

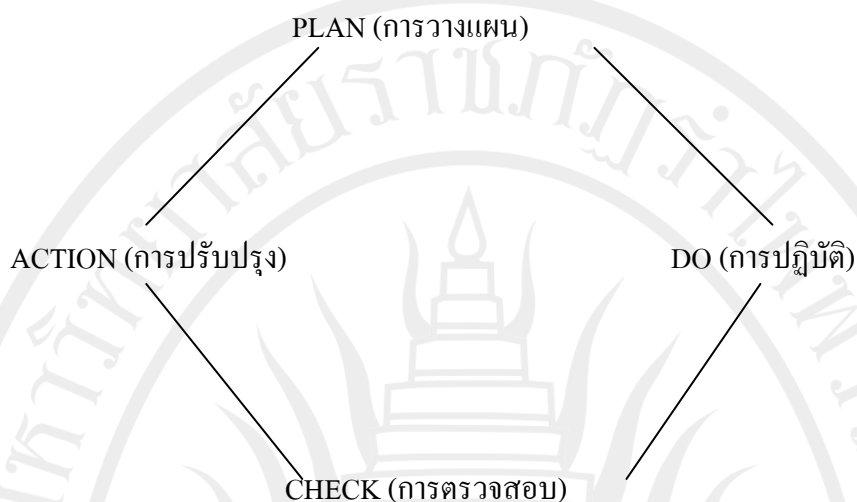
1) การวางแผน (Plan) การวางแผนเป็นสิ่งสำคัญมากสำหรับการจัดการเรียนร่วม เนื่องจากการจัดการเรียนร่วมนั้นต้องมีบุคคลหลายกลุ่มเข้ามาทำงานร่วมกันตั้งแต่ผู้บริหาร ครูทั่วไป ครูการศึกษาพิเศษ ผู้ปกครองนักเรียนทั่วไปและนักเรียนพิการหรือที่มีความบกพร่องซึ่งการทำงานในลักษณะนี้ เรียกว่า Collaboration

2) การปฏิบัติงาน (Do) การปฏิบัติตามแผนงานที่กำหนดขึ้นซึ่งคณะทำงานจะต้องมีแผนงานที่เป็นรูปธรรม มีการกำหนดผู้รับผิดชอบในแต่ละส่วนงานอย่างชัดเจนอาจจัดทำเป็นปฏิทินการปฏิบัติงาน โดยกำหนดวัน เดือน ปี ของการเริ่มต้นปฏิบัติงานและกำหนดวันสิ้นสุดเพื่อจะได้วัดและประเมินผลการปฏิบัติงานในขั้นต่อไป

3) การตรวจสอบ (Check) การตรวจสอบข้อมูลของตนเองต้องมีฐานข้อมูลในการรับอย่างชัดเจน คณะทำงานต้องกำหนดองค์ประกอบหรือตัวชี้วัด รวมทั้งเกณฑ์ในการชี้วัดอย่างชัดเจน คณะทำงานอาจกำหนดองค์ประกอบและเกณฑ์ในการประเมินผลการปฏิบัติงานด้วยตนเอง

4) การปรับปรุงแก้ไข (Action) การปรับปรุงแก้ไขเกิดจากการตรวจสอบขั้นตอนการปฏิบัติงานจากการประเมิน แล้วนำผลที่ได้มาปรับปรุงแก้ไข เพื่อให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

5) การรายงานผลการประเมิน คณะทำงานจะต้องจัดรายงานผลการประเมินตนเอง (Self Study Report) กำหนดแบบการนำเสนอ และรูปแบบการนำเสนอและรูปแบบการเผยแพร่ โดยต้องเผยแพร่ให้บุคลากรทุกกลุ่มและทุกคนรับทราบ

ภาพประกอบ 2 วงจรการทำงานแบบ PDCA (สุวิมล ว่องวานิช. 2546 : 36)

3.8.3 กิจกรรมการประกันคุณภาพ การจัดกิจกรรมการประกันคุณภาพนั้น จะต้องมีการประชุมเพื่อทำความเข้าใจกับบุคลากรทุกกลุ่ม ถือว่าการประชุมหรือการจัดการประชุมเชิงปฏิบัติการเรื่องการประกันคุณภาพการจัดการเรียนร่วมเป็นกิจกรรมแรกที่คณะกรรมการประกันคุณภาพการจัดการเรียนร่วมจะต้องทำ จากนั้นควรมีการให้ข้อมูลสารสนเทศแก่บุคลากรทุกคนให้รับทราบ โดยมีวิธีการดังนี้

- 1) จัดป้ายนิเทศ เพื่อประชาสัมพันธ์ข้อมูลสารสนเทศในโรงเรียน ซึ่งควรจัดเป็นระยะ ๆ แสดงให้เห็นผลการดำเนินงานของการประกันคุณภาพอย่างต่อเนื่อง
- 2) จัดทำแผ่นพับ เพื่อประชาสัมพันธ์ให้บุคลากรในโรงเรียนและบุคคลทั่วไปได้รับทราบ
- 3) จัดประชุมครู ผู้ปกครอง และนักเรียน เพื่อให้รับทราบในเรื่องการประกันคุณภาพของการจัดการเรียนร่วม
- 4) จัดอบรมครู ให้มีความรู้ในเรื่องการจัดการเรียนร่วม ความรู้ด้านการศึกษาพิเศษ โดยอาจเชิญวิทยากร ผู้เชี่ยวชาญมาบรรยาย
- 5) จัดส่งครูและบุคลากรไปอบรม สัมมนา ประชุมเชิงปฏิบัติการความรู้ ในด้านการจัดการเรียนร่วม การศึกษาพิเศษ ตามหน่วยงานต่าง ๆ

4. เครื่องมือ (T : Tools)

เครื่องมือ หมายถึง สิ่งที่นำมาเป็นเครื่องมือในการบริหารจัดการเรียนร่วม ช่วยให้นักเรียนพิการหรือที่มีความบกพร่องเกิดการเรียนรู้ และดำรงชีวิตได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด เป็นการช่วยสนับสนุนให้นักเรียนได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพ เครื่องมือดังกล่าวหมายถึง สิ่งต่อไปนี้

4.1 นโยบาย วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป็นการกำหนดทิศทางในการปฏิบัติงาน และระบบการให้บริการที่ชัดเจน ทำให้บุคลากรทุกคนในโรงเรียนและบุคคลทั่วไป รวมทั้งพ่อแม่รับรู้ ว่าโรงเรียนมีโครงการเรียนร่วม ซึ่งควรกำหนดให้สอดคล้องกับนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ และรัฐบาล

4.2 งบประมาณ โรงเรียนจำเป็นต้องจัดสรรงบประมาณให้เป็นการเฉพาะเพื่อการจัดการเรียนร่วมให้กับเด็กพิการหรือที่มีความบกพร่อง

4.2.1 การสรรหาแหล่งเงิน อาจได้มาจากงบประมาณจากต้นสังกัด

- 1) วางแผนในการใช้จ่ายเงิน
- 2) วิเคราะห์การใช้จ่ายเงินก่อนใช้จ่ายจริง
- 3) นำไปใช้
- 4) วิเคราะห์การใช้จ่ายเงินหลังการใช้จ่ายจริง
- 5) ประเมินการใช้จ่ายจริง

4.3 ระบบการบริหารจัดการ หากทางโรงเรียนได้มีการจัดตั้งคณะกรรมการโรงเรียนไว้แล้ว ผู้บริหารโรงเรียนจะต้องนำเสนอเรื่องการจัดการเรียนร่วม จัดตั้งคณะกรรมการวางแผน โดยนำเสนอให้มีการแต่งตั้งผู้แทนผู้ปกครองนักเรียนพิการหรือที่มีความบกพร่อง เข้าร่วมเป็นกรรมการเพิ่มอย่างน้อย 1 คน และในคณะกรรมการโรงเรียนควรมีผู้ปกครองของนักเรียนพิการหรือที่มีความบกพร่องเข้าร่วมในคณะกรรมการด้วยอย่างน้อย 1 คน จัดประชุมบุคลากรและผู้ปกครองนักเรียนพิการหรือที่มีความบกพร่อง แต่งตั้งคณะกรรมการจัดการเรียนร่วมประจำโรงเรียน โดยให้มีอำนาจหน้าที่ กำหนดนโยบายในการจัดการเรียนร่วม เพื่อเสนอผู้บริหารโรงเรียนและคณะกรรมการโรงเรียน กำหนดแนวทางการดำเนินงานจัดสรรงบประมาณ กำหนดบทบาทและหน้าที่ของบุคลากรทุกคนในโรงเรียน กำหนดรูปแบบในการจัดการเรียนร่วม และร่วมมือกับหน่วยงานและบุคลากรนอกที่เกี่ยวข้อง แต่งตั้งผู้รับผิดชอบการจัดการเรียนร่วมแทนหัวหน้าโครงการ ทำหน้าที่ประสานงานและเลขานุการของคณะกรรมการจัดการเรียนร่วม 1 คน โดยแต่งตั้งคณะกรรมการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคลประมาณ 5-7 คน ต่อเด็ก 1 คน โดยมีผู้อำนวยการ/ ครูใหญ่ หรือผู้ช่วยเป็นประธาน และมีครูหรือตัวแทนครูที่สอนนักเรียนพิการ ครูการศึกษาพิเศษ ผู้ปกครอง

นักจิตวิทยา ผู้เชี่ยวชาญอื่นที่เกี่ยวข้อง และพ่อหรือแม่ของเด็กร่วมเป็นกรรมการ โดยให้ครูการศึกษาพิเศษเป็นผู้ประสานงานในการจัดทำ IEP และดำเนินการสอนตาม IEP โดยจัดทำ IEP สำหรับนักเรียนพิการหรือที่มีความบกพร่อง

4.4 กฎกระทรวง ได้แก่ กฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการให้คนพิการมีสิทธิได้รับสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา พุทธศักราช 2545 และกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการจัดสรรงบประมาณทางการศึกษาสำหรับคนพิการ พุทธศักราช 2545 เป็นเครื่องมือในการกำหนดให้นักเรียนพิการหรือที่มีความบกพร่องมีสิทธิได้รับสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา เพื่อนำมาใช้ในการเรียนร่วม และกำหนดให้มีการจัดสรรงบประมาณแต่ละปีเป็นเงินอุดหนุนสำหรับคนพิการ ในอัตราที่มากกว่าแต่ไม่เกินห้าเท่าของเงินอุดหนุน ด้านสื่อและวัสดุการศึกษาที่จัดสรรให้แก่เด็กเรียนทั่วไปต่อคน

4.5 เทคโนโลยีอำนวยความสะดวก (Assistive Technology : AT) หมายถึง เทคโนโลยีที่คนพิการใช้ ซึ่งได้มีการพัฒนาและการใช้ประโยชน์เทคโนโลยีเพื่อช่วยให้นักพิการดำรงชีวิตอิสระ สามารถปฏิบัติงานและผลิตงานต่าง ๆ ออกมาได้ เรียกว่า “เทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวก” โดยอาจจะเป็นเทคโนโลยีระดับพื้นฐานหรือระดับสูงก็ได้ ทั้งนี้อาจเป็นเครื่องมือที่สามารถหาซื้อได้ตามร้านค้าทั่วไป เช่น โทรศัพท์ที่หน้าปัดมีตัวเลขและตัวอักษรขนาดใหญ่ เพื่อช่วยให้นักที่เห็นเลือนรางเห็นได้ชัดเจนขึ้น สรุปได้ว่า เทคโนโลยีอำนวยความสะดวก หมายถึง เทคโนโลยีที่คนพิการเลือกใช้เพื่อช่วยในการปฏิบัติงานและดำรงชีวิตอิสระให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

4.6 สิ่งอำนวยความสะดวก (Accessibility) หมายถึง อุปกรณ์ เครื่องมือ โครงสร้างทางสถาปัตยกรรม สิ่งแวดล้อม เพื่อช่วยให้นักพิการแต่ละประเภทได้รับการศึกษาโดยสะดวกและสอดคล้องตามความจำเป็นของแต่ละบุคคล

4.7 สื่อ หมายถึง สื่อทางการศึกษา ได้แก่ วัสดุ อุปกรณ์ เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา หรือเครื่องมือช่วยให้นักพิการเกิดการเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสม เกิดความเข้าใจดีขึ้นและรวดเร็ว

4.8 บริการ หมายถึง บริการต่าง ๆ ที่ช่วยสนับสนุนการศึกษาของคนพิการแต่ละประเภท เช่น บริการฝึกอบรม บริการเตรียมความพร้อมทางการเรียนรู้ บริการบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ

4.9 คำรา อาจจัดทำในรูปแบบอื่นที่นอกเหนือไปจากตัวพิมพ์ เช่น หนังสือเสียง สำหรับคนตาบอด และนักเรียนที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ เป็นต้น

4.10 ความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา หมายถึง มาตรการอื่นที่นอกเหนือจากสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ ที่ช่วยส่งเสริมและสนับสนุนการเรียนรู้ของคนพิการ

4.11 ครูการศึกษาพิเศษ หมายถึง ครูที่ได้รับการศึกษาสาขาการศึกษาพิเศษในระดับปริญญาตรีขึ้นไป หรือผู้ที่ได้รับการอบรมตามหลักสูตรที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด ที่ปฏิบัติหน้าที่เป็นครูเดินสอน ครูสอนเสริม หรือครูสอนนักเรียนพิการหรือที่มีความบกพร่องในชั้นเรียนพิเศษในโรงเรียนทั่วไป

จากการศึกษาและรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการจัดการเรียนร่วม ผู้วิจัยจึงนำการบริหารจัดการเรียนร่วมสำหรับเด็กพิเศษโดยใช้โครงสร้างซีท มาเป็นกรอบในการวิจัย เพราะการบริหารจัดการเรียนร่วมแบบสำหรับเด็กพิเศษโดยโครงสร้างซีท เป็นการประกันคุณภาพการให้บริการซึ่งจำเป็นต้องใช้การบริหารจัดการอย่างบูรณาการองค์ประกอบทุกด้านอย่างครบถ้วน ซึ่งสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางดำเนินการในโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้น เนื่องจากสนองตอบความต้องการจำเป็นพิเศษของเด็กพิเศษหรือที่มีความบกพร่องเฉพาะบุคคล และเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 เป็นการเสริมสร้างประสิทธิภาพการดำเนินงานการจัดการเรียนร่วมระดับปฐมวัยและการศึกษาขั้นพื้นฐานให้ได้ประโยชน์ในการเข้ารับการศึกษาอย่างมีคุณภาพยิ่งขึ้นไป

การจัดการเรียนร่วมระดับปฐมวัยในจังหวัดระยอง

ศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดระยอง สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ

จังหวัดระยองเป็นจังหวัดหนึ่งที่ได้รับนโยบายให้จัดการเรียนร่วม (กระทรวงศึกษาธิการ. 2551 : 15) ทำหน้าที่เป็นศูนย์เตรียมการ นำนโยบายไปสู่การปฏิบัติจัดทำและจัดสรรงบประมาณให้แก่สถานศึกษา ประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ ให้บริการการศึกษาบำบัดฟื้นฟู และดำเนินการระบบส่งต่อ โรงเรียนและชุมชน

ศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดระยอง ในฐานะเป็นโครงสร้างเฉพาะกิจ โดยกำหนดให้มีความสอดคล้องกับรูปแบบการบริหารจัดการศึกษาตามร่างพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 สาระสำคัญประการหนึ่งในโครงสร้างการบริการจัดการศึกษาเพื่อคนพิการ ได้กำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ ปรัชญา บทบาทและหน้าที่ ดังนี้

วิสัยทัศน์

เร่งพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนพิการภายในระยะเวลาอันรวดเร็วให้มีศักยภาพทัดเทียมกับคนปกติ เสริมสร้างความรู้ ฟื้นฟูร่างกาย มุ่งหมายสู่การศึกษา พัฒนาร่างกายและจิตใจ ให้แนวทางการดำเนินชีวิตที่ดี สามารถอยู่ร่วมในสังคมได้อย่างมีความสุข

พันธกิจ

ทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางด้านนโยบายไปสู่การปฏิบัติ จัดทำและจัดสรรงบประมาณให้แก่สถานศึกษา ประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่ม บำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพ ตลอดจนดำเนินการส่งต่อเข้าสู่ระบบโรงเรียนและชุมชน

ปรัชญา

มีคนพิการอยู่ใกล้หรือไกลเราจะไปบริการ

บทบาทและหน้าที่

1. จัดการศึกษาในลักษณะบริการช่วยเหลือในระยะแรกเริ่มและบริการเฉพาะครอบครัว
2. วางแผนกำหนดนโยบายและแผนงานในการจัดการศึกษาเพื่อคนพิการให้สอดคล้องกับนโยบายการจัดการศึกษา เพื่อคนพิการแห่งชาติและน่านโยบายระดับชาติไปสู่การปฏิบัติ
3. จัดทำส่งเสริมและประสานงานการจัดทำโปรแกรมการศึกษาเฉพาะบุคคลให้แก่คนพิการและแผนการบริการเฉพาะครอบครัว
4. จัดระบบส่งต่อคนพิการและประสานงาน และกำกับดูแล การจัดการศึกษาเพื่อคนพิการในจังหวัดที่รับผิดชอบ
5. จัดระบบสนับสนุนการเรียนการสอน จัดสื่อ สิ่งอำนวยความสะดวก บริการและให้ความช่วยเหลืออื่นใด รวมถึงการจัดครูเดินสอนแก่คนพิการและสถานศึกษา
6. เป็นศูนย์กลางข้อมูล รวมทั้งจัดระเบียบข่าวสาร/สารสนเทศด้านการศึกษาคคนพิการระดับจังหวัด และเขตพื้นที่การศึกษา
7. ประสานงานด้านการจัดการศึกษาเพื่อคนพิการกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
8. จัดทำ และจัดสรรงบประมาณสนับสนุนการจัดการศึกษาเพื่อคนพิการ
9. จัดทำรายงานการจัดการศึกษาเพื่อคนพิการในจังหวัดและเขตพื้นที่การศึกษา
10. จัดการศึกษานอกระบบ และตามอัธยาศัย เพื่อคนพิการในจังหวัดและเขตพื้นที่การศึกษา
11. จัดการศึกษาให้แก่เด็กเจ็บป่วยเรื้อรังในโรงพยาบาลของจังหวัด
12. ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ได้รับมอบหมาย

จากการจัดการเรียนร่วมระดับปฐมวัยในจังหวัดระยอง ดังกล่าวสรุปได้ว่า ศูนย์การศึกษาพิเศษ รับนโยบายจากกระทรวงศึกษาธิการให้ทำหน้าที่เป็นศูนย์เตรียมการ โดยน่านโยบายสู่การปฏิบัติ และจัดสรรงบประมาณให้แก่สถานศึกษา โดยประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ในการให้บริการการศึกษาบำบัด ฟื้นฟูและดำเนินการระบบส่งต่อโรงเรียนกับชุมชน ซึ่งกำหนดให้สอดคล้องกับรูปแบบการบริหารจัดการศึกษาตามโครงสร้างการบริหารจัดการศึกษาเพื่อคนพิการตามวิสัยทัศน์ พันธกิจ ปรัชญา บทบาทและหน้าที่ที่ได้กำหนดไว้

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยต่างประเทศ

การจัดการเรียนร่วมของโรงเรียนระดับปฐมวัย เป็นการจัดการศึกษาสำหรับเด็กทุกคน (Education for all) เป็น การจัดการศึกษาวิธีหนึ่งที่จะช่วยให้เด็กปกติและเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ได้เรียนร่วมกับเด็กปกติใน โรงเรียนปกติ ทำให้เด็กที่มีความหลากหลาย ความสามารถและความแตกต่างเรียนด้วยกันได้ การจัดการเรียนร่วมมีผู้ทำการศึกษาวิจัยดังนี้

แวน เดน ฮอรัท (Van Den Horst. 1971 : 414) ศึกษาเกี่ยวกับเด็กหูตึงเรียนร่วมกับเด็กปกติ และเด็กหูตึงที่เรียนอยู่ใน โรงเรียนเฉพาะ จำนวน 236 คน เด็กทั้งสองกลุ่มนี้มีระดับสติปัญญา อายุ ระดับชั้นเรียนและระดับการได้ยินที่เท่าเทียมกัน ผลการศึกษาพบว่า เด็กหูตึงที่เรียนร่วมกับเด็กปกติ ได้รับประโยชน์ทางด้านวิชาการเป็นอย่างดี แต่มีเด็กหูตึงที่เรียนร่วมกับเด็กปกติร้อยละ 32 ที่มีปัญหาในการปรับตัว

เทลฟอร์ด และซอเวย์ (Telford and Sawrey. 1972 : Abstract) ศึกษาถึงผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและการปรับตัวของเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน ผลการศึกษาพบว่า เด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินที่เรียนร่วมกับเด็กปกติ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินที่เรียนใน โรงเรียนเฉพาะ

ทัฟส์ (Tuffs. 1985 : Abstract) ศึกษาเกี่ยวกับทัศนคติของผู้บริหาร โรงเรียน ครู การศึกษาพิเศษ ครูที่สอนเด็กปกติ ผู้ปกครองเด็กพิเศษ ผู้ปกครองเด็กปกติ ที่มีต่อการเรียนร่วมระหว่างเด็กที่มีปัญหาทางภาษากับเด็กปกติระดับอนุบาลถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เมืองลอสแอนเจลิส แคลิฟอร์เนีย พบว่า กลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่ม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ พบว่า เพศชายกับเพศหญิง มีทัศนคติต่อการเรียนร่วมไม่แตกต่างกัน อายุทำให้ทัศนคติของบุคคลแตกต่างกัน ระดับการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงานไม่ทำให้ทัศนคติต่อการเรียนร่วมแตกต่างกัน

รีเดล (Riedel. 1991 : Abstract) ศึกษาเกี่ยวกับการรับรู้ของนักการศึกษาเกี่ยวกับการเรียนร่วมของเด็กที่มีความต้องการพิเศษในเกรด 5-9 ของ โรงเรียนในเวอร์จิเนีย พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนการรับรู้ในทางบวกสูงกว่านักการศึกษา โดยผู้บริหารโรงเรียนเห็นว่าระดับการสนับสนุนการบริหารทรัพยากรหรือการบริการที่ได้รับ การวางแผนการสอน และการอบรมเกี่ยวกับการสอน เป็นองค์ประกอบที่เอื้อต่อกระบวนการเรียนร่วม แต่นักศึกษามีความเห็นว่าองค์ประกอบเหล่านี้ เป็นสิ่งขัดขวางกระบวนการเรียนร่วม

พอร์เตอร์ (Porter. 2001 : 1) ทำการศึกษาวิจัยเรื่องความบกพร่องและการจัดการศึกษาแบบเรียนร่วม ผลการวิจัยพบว่า การจัดการศึกษาให้กับนักเรียนที่มีความบกพร่องเป็นสิ่งที่ทำทายนาก เนื่องจากมีประชากรเพียงร้อยละ 1-10 เท่านั้นที่สามารถเข้าสู่ระบบโรงเรียนได้ แต่นักเรียนส่วนใหญ่

กลับถูกส่งไปอยู่โรงเรียนเฉพาะความพิการ ทำให้เด็กขาดโอกาสทางสังคมที่จะได้อยู่กับเพื่อน ๆ ที่เป็นเด็กปกติ ปัญหานี้เกิดขึ้นมากในเขตชนบทห่างไกล ทั้งที่หากเด็กเหล่านี้ได้เรียนในโรงเรียนชุมชนของตนเองจะเรียนได้ดีกว่าและมีความสุขมากกว่า เพราะได้อยู่กับพ่อแม่ องค์การการศึกษา วิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติหรือยูเนสโก และองค์การสำหรับการพัฒนาและความร่วมมือทางเศรษฐกิจ (The Organization for Economic Cooperation and Development หรือ OECD) เป็นผู้ตัดสินใจว่าจัดการเรียนร่วมเป็นวิธีการที่เหมาะสมในการจัดการศึกษาให้กับเด็กที่มีความบกพร่องทั้งหลายให้ได้เรียนกับเด็กทั่วไป มีผลทำให้การจัดการเรียนร่วมได้รับความสนใจมากขึ้นในช่วงระยะเวลาไม่กี่ปีที่ผ่านมา ปัจจัยสำคัญที่จะช่วยให้การจัดการเรียนร่วมก้าวไปข้างหน้า คือ การจัดให้มีโครงการนำร่องในโรงเรียนหรือกลุ่มโรงเรียนในการพัฒนายุทธศาสตร์และวิธีปฏิบัติที่เหมาะสมกับชุมชน การฝึกอบรมครูผู้ปฏิบัติและผู้บริหาร การฝึกอบรมวิธีสอนนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษที่เรียนในห้องเรียนปกติ งานวิจัยนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของ โจนส์สัน (Jonsson, 1995 : Online) ที่ศึกษาเรื่องการจัดการศึกษาแบบเรียนร่วม ผลการวิจัยพบว่า การจัดการศึกษาแบบเรียนร่วมเป็นการจัดการศึกษาที่สามารถช่วยให้นักเรียนที่มีความบกพร่องทั้งหลายได้อยู่ใกล้ชิดกับพ่อแม่ และได้เรียนโรงเรียนใกล้บ้านเหมือนกับเด็กอื่น เพราะเด็กที่มีความบกพร่องเหล่านี้ไม่ได้ถูกส่งไปอยู่โรงเรียนเฉพาะความพิการที่อยู่ไกลบ้าน

สจัวร์ต (Stuart, 2006 : 12-26) ทำการศึกษาวิจัยเรื่องการเรียนร่วมและการสอนนักเรียนที่เรียนระดับชั้นต่างกัน นักเรียนอายุ 6-9 ปี จำนวน 42 คน โดยใช้ครูร่วมกันสอน (Co-Teaching) และดูแลทั้งนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษและนักเรียนปกติที่เรียนรวมกัน ผลการวิจัยพบว่า การจัดการเรียนการสอนภายใต้ปรัชญาของการเรียนร่วมคือ นักเรียนทุกคนจะได้รับการตอบสนองตามความต้องการของแต่ละบุคคลมากกว่าการได้รับการสอนเหมือนกัน ครูมีความเชื่อว่านักเรียนทั้งที่เป็นนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษและนักเรียนทั่วไปต่างเป็นสมาชิกของห้องเรียนที่จะได้รับการศึกษาอย่างเท่าเทียมกัน การจัดห้องเรียนแบบเรียนร่วมสามชั้นปีเป็นการขยายขอบเขตในการช่วยให้เด็กได้เรียนรู้และพัฒนาการเรียนรู้กับเพื่อนได้ดียิ่งขึ้น

บราวน์ (Brown, 2007 : Abstract) ทำการวิจัยเรื่องการสอนนักเรียนที่มีระดับความสามารถต่างกัน ยุทธศาสตร์การเรียนร่วมสำหรับความเป็นมาตรฐานการเรียนรู้ที่เป็นประโยชน์สำหรับชั้นเรียนทั้งระบบ ผลการวิจัยพบว่า การสอนนักเรียนที่มีระดับความสามารถแตกต่างกัน ทั้งนักเรียนที่มีความฉลาดมากจนถึงนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษในชั้นเรียนที่มีการจัดการศึกษาปกติ ผู้วิจัยใช้ระบบบทเรียนหลายระดับความสามารถ โดยใช้ตัวอย่างที่เกี่ยวข้องกับชีวิตจริงและมีประโยชน์ต่อเด็ก ผู้วิจัยใช้การช่วยเหลือสำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องไม่มากนัก ใช้วิธีการปรับเปลี่ยน

สำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องมากหรือรุนแรง และนักเรียนที่ฉลาด เพื่อให้ให้นักเรียนทั้งหมดเรียนด้วยกันในห้องเดียวกันได้

ปีเตอร์สัน (Peterson. 2007 : Abstract) ทำการวิจัยเรื่องการพัฒนาทั้งโรงเรียน การศึกษา โรงเรียนเรียนร่วมและการปฏิรูปโรงเรียนในชนบท การเรียนรู้ด้วยกันอันเป็นบทเรียนสำหรับการจัดการเรียนร่วม ครั้งนี้ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาการจัดการเรียนร่วมจาก 16 โรงเรียน ในมลรัฐมิชิแกนและวิสคอนซิน สหรัฐอเมริกาจากปี ค.ศ. 1998-2002 ผลการวิจัยพบว่า หลักการสำคัญของการพัฒนาทั้งโรงเรียนเพื่อการเรียนร่วมมี 5 ประการ ได้แก่ การสนับสนุนให้ประชาชนมีประชาธิปไตย การรวมนักเรียนให้เรียนด้วยกัน การสอนด้วยวิธีหลายระดับความสามารถ การสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้และการให้ผู้ปกครอง ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม ในหลักการทั้ง 5 ประการ ทำให้ได้รายละเอียดของการจัดการเรียนร่วมที่มีประสิทธิภาพและการดำเนินงานที่ให้บริการผู้เป่าหมาย การช่วยให้นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษได้เรียนกับนักเรียนปกติ การใช้หลักสูตรและวิธีสอนที่มีประสิทธิภาพ

คาสเทน และคลาร์ค (Kasten and Clark. 2007 : Abstract) ทำการวิจัยเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนแบบคละชั้น พบว่า การจัดการเรียนการสอนแบบคละชั้นเป็นการรวมนักเรียนมากกว่าหนึ่งระดับชั้นมาเรียนด้วยกัน ในห้องเรียนจึงมีนักเรียนหลากหลายทั้งความสนใจ ความสามารถ อายุ เศรษฐกิจ สังคม วิธีการจัดการเรียนการสอนจะแตกต่างกัน การสอนนักเรียนที่แบ่งเป็นระดับชั้นคือ จะจัดบนฐานของการเรียนรู้ที่แตกต่าง โดยให้ความสำคัญกับความหลากหลายของนักเรียน ครอบคลุมต่ออัตราและระดับการเรียนรู้ที่แตกต่างกันของเด็ก การออกแบบประสบการณ์การเรียนรู้จะพิจารณาตามระดับพัฒนาการ นอกจากนี้ผลการวิจัยชี้ให้เห็นองค์ประกอบที่สำคัญประการหนึ่งคือ ในห้องเรียนแบบเรียนคละชั้นมีการจัดกลุ่มทำงานของเด็กทั้งเด็กทั่วไปและเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ดังนั้นการจัดระบบในห้องเรียนจึงต้องมีความยืดหยุ่นพอที่จะปรับให้เด็กที่มีระดับความสามารถและวุฒิภาวะแตกต่างกันทำงานด้วยกันได้ การจัดการเรียนการสอนแบบนี้เป็นการสร้างสรรค์สังคมที่ช่วยเหลือสนับสนุนนักเรียนที่มีความบกพร่องในระยะยาวได้

งานวิจัยในประเทศ

วิมาลา ชโยดม (2543 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่องปัญหาการจัดการศึกษาสำหรับเด็กพิการในเขตภาคเหนือตอนล่าง ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาการจัดการศึกษาสำหรับเด็กพิการตามธรรมชาติของผู้บริหาร โรงเรียน และครูผู้สอนเด็กพิการในโรงเรียนประถมศึกษาและมัธยมศึกษาในด้านนักเรียน ด้านงบประมาณ ด้านภูมิหลังของครอบครัวเด็กพิการ ด้านสภาพแวดล้อมและด้านความร่วมมือการจัดการศึกษาสำหรับเด็กพิการ เพื่อพิจารณาตามตำแหน่งงานพบว่า มีธรรมชาติต่อปัญหาไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

วินัย หนูรัตน์ (2544 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาเรื่องความคิดเห็นของข้าราชการครู โรงเรียนประถมศึกษาเกี่ยวกับการจัดการเรียนร่วมเด็กพิเศษกับเด็กปกติ สังกัดสำนักงาน การประถมศึกษา จังหวัดศรีสะเกษ พบว่า ข้าราชการครูโรงเรียนประถมศึกษา มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการเรียนร่วมเด็กพิเศษกับเด็กปกติ โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง ข้าราชการครู โรงเรียนประถมศึกษาที่มีสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและขนาดของสถานศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการเรียนร่วมเด็กพิเศษกับเด็กปกติ โดยภาพรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน

วิลาวัลย์ วงศ์คุณาโรจน์ (2545 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการจัดการเรียนร่วมระหว่างเด็กพิเศษกับเด็กปกติ ของครูประจำชั้นและผู้บริหาร โรงเรียน สังกัดสำนักงาน การประถมศึกษาจังหวัดตรัง ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารและครูโรงเรียนที่จัดการเรียนร่วมระหว่าง เด็กพิเศษกับเด็กปกติ ได้แก่ การจัดประชาสัมพันธ์ให้ครู ผู้ปกครองเด็กพิเศษและเด็กปกติให้เข้าใจ และยอมรับการจัดการเรียนร่วมให้มากขึ้น ด้วยสื่อต่าง ๆ อย่างหลากหลาย การอบรมครูก่อนสอบ เด็กพิเศษ และเพิ่มพูนความรู้อย่างต่อเนื่อง ควรมีสื่อสำเร็จรูปและอบรมการใช้สื่อแก่ครูผู้สอน ปัญหาที่พบคือ ครูประจำชั้นปฏิบัติหน้าที่ไม่เต็มที่ เนื่องจากต้องสอนเด็กปกติด้วย ควรแยกประเมินผล ระหว่างเด็กที่มีความต้องการพิเศษกับเด็กปกติ โดยยึดความแตกต่างระหว่างบุคคลและเด็กที่มีความต้องการพิเศษด้วยกัน

ประมวล วันดี (2545 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาสภาพปัญหาการพัฒนาโรงเรียนเรียนร่วม สุ่มมาตรฐานการศึกษาพิเศษ สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดระยอง ผลการวิจัยพบว่า สภาพปัญหาการพัฒนาโรงเรียนเรียนร่วมสุ่มมาตรฐานการศึกษาพิเศษของโรงเรียน โดยรวมอยู่ใน ระดับปานกลาง ครูที่ไม่ผ่านการอบรมมีสภาพปัญหามากกว่าครูที่ผ่านการอบรมความรู้เกี่ยวกับ เด็กพิเศษ

ณัชพร นกสกุล (2545 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการใช้หลักสูตรของครูผู้สอนเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาเรียนร่วมในโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา พบว่า ครูผู้สอน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการเตรียมผู้สอนโดยรวมอยู่ในระดับที่เห็นด้วยมาก ในด้านการเตรียมนักศึกษา ครู มีความคิดเห็นด้วยมากที่สุด ในเรื่องนักศึกษาควรเป็นผู้ที่มีความอดทนและมีเมตตา เป็นผู้มีความ อารมณ์ดี ยิ้มแย้มแจ่มใส มีความรู้ด้านจิตวิทยาพัฒนาการเด็กพิเศษ สำหรับครูประจำการต้องได้รับความรู้เพิ่มเติมในด้านการศึกษาพิเศษและภาวะปัญหาอ่อน และต้องการให้สถานศึกษามีการเตรียม ผู้บริหาร ครูทุกคน ผู้ปกครอง และผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายให้มีความรู้ความเข้าใจ เจตคติ และการมีส่วนร่วมในการพัฒนาเด็ก ในด้านการปฏิบัติการของผู้สอน โดยรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง การเรียนการสอนเน้นเนื้อหาที่จำเป็นต้องใช้ในชีวิตประจำวัน มีการปรับหลักสูตรให้มีความเหมาะสม

กับเด็ก จัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) ครูผู้สอนจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้มีความเคลื่อนไหวและการใช้เทคนิคการสอนอย่างหลากหลาย ปัญหาที่พบไม่มีครูที่เลี้ยงช่วยสอน ขาดครูที่มีความรู้ด้านการศึกษาพิเศษ ครูผู้สอนใช้หลักสูตรเด็กกลุ่มพิเศษอยู่ในระดับปานกลาง ใช้เกณฑ์การประเมินผลเด็กปกติในการประเมินเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ไม่มีการวางแผนการสอนร่วมกับครูการศึกษาพิเศษ

ประภาพิมล ทิมวัฒนา (2548 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการศึกษาความต้องการ ปัญหา เจตคติ และการมีส่วนร่วมของบุคคลที่เกี่ยวข้องในการจัดการเรียนร่วมในโรงเรียน สังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 1 ผลการศึกษาพบว่า ความต้องการ และปัญหาในการจัดการเรียนร่วมตามความคิดเห็นของผู้บริหารกับครูผู้สอน ไม่แตกต่างกัน ความคิดเห็นของกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและผู้ปกครองเด็กที่มีความต้องการพิเศษอยู่ในระดับมาก ส่วนปัญหาในการจัดการเรียนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง เจตคติในการจัดการเรียนร่วมของบุคคลที่เกี่ยวข้องต่อการจัดการเรียนร่วม ไม่แตกต่างกัน และการมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนร่วมของบุคคลที่เกี่ยวข้องต่อการจัดการเรียนร่วม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

บพิตร โสมณวัฒน์ (2548 : บทคัดย่อ) ได้ทำวิจัยเรื่องการพัฒนาบุคลากร ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สำหรับเด็กพิเศษเรียนร่วม โรงเรียนบ้านทุ่งนางโกล (อนอำนวยการศิลป์) อำเภอเมืองยโสธร โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อการพัฒนาบุคลากรการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ สำหรับเด็กพิเศษเรียนร่วม โดยใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการ ผลการศึกษาพบว่า หลังจากที่ได้พัฒนาบุคลากรโดยการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการ เพื่อให้ความรู้เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนร่วมสำหรับเด็กพิเศษเรียนร่วม พร้อมทั้งการกำกับติดตามผลการปฏิบัติงานของครูอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง ผลที่เกิดขึ้นจากการพัฒนาทั้ง 2 วงรอบ พบว่า ครูผู้สอนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการศึกษาสำหรับเด็กพิเศษเรียนร่วมเพิ่มขึ้น มีเจตคติที่ดีต่อเด็กพิเศษเรียนร่วม มีความสนใจให้ความร่วมมือในการร่วมกิจกรรมทุกขั้นตอน ทำให้ครูเกิดการพัฒนาเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในการทำงาน ครูสามารถจัดทำแผนการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) และเขียนแผนการเรียนรู้สำหรับเด็กพิเศษเรียนร่วม (IIP) ได้ ครูมีความเข้าใจในหลักวิธีการสอนเด็กพิเศษเรียนร่วม โรงเรียนได้บอกระดับคุณภาพการศึกษา ด้านการจัดการศึกษาพิเศษเรียนร่วม และนักเรียนพิเศษเรียนร่วมได้รับการพัฒนาเต็มศักยภาพแห่งตน ผู้ปกครองมีความพึงพอใจ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2551 : บทคัดย่อ) ได้ดำเนินการวิจัย และพัฒนาหลักสูตรสำหรับบุคคลออทิสติกเพื่อสร้างหลักสูตรและศึกษาผลการใช้หลักสูตร ผลการศึกษาพบว่า ในด้านหลักการของหลักสูตร มีดังนี้

1. เป็นการจัดการศึกษาแบบองค์รวม ประกอบด้วยการแก้ไขปัญหาอันเนื่องมาจากสภาพความบกพร่อง พร้อมส่งเสริมการพัฒนาการให้ครอบคลุมทุกด้าน ตลอดจนเปิดโอกาสให้ได้เรียนรู้ทางวิชาการ โดยบูรณาการการเรียนรู้แทรกเข้าไปอยู่ในการจัดการเรียนการสอนได้ตลอดเวลา

2. เป็นการจัดการศึกษาที่สามารถจัดให้เหมาะสมกับผู้เรียน โดยยึดหลักว่า ผู้เรียนทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด การจัดการศึกษาจึงต้องสอดคล้องกับความต้องการจำเป็นพิเศษของผู้เรียนเป็นเฉพาะบุคคลในส่วนของงานการบริหาร การเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการ โดยใช้รูปแบบการบริหารจัดการเรียนร่วมอย่างเป็นระบบและครอบคลุม องค์ประกอบในการจัดการศึกษาเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด โรงเรียนดำเนินงานโดยใช้กรอบแนวคิดสำคัญ 2 ประการ คือ การบริหารจัดการเรียนร่วม โดยใช้โครงสร้างซีท (SEAT Frame work) ซึ่งได้เน้นการบริหารจัดการองค์ประกอบด้วยหลัก 4 ด้าน คือ นักเรียน (S-students) สภาพแวดล้อม (E-environment) กิจกรรมการเรียนการสอน (A-activities) และเครื่องมือ (T-tools) และการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School-Based Management-SBM)

อารีย์ เพลินชยวานิช (2548 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมดีเด่นของภาคเหนือตอนล่าง ปีการศึกษา 2548 ผลการวิจัยพบว่า สภาพความสำเร็จในการบริหารโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมดีเด่นด้านความพึงพอใจที่มีต่อสภาพการจัดการเรียนร่วม และความก้าวหน้าของเด็กที่มีความต้องการพิเศษในระดับมาก ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารในโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมดีเด่นในภาพรวม กิดด้านการบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยใช้โครงสร้างซีท (SEAT)

บรรจง อักษรสา (2550 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาสภาพการดำเนินงานการจัดการเรียนร่วมโดยใช้โครงสร้าง (SEAT) สำหรับบุคคลออทิสติกในโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 1-5 ผลการวิจัยพบว่า ด้านนักเรียนมีปัญหา คือ นักเรียนออทิสติกมีโอกาสเข้าร่วมกิจกรรมกับเด็กปกติน้อยมาก และมีข้อเสนอแนะให้จัดกิจกรรมพัฒนาเจตคติเด็กทั่วไปให้ยอมรับเด็กออทิสติกเข้ากลุ่ม ด้านสภาพแวดล้อมพบปัญหา คือ ขาดงบประมาณในการจัดสภาพแวดล้อม อาคารสถานที่ จัดห้องสอนเสริม ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน พบปัญหา คือ ครูขาดความรู้ความเข้าใจทางการศึกษาพิเศษ และกิจกรรมการเรียนการสอนไม่ดำเนินตามแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล ครูผู้สอนนักเรียนทั่วไปไม่เพียงพอในการจัดการศึกษาพิเศษ ได้ให้ข้อเสนอแนะให้พัฒนาด้านการศึกษาพิเศษให้กับครูทั่วไป ด้านเครื่องมือพบปัญหาในการจัดงบประมาณสนับสนุนเรื่องสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการและความต้องการอื่นใดทางการศึกษา ได้เสนอแนะให้มีการระดมทรัพยากรท้องถิ่นจากชุมชน

วินัย รูปจำดี (2551 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ของสภาพการบริหารงานและผลการดำเนินงานของโรงเรียนเรียนร่วม โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานตามแนวคิดโครงสร้าง (SEAT) ในจังหวัดกำแพงเพชร ประจำปีการศึกษา 2549 ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมด้านผู้เรียน ด้านสภาพแวดล้อม ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านเครื่องมือ ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน การพัฒนาทางด้านสังคม การปรับตัวของเด็กได้รับการยอมรับจากบุคคลที่เกี่ยวข้อง ด้านการเรียนแสดงถึงการใฝ่รู้ใฝ่เรียนและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีขึ้นตามศักยภาพ สภาพการบริหารงานมีความสัมพันธ์ด้านการจัดการเรียนการสอนมากที่สุด และด้านการจัดสภาพแวดล้อมมีความสัมพันธ์น้อยที่สุด

พัชนี คนฉลาด (2551 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาเรื่องเจตคติของผู้บริหาร ครู และผู้ปกครองต่อการจัดการเรียนร่วมในโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม พบว่า ผู้บริหารและครูที่มีเพศ อายุ วุฒิการศึกษา และขนาดของสถานศึกษาต่างกัน มีเจตคติต่อการจัดการเรียนร่วมในโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐมโดยรวมไม่แตกต่างกัน

กิ่งเพชร ส่งเสริม (2552 : บทคัดย่อ) การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้น ที่มีเด็กที่มีความต้องการพิเศษในโรงเรียนประถมศึกษา การศึกษาครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อสร้างรูปแบบการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้น ศึกษาประสิทธิผลของรูปแบบการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้นและประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้นที่มีเด็กที่มีความต้องการพิเศษเรียนรวม ผลการศึกษาพบว่า ปัจจุบันมีการพัฒนาในการจัดรูปแบบการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้น เป็นไปอย่างต่อเนื่องตามนโยบายของภาครัฐ

จากการศึกษารายงานการวิจัย แสดงให้เห็นว่า การจัดการศึกษาการเรียนร่วมของโรงเรียนระดับปฐมวัยเป็นการวางพื้นฐานการศึกษาขั้นเริ่มต้น เพื่อให้เด็กได้มีการพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพ เพื่อเตรียมความพร้อมในการเชื่อมโยงกับการศึกษาในระดับที่สูงขึ้นไป โดยที่สถานศึกษาต้องให้ความสำคัญในทุกด้าน ด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคมและสติปัญญา ซึ่งโรงเรียนที่มีการจัดการเรียนการสอนแบบเรียนร่วมจะสามารถทำให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษได้มีความพร้อมเพื่อที่จะต่อยอดการเรียนในระดับที่สูงขึ้นไปได้ และสามารถเรียนร่วมกับเด็กปกติได้ ทั้งนี้ทางสถานศึกษาจึงต้องมีการจัดการเรียนการสอนในส่วนสำคัญที่จะทำให้เด็กมีความพร้อม เพื่อต่อยอดได้ในอนาคตต่อไป สถานศึกษาต้องดำเนินการจัดการด้วยความถูกต้องและยุติธรรม โดยไม่หวังผลที่สูงเกินไปสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ซึ่งสถานศึกษาจะต้องพิจารณาจากความบกพร่องและความสามารถที่แตกต่างกันของเด็กในแต่ละกลุ่ม เพื่อให้ได้ผลที่มีประสิทธิภาพมากที่สุด

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาสภาพการจัดการเรียนร่วมระดับปฐมวัยของโรงเรียนในจังหวัดระยอง ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามลำดับ ดังนี้

1. การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูล
5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง

การกำหนดประชากร

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารและครูผู้สอนของโรงเรียนจัดการเรียนร่วมที่เปิดสอนในระดับปฐมศึกษา จำนวน 15 โรงเรียน
2. กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารและครูผู้สอนของโรงเรียนที่เปิดสอนในระดับปฐมวัย โดยเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง ประกอบด้วย ผู้บริหารจำนวน 15 คน และครูผู้สอน 75 คน รวมทั้งสิ้น 90 คน

ตาราง 1 รายชื่อโรงเรียนและกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง ของโรงเรียนจัดการเรียนร่วมระดับปฐมวัย
จำนวน 15 โรงเรียน ในจังหวัดระยอง

โรงเรียน	จำนวน นักเรียน ทั้งหมด	จำนวนนักเรียน ระดับ ปฐมวัย	จำนวน ห้องเรียน	ขนาด โรงเรียน	ผู้บริหาร	ครูผู้สอน
1. อนุบาลระยอง	3,967	959	20	ใหญ่	1	20
2. วัดบ้านฉาง	2,134	321	10	ใหญ่	1	10
3. วัดห้วยโป่ง	1,797	228	7	ใหญ่	1	7
4. อุดมวิทยานุกูล	838	245	7	ใหญ่	1	7
5. บ้านสองสกลิ่ง	568	140	4	กลาง	1	4
6. นิคมสร้างตนเอง 5	549	119	4	กลาง	1	4
7. วัดป่าขุบ	388	142	4	กลาง	1	4
8. บ้านชำห่อ	355	140	4	กลาง	1	4
9. วัดกระเจต	142	26	1	กลาง	1	1
10. วัดแกลงบน	270	30	1	กลาง	1	1
11. บ้านคลองขนุน	345	58	2	กลาง	1	2
12. บ้านท่าเสา	112	38	1	เล็ก	1	1
13. บ้านหนองสะพาน	86	26	1	เล็ก	1	1
14. วัดบ้านเก่า	86	26	1	เล็ก	1	1
15. อนุบาลปิยะอาทร	113	113	8	เล็ก	1	8
รวมทั้งสิ้น					15	75

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพการจัดการเรียนร่วมระดับปฐมวัยของโรงเรียนในจังหวัดระยอง แบ่งเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลเบื้องต้นของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 สภาพการจัดการเรียนร่วมระดับปฐมวัยของโรงเรียนในจังหวัดระยอง
ครอบคลุมกรอบแนวคิดการวิจัย แบ่งออกเป็น 4 ด้าน คือ นักเรียน สภาพแวดล้อม กิจกรรมการเรียน
การสอน และเครื่องมือ ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับ (Rating Scale)
ดังนี้

5 คะแนน	หมายถึง	มีการดำเนินงานอยู่ในระดับมากที่สุด
4 คะแนน	หมายถึง	มีการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก
3 คะแนน	หมายถึง	มีการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง
2 คะแนน	หมายถึง	มีการดำเนินงานอยู่ในระดับน้อย
1 คะแนน	หมายถึง	มีการดำเนินงานอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. ศึกษาสภาพการจัดการเรียนร่วมระดับปฐมวัยของโรงเรียนในจังหวัดระยอง
ตามสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม เขตพื้นที่การศึกษาในจังหวัดระยอง และขนาดโรงเรียน
รวมทั้งเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียนที่จัดการเรียนร่วมในระดับปฐมวัย เพื่อเป็นแนวคิด
ในการสร้างแบบสอบถาม
2. กำหนดประเด็นและขอบเขตของคำถาม ให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย
เกี่ยวกับสภาพการจัดการเรียนร่วมระดับปฐมวัยของโรงเรียนในจังหวัดระยองใน 4 ด้าน คือ นักเรียน
สภาพแวดล้อม กิจกรรมการเรียนการสอน และเครื่องมือ เพื่อให้ครอบคลุมกรอบแนวคิดการวิจัย
3. สร้างแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพการจัดการเรียนร่วมระดับปฐมวัยของโรงเรียน
ในจังหวัดระยอง ให้ครอบคลุมกรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีหาคุณภาพเครื่องมือ

1. นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้น ปรึกษาผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องเพื่อปรับปรุง แล้วนำไปให้
อาจารย์ที่ปรึกษาและผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 ท่าน พิจารณาตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา
(Content Validity)
2. นำแบบสอบถามที่ผ่านการแก้ไขและปรับปรุงแล้ว ให้ผู้ทรงคุณวุฒิ พิจารณา ตรวจสอบ
ความสอดคล้อง ระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ หรือเนื้อหา โดยใช้ค่า IOC (IOC : Index of item
objective congruence) โดยผู้ทรงคุณวุฒิ 5 ท่าน
3. การหาค่าอำนาจจำแนก (Discrimination) และค่าความเชื่อมั่น (Reliability)
ของแบบสอบถาม ผู้วิจัยได้ดำเนินการดังนี้

3.1 นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try out) กับผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนโรงเรียนจัดการเรียนร่วมระดับปฐมวัยที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน และนำแบบสอบถามมาวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ โดยใช้สถิติวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน ได้ค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อระหว่าง .21 ถึง .78

3.2 นำแบบสอบถามที่มีข้อคำถามระหว่างคะแนนรายข้อ หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา (Coefficient Alpha) ของครอนบาค (Crobrach, 1990 : 202-204) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ .95

4. นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบความเชื่อมั่นแล้วไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่กำหนด เพื่อนำผลมาวิเคราะห์ตามวัตถุประสงค์และสมมุติฐานการวิจัยต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ได้ดำเนินการเป็นขั้นตอน ดังนี้

1. ผู้วิจัยขอหนังสือจากมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี เสนอผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดระยอง เพื่อขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามของกลุ่มตัวอย่าง เพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
2. ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามพร้อมหนังสือขอความร่วมมือในการวิจัยไปยังกลุ่มตัวอย่าง และกำหนดวันที่รับคืน โดยเก็บแบบสอบถามจากผู้ตอบแบบสอบถามโดยตรง ซึ่งได้รับแบบสอบถามคืนมา จำนวน 90 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลได้ดำเนินการดังนี้

1. ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม เพื่อการวิจัยที่ได้รับการตอบกลับจากผู้ตอบแบบสอบถาม
2. นำแบบสอบถามที่ได้รับมาลงรหัส ให้คะแนนตามน้ำหนักคะแนนแต่ละข้อ
3. นำข้อมูลที่ได้รับมาบันทึกข้อมูลลงในคอมพิวเตอร์และหาค่าสถิติ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป
4. แปลความหมายของคะแนนและจัดลำดับ ซึ่งผู้วิจัยแปลความหมายของคะแนนโดยใช้ค่าเฉลี่ยในการอธิบายความหมายของระดับสภาพการจัดการเรียนร่วม โดยใช้เกณฑ์การแปลผลของ พวงรัตน์ ทวีรัตน์ (2540 : 108) ดังนี้

- ค่าเฉลี่ย 4.50- 5.00 หมายถึง มีการดำเนินงานอยู่ในระดับมากที่สุด
 ค่าเฉลี่ย 3.50- 4.49 หมายถึง มีการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก
 ค่าเฉลี่ย 2.50- 3.49 หมายถึง มีการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง
 ค่าเฉลี่ย 1.50- 2.49 หมายถึง มีการดำเนินงานอยู่ในระดับน้อย
 ค่าเฉลี่ย 1.00 -1.49 หมายถึง มีการดำเนินงานอยู่ในระดับน้อยที่สุด

5. ทดสอบความแตกต่างของความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการจัดการเรียนร่วมระดับปฐมวัยของโรงเรียนในจังหวัดระยอง จำแนกตามสถานภาพทางตำแหน่ง และเขตพื้นที่การศึกษาในจังหวัดระยอง วิเคราะห์โดยทดสอบค่าที (t-test)

6. ทดสอบความแตกต่างของความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการจัดการเรียนร่วมระดับปฐมวัยของโรงเรียนในจังหวัดระยอง จำแนกตามขนาดโรงเรียน วิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One - way ANOVA) เมื่อพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติจะตรวจสอบความแตกต่างเป็นรายคู่โดยวิธี Least Significant Difference (LSD)

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติพื้นฐาน ได้แก่

1. ค่าเฉลี่ย (\bar{X})
2. ค่าร้อยละ (Percentage)
3. ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

สถิติที่ใช้ในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ หาค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (Item-Total Correlation) โดยหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Correlation) และหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามโดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา ของครอนบาค (Cronbach, 1990 : 202-204)

สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมุติฐาน

1. ทดสอบความแตกต่างของความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการจัดการเรียนร่วมระดับปฐมวัยของโรงเรียนในจังหวัดระยอง จำแนกตามสถานภาพทางตำแหน่ง และเขตพื้นที่การศึกษาในจังหวัดระยอง วิเคราะห์โดยทดสอบค่าที (t-test)

2. ทดสอบความแตกต่างของความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการจัดการเรียนร่วมระดับปฐมวัยของโรงเรียนในจังหวัดระยอง จำแนกตามขนาดโรงเรียน วิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One - way ANOVA) เมื่อพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติจะตรวจสอบความแตกต่างเป็นรายคู่โดยวิธี Least Significant Difference (LSD)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการศึกษา สภาพการจัดการเรียนร่วมระดับปฐมวัยของโรงเรียนในจังหวัดระยอง ผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล และขอเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับ ดังนี้

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

n	แทน	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
\bar{x}	แทน	ค่าเฉลี่ย (Mean)
S.D.	แทน	ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
t	แทน	ค่าสถิติในการแจกแจงแบบ t
F	แทน	ค่าสถิติในการแจกแจงแบบ F
p	แทน	ความน่าจะเป็นของค่าสถิติ
MS	แทน	ค่า Mean Squares
df	แทน	ค่า Degree of Freedom
SS	แทน	ค่า Sum of Squares
*	แทน	ความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
**	แทน	ความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลครั้งนี้ ผู้วิจัยขอเสนอเป็นตอน ๆ ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการจัดการเรียนร่วมระดับปฐมวัยของโรงเรียนในจังหวัดระยอง แบ่งออกเป็น 4 ด้าน คือ นักเรียน สภาพแวดล้อม กิจกรรมการเรียนการสอน และเครื่องมือ

ตอนที่ 3 ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการจัดการเรียนร่วมระดับปฐมวัยของโรงเรียนในจังหวัดระยอง ที่จำแนกตามสถานภาพทางตำแหน่ง เขตพื้นที่การศึกษาในจังหวัดระยองและขนาดโรงเรียน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในการศึกษารุ่นนี้ ปรากฏดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นของผู้ตอบแบบสอบถาม ปรากฏผลดังตาราง 2

ตาราง 2 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามข้อมูลเบื้องต้น

ข้อมูลเบื้องต้น	n = 90	
	จำนวนคน	ร้อยละ
1. สถานภาพทางตำแหน่ง		
1.1 ผู้บริหาร	15	16.70
1.2 ครูผู้สอน	75	83.30
รวม	90	100.00
2. เขตพื้นที่การศึกษาในจังหวัดระยอง		
2.1 เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยะของ เขต 1	85	94.40
2.2 เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยะของ เขต 2	5	5.60
รวม	90	100.00
3. ขนาดโรงเรียน		
3.1 โรงเรียนขนาดเล็ก	48	53.30
3.2 โรงเรียนขนาดกลาง	27	30.00
3.3 โรงเรียนขนาดใหญ่	15	16.70
รวม	90	100.00

จากตาราง 2 แสดงว่า กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ส่วนใหญ่เป็นครูผู้สอน จำนวน 75 คน คิดเป็นร้อยละ 83.30 และสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยะของ เขต 1 จำนวน 85 คน คิดเป็นร้อยละ 94.40 และปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 48 คน คิดเป็นร้อยละ 53.30

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการจัดการเรียนร่วมระดับปฐมวัย ของโรงเรียนในจังหวัดระยอง แบ่งออกเป็น 4 ด้าน คือ นักเรียน สภาพแวดล้อม การจัดการเรียน การสอน และเครื่องมือ โดยรวมและรายด้าน ปรากฏผลดังตาราง 3 - 7

ตาราง 3 ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน อันดับและระดับ ของความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการจัดการเรียนร่วมระดับปฐมวัยของโรงเรียนในจังหวัดระยอง โดยรวมและรายด้าน

สภาพการจัดการเรียนร่วมระดับปฐมวัย		ระดับความคิดเห็น n = 90			
		\bar{x}	S.D.	อันดับ	ระดับ
1	นักเรียน	3.44	.81	1	ปานกลาง
2	สภาพแวดล้อม	3.40	.82	2	ปานกลาง
3	กิจกรรมการเรียนการสอน	3.25	1.06	3	ปานกลาง
4	เครื่องมือ	3.14	.97	4	ปานกลาง
รวม		3.30	.86		ปานกลาง

จากตาราง 3 แสดงว่า ความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอน ที่มีต่อสภาพการจัดการเรียนร่วมระดับปฐมวัยของโรงเรียนในจังหวัดระยอง โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.30$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับ ได้แก่ ด้านนักเรียน ($\bar{x} = 3.44$) ด้านสภาพแวดล้อม ($\bar{x} = 3.40$) และด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ($\bar{x} = 3.25$) ตามลำดับ

ตาราง 4 ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน อันดับและระดับ ของความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการจัดการเรียนร่วมระดับปฐมวัยของโรงเรียนในจังหวัดระยอง ด้านนักเรียนจำแนกโดยรวมและรายข้อ

	สภาพการจัดการเรียนร่วมระดับปฐมวัย ด้านนักเรียน	ระดับความคิดเห็น n = 90			
		\bar{x}	S.D.	อันดับ	ระดับ
1	โรงเรียนจัดเตรียมความพร้อมให้กับนักเรียน เรียนร่วมด้านวิชาการ	3.48	.99	9	ปานกลาง
2	โรงเรียนจัดเตรียมความพร้อมให้นักเรียน เรียนร่วมด้านร่างกาย	3.79	1.00	4	มาก
3	โรงเรียนจัดเตรียมความพร้อมให้นักเรียน เรียนร่วมด้านอารมณ์ สังคม	3.79	.93	3	มาก
4	โรงเรียนจัดเตรียมความพร้อมให้นักเรียน เรียนร่วมด้านการช่วยเหลือตนเอง	3.91	1.01	1	มาก
5	โรงเรียนจัดให้นักเรียนเรียนร่วม สร้างความคุ้นเคยกับสภาพแวดล้อม, ครูประจำชั้น, ครูการศึกษาพิเศษก่อนเปิดเทอม	3.59	1.09	7	มาก
6	โรงเรียนมีการกระจายนักเรียนเรียนร่วม ไปตามห้องเรียนต่าง ๆ อย่างเหมาะสม	3.58	.99	8	มาก
7	โรงเรียนจัดการให้ข้อมูลเพื่อให้นักเรียนทั่วไป มีความรู้ความเข้าใจสามารถช่วยเหลือ และปฏิบัติต่อนักเรียนเรียนร่วมอย่างถูกวิธี	3.67	1.08	5	มาก
8	โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ที่ช่วยให้เด็กเรียนร่วมและเด็กปกติ ทำกิจกรรมร่วมกันเพื่อให้เด็กเกิดการเรียนรู้ และช่วยเหลือซึ่งกันและกัน	3.84	1.05	2	มาก
9	โรงเรียนจัดการสอนทักษะการช่วยเหลือ เบื้องต้นในการช่วยเหลือนักเรียนเรียนร่วม ให้กับนักเรียนทั่วไป	3.61	.92	6	มาก

ตาราง 4 (ต่อ)

	สภาพการจัดการเรียนร่วมระดับปฐมวัย ด้านนักเรียน	ระดับความคิดเห็น n = 90		
		\bar{x}	S.D.	อันดับ ระดับ
10	โรงเรียนมีการเชิญผู้ทำงานเกี่ยวข้องกับ นักเรียนเรียนร่วมมาบรรยายให้นักเรียน ทั่วไปฟัง	2.87	1.05	13 ปานกลาง
11	โรงเรียนจัดให้มีการชมวีดิทัศน์ สไลด์หรืออื่น ๆ ประกอบเกี่ยวกับนักเรียนเรียนร่วม	2.83	.96	14 ปานกลาง
12	โรงเรียนจัดให้มีนิทรรศการ หนังสือ และเรื่องราวเกี่ยวกับนักเรียนเรียนร่วม	2.83	1.02	15 ปานกลาง
13	โรงเรียนเปิดโอกาสให้นักเรียนทั่วไปซักถาม ปัญหาต่าง ๆ เกี่ยวกับนักเรียนเรียนร่วม	3.21	1.02	12 ปานกลาง
14	โรงเรียนมีการจัดตารางการช่วยเหลือดูแลเพื่อน ระบบเพื่อนช่วยเพื่อน	3.26	.97	11 ปานกลาง
15	โรงเรียนจัดให้มีระบบการให้รางวัลนักเรียน ทั่วไปที่ช่วยเหลือเพื่อนนักเรียนเรียนร่วม	3.27	1.09	10 ปานกลาง
	รวม	3.44	.81	ปานกลาง

จากตาราง 4 แสดงว่า ความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอน ที่มีต่อสภาพการจัดการเรียนร่วมระดับปฐมวัยของโรงเรียนในจังหวัดระยอง ด้านนักเรียน โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.44$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับ ได้แก่ โรงเรียนจัดเตรียมความพร้อมให้นักเรียนเรียนร่วมด้านการช่วยเหลือตนเอง ($\bar{x} = 3.91$) โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ช่วยให้เด็กเรียนร่วมและเด็กปกติทำกิจกรรมร่วมกัน เพื่อให้เด็กเกิดการเรียนรู้และช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ($\bar{x} = 3.84$) และโรงเรียนจัดเตรียมความพร้อมให้นักเรียนเรียนร่วมด้านอารมณ์ สังคม ($\bar{x} = 3.79$) ตามลำดับ

ตาราง 5 ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน อันดับและระดับ ของความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการจัดการเรียนร่วมระดับปฐมวัยของโรงเรียนในจังหวัดระยอง ด้านสภาพแวดล้อม จำแนกโดยรวม และรายข้อ

	สภาพการจัดการเรียนร่วมระดับปฐมวัย ด้านสภาพแวดล้อม	ระดับความคิดเห็น n = 90			
		\bar{x}	S.D.	อันดับ	ระดับ
1	โรงเรียนจัดให้นักเรียนเรียนร่วมได้เข้าเรียน กับเด็กปกติ	3.92	1.04	1	มาก
2	โรงเรียนมีการจัดนักเรียนเรียนร่วม ให้เรียนร่วม โดยคำนึงถึงความบกพร่อง ของแต่ละบุคคล	3.50	.94	6	มาก
3	โรงเรียนจัดสภาพแวดล้อมภายนอกอาคาร เช่น ทางเชื่อมอาคาร ทางเข้า ทางเดิน ทางข้าม ฯลฯ เพื่อให้เอื้อต่อนักเรียนเรียนร่วม	3.13	1.11	12	ปานกลาง
4	โรงเรียนมีการจัดสภาพแวดล้อมภายนอก อาคารตามเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนด	3.32	1.21	10	ปานกลาง
5	โรงเรียนมีการจัดตารางเวลาเรียน และห้องเรียนสำหรับนักเรียนเรียนร่วม	3.08	1.27	14	ปานกลาง
6	โรงเรียนจัดสภาพแวดล้อมภายในอาคาร เช่น ประตู บันได ลิฟต์ ห้องน้ำ พื้น แสงสว่าง ฯลฯ เพื่อให้เอื้อต่อนักเรียนเรียนร่วม	3.40	.92	8	ปานกลาง
7	โรงเรียนมีการจัดสภาพแวดล้อมภายในอาคาร ตามเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนด	3.59	.98	4	มาก
8	ผู้บริหาร โรงเรียนของท่านเป็นผู้มีบทบาท สำคัญในการเป็นผู้นำและสร้างบรรยากาศ ในการเรียนร่วม	3.70	.98	2	มาก
9	โรงเรียนจัดประชุมบุคลากรในโรงเรียน เพื่อชี้แจงโครงการนักเรียนเรียนร่วม	3.42	1.18	7	ปานกลาง

ตาราง 5 (ต่อ)

ที่	สภาพการจัดการเรียนร่วมระดับปฐมวัย ด้านสภาพแวดล้อม	ระดับความคิดเห็น n = 90			
		\bar{x}	S.D.	อันดับ	ระดับ
10	โรงเรียนมีการมอบหมายหน้าที่ให้บุคลากร ที่เกี่ยวข้องโดยให้ถือเป็นปริมาณงาน	3.64	1.08	3	มาก
11	โรงเรียนสร้างบรรยากาศของการยอมรับ นักเรียนเรียนร่วมให้ ครู แม่ค้า การ โรง ฯลฯ รับรู้และร่วมมือกันช่วยเหลือดูแลอย่างถูกวิธี	3.54	1.00	5	มาก
12	โรงเรียนมีคณะกรรมการจัดการเรียนร่วม ประจำโรงเรียน	3.07	1.07	15	ปานกลาง
13	โรงเรียนมีคณะกรรมการจัดการเรียนร่วม ซึ่งทำหน้าที่กำหนดนโยบาย แนวทาง การดำเนินงานและหน้าที่จัดสรรงบประมาณ ของนักเรียนเรียนร่วมใน โรงเรียน	3.08	1.04	13	ปานกลาง
14	โรงเรียนมีคณะกรรมการจัดการเรียนร่วม ซึ่งทำหน้าที่กำหนดบทบาทและหน้าที่ ของบุคลากรในโรงเรียน	3.17	1.16	11	ปานกลาง
15	โรงเรียนจัดกิจกรรมการประชาสัมพันธ์ โครงการให้ผู้เกี่ยวข้องรับทราบ	3.39	1.18	9	ปานกลาง
	รวม	3.40	.82		ปานกลาง

จากตาราง 5 แสดงว่า ความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอน ที่มีต่อสภาพการจัดการเรียนร่วมระดับปฐมวัยของโรงเรียนในจังหวัดระยอง ด้านสภาพแวดล้อม โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.40$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับ ได้แก่ โรงเรียนจัดให้นักเรียนเรียนร่วมได้เข้าเรียนกับเด็กปกติ ($\bar{x} = 3.92$) ผู้บริหารโรงเรียนของท่านเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการเป็นผู้นำและสร้างบรรยากาศในการเรียนร่วม ($\bar{x} = 3.70$) และโรงเรียนมีการมอบหมายหน้าที่ให้บุคลากรที่เกี่ยวข้องโดยให้ถือเป็นปริมาณงาน ($\bar{x} = 3.64$) ตามลำดับ

ตาราง 6 ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน อันดับและระดับ ของความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการจัดการเรียนร่วมระดับปฐมวัยของ โรงเรียนในจังหวัดระยอง ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน จำแนกโดยรวมและรายข้อ

สภาพการจัดการเรียนร่วมระดับปฐมวัย ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน	ระดับความคิดเห็น n = 90			
	\bar{x}	S.D.	อันดับ	ระดับ
1 โรงเรียนมีการจัดทำหลักสูตรเฉพาะสำหรับ นักเรียนที่มีความบกพร่องมาก	3.06	1.29	13	ปานกลาง
2 โรงเรียนมีการปรับหลักสูตรที่ใช้กับนักเรียน ทั่วไปมาใช้กับนักเรียนเรียนร่วมเป็นบางวิชา	3.26	1.27	7	ปานกลาง
3 โรงเรียนมีการจัดทำหลักสูตรเพิ่มเติม สอนทักษะเฉพาะที่จำเป็นให้แก่ นักเรียน เรียนร่วม เช่น ทักษะการดำรงชีวิต ทักษะการใช้แว่นขยาย ฯลฯ	3.07	1.26	11	ปานกลาง
4 ครูมีการจัดทำแผนการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP)	3.00	1.13	14	ปานกลาง
5 ครูมีการจัดทำแผนการสอนเฉพาะบุคคล (IEP)	3.06	1.12	12	ปานกลาง
6 ครูมีการนำวิธีการต่าง ๆ มาใช้ในการรวบรวม ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับนักเรียนเพื่อส่งต่อ คัดแยก และวางแผนการสอน ฯลฯ	3.40	1.19	5	ปานกลาง
7 ครูมีการนำเทคนิคการสอน เช่น การวิเคราะห์ งานการสอนโดยเพื่อนช่วยเพื่อน มาใช้กับ นักเรียนเรียนร่วม	3.51	1.16	2	มาก
8 ครูมีการประเมินและรายงานความก้าวหน้า ของนักเรียนเรียนร่วม	3.48	1.20	4	ปานกลาง
9 โรงเรียนจัดกิจกรรมการสอนนอกห้องเรียน และแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ	3.69	1.08	1	มาก
10 โรงเรียนมีการจัดตั้งคณะกรรมการ ประกันคุณภาพการจัดการเรียนร่วม	3.11	1.19	10	ปานกลาง

ตาราง 6 (ต่อ)

สภาพการจัดการเรียนร่วมระดับปฐมวัย ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน	ระดับความคิดเห็น n = 90			
	\bar{x}	S.D.	อันดับ	ระดับ
11 โรงเรียนมีการกำหนดระบบการประกันคุณภาพ การจัดการเรียนร่วมให้มีความสำคัญ กับการประเมินตนเอง	3.26	1.21	6	ปานกลาง
12 โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมประชาสัมพันธ์ เช่น จัดป้ายนิเทศ, แผ่นพับ, ประชุมครู ผู้ปกครองนักเรียนเกี่ยวกับนักเรียนเรียนร่วม	3.18	1.14	8	ปานกลาง
13 โรงเรียนจัดการอบรมครู/บุคลากร/ ส่งไปสัมมนาประชุมเชิงปฏิบัติการ ให้มีความรู้ในเรื่องการจัดการเรียนร่วม	3.49	1.29	3	ปานกลาง
14 โรงเรียนจัดทำแผน/ปฏิทินการรับนักเรียน เรียนร่วมเข้าเรียน	3.00	1.20	15	ปานกลาง
15 โรงเรียนจัดทำตารางเรียนให้บริการสอนเสริม โดยตรงกับนักเรียนเรียนร่วม	3.16	1.27	9	ปานกลาง
รวม	3.25	1.06		ปานกลาง

จากตาราง 6 แสดงว่า ความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอน ที่มีต่อสภาพการจัดการเรียนร่วมระดับปฐมวัยของโรงเรียนในจังหวัดระยอง ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.24$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับ ได้แก่ โรงเรียนจัดกิจกรรมการสอนนอกห้องเรียน และแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ ($\bar{x} = 3.69$) ครูมีการนำเทคนิคการสอน เช่น การวิเคราะห์งานการสอน โดยเพื่อนช่วยเพื่อน มาใช้กับนักเรียนเรียนร่วม ($\bar{x} = 3.51$) และ โรงเรียนจัดการอบรมครู/บุคลากร/ส่งไปสัมมนาประชุมเชิงปฏิบัติการให้มีความรู้ในเรื่องการจัดการเรียนร่วม ($\bar{x} = 3.49$) ตามลำดับ

ตาราง 7 ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน อันดับและระดับ ของความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการจัดการเรียนร่วมระดับปฐมวัยของโรงเรียนในจังหวัดระยอง ด้านเครื่องมือ จำแนกโดยรวมและรายข้อ

สภาพการจัดการเรียนร่วมระดับปฐมวัย ด้านเครื่องมือ	ระดับความคิดเห็น n = 90			
	\bar{x}	S.D.	อันดับ	ระดับ
1 โรงเรียนมีการกำหนด วิทยุทัศน์/พันธกิจ/ ยุทธศาสตร์เพื่อนักเรียนเรียนร่วม	2.89	1.19	12	ปานกลาง
2 โรงเรียนมีแผนงาน/โครงการ/กิจกรรม ที่สอดคล้องกับนโยบาย ของกระทรวงศึกษาธิการและรัฐบาล	3.46	1.33	3	ปานกลาง
3 โรงเรียนมีการนำกฎกระทรวง มาเป็นหลักเกณฑ์ในการดำเนินงาน	3.49	1.13	2	ปานกลาง
4 โรงเรียนมีการจัดสรรงบประมาณ ให้กับโครงการจัดการเรียนร่วม	3.08	1.13	9	ปานกลาง
5 โรงเรียนมีการประชุมวางแผนการใช้จ่ายเงิน และจัดสรรงบประมาณให้กับโครงการ จัดการเรียนร่วม	2.94	1.09	11	ปานกลาง
6 โรงเรียนมีการแต่งตั้งผู้แทนผู้ปกครอง นักเรียนเรียนร่วมเป็นคณะกรรมการโรงเรียน อย่างน้อย 1 คน	2.83	1.13	13	ปานกลาง
7 โรงเรียนมีการแต่งตั้งคณะจัดทำแผนการจัด การศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) ประมาณ 5 – 7 คน ต่อนักเรียนร่วม 1 คน	2.77	1.18	14	ปานกลาง
8 โรงเรียนมีการจัดระบบข้อมูลนักเรียน เรียนร่วม, บุคลากร, สื่อ ฯลฯ ของโครงการ เรียนร่วม	3.28	1.11	7	ปานกลาง

ตาราง 7 (ต่อ)

	สภาพการจัดการเรียนร่วมระดับปฐมวัย ด้านเครื่องมือ	ระดับความคิดเห็น n = 90		
		\bar{x}	S.D.	อันดับ ระดับ
9	โรงเรียนมีการนำเทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับนักเรียนเรียนร่วมมาใช้ในการเรียนการสอนและดำรงชีวิต	3.31	1.05	5 ปานกลาง
10	ครูทำสื่อทางการศึกษา หรือเครื่องมือ เพื่อช่วยให้นักเรียนเรียนร่วมเกิดการเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสมเกิดความเข้าใจดีขึ้น	3.37	1.05	4 ปานกลาง
11	โรงเรียนจัดบริการต่าง ๆ ที่ช่วยสนับสนุน การศึกษาของนักเรียนเรียนร่วมแต่ละประเภท	3.17	1.07	8 ปานกลาง
12	โรงเรียนจัดทำตำราขึ้นในรูปแบบอื่น ๆ เช่น หนังสือเสียงสำหรับนักเรียนที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ เป็นต้น	2.68	1.20	15 ปานกลาง
13	โรงเรียนมีการสนับสนุนให้ทำวิจัยในชั้นเรียน หรืองานวิจัยขั้นพื้นฐานด้านการเรียนร่วม	3.28	1.08	6 ปานกลาง
14	โรงเรียนจัดให้มีความช่วยเหลือด้านอื่น ๆ ทางการศึกษา เช่น การฝึกการพูด การปรับพฤติกรรม เป็นต้น	3.61	1.13	1 ปานกลาง
15	โรงเรียนจัดหาครูการศึกษาพิเศษที่จบด้านนี้ โดยตรงหรือได้รับการอบรมตามหลักสูตร ที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด	2.96	1.37	10 ปานกลาง
	รวม	3.14	.97	ปานกลาง

จากตาราง 7 แสดงว่า ความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอน ที่มีต่อสภาพการจัดการเรียนร่วมระดับปฐมวัยของโรงเรียนในจังหวัดระยอง ด้านเครื่องมือ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.14$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับปานกลาง โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับ ได้แก่ โรงเรียนจัดให้มีความช่วยเหลือด้านอื่น ๆ ทางการศึกษา เช่น

การฝึกการพูด การปรับพฤติกรรม เป็นต้น ($\bar{x} = 3.61$) โรงเรียนมีการนำกฎกระทรวงมาเป็นหลักเกณฑ์ในการดำเนินงาน ($\bar{x} = 3.49$) และโรงเรียนมีแผนงาน/โครงการ/กิจกรรมที่สอดคล้องกับนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการและรัฐบาล ($\bar{x} = 3.46$) ตามลำดับ

ตอนที่ 3 ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการจัดการเรียนร่วมระดับปฐมวัยของโรงเรียนในจังหวัดระยอง ที่จำแนกตามสถานภาพทางตำแหน่ง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในจังหวัดระยองและขนาดของโรงเรียน ผลปรากฏดังตาราง 8 - 10

ตาราง 8 เปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการจัดการเรียนร่วมระดับปฐมวัยของโรงเรียนในจังหวัดระยอง ที่จำแนกตามสถานภาพทางตำแหน่ง

ข้อ	สภาพการจัดการเรียนร่วมระดับปฐมวัย	สถานภาพทางตำแหน่ง		t	p		
		ผู้บริหาร	ครูผู้สอน				
		n = 15	n = 75				
		\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.		
1	นักเรียน	3.20	.77	3.48	.81	1.26	.21
2	สภาพแวดล้อม	3.12	.75	3.45	.82	1.45	.15
3	กิจกรรมการเรียนการสอน	2.67	1.19	3.35	1.00	2.40	.02*
4	เครื่องมือ	2.45	.89	3.28	.93	3.19	.00**
	รวม	2.86	.84	3.39	.85	2.25	.03*

* $p < .05$, ** $p < .01$

จากตาราง 8 แสดงว่า ความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอนที่มีต่อสภาพการจัดการเรียนร่วมระดับปฐมวัยของโรงเรียนในจังหวัดระยอง ที่จำแนกตามสถานภาพทางตำแหน่งโดยรวม พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และด้านเครื่องมือ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตาราง 9 เปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการจัดการเรียนร่วมระดับปฐมวัยของโรงเรียน
ในจังหวัดระยอง ที่จำแนกตามเขตพื้นที่การศึกษาในจังหวัดระยอง

สภาพการจัดการเรียนร่วมระดับปฐมวัย	เขตพื้นที่ในจังหวัดระยอง				t	p
	ระยอง เขต 1		ระยอง เขต 2			
	n = 85		n = 5			
	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.		
1 นักเรียน	3.40	.81	3.99	.40	1.59	.12
2 สภาพแวดล้อม	3.36	.82	3.95	.50	1.56	.12
3 กิจกรรมการเรียนการสอน	3.21	1.06	3.71	.93	1.00	.32
4 เครื่องมือ	3.11	.98	3.63	.48	1.16	.25
รวม	3.27	.87	3.82	.47	1.37	.17

จากตาราง 9 แสดงว่า ความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอนที่สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในจังหวัดระยอง ที่มีต่อสภาพการจัดการเรียนร่วมระดับปฐมวัยของโรงเรียนในจังหวัดระยอง ที่จำแนกตามสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในจังหวัดระยอง โดยรวมและรายด้าน พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ตาราง 10 เปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการจัดการเรียนร่วมระดับปฐมวัยของโรงเรียน
ในจังหวัดระยอง จำแนกตามขนาดโรงเรียน

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	p
ด้านนักเรียน					
ระหว่างกลุ่ม	2	2.63	1.32	2.07	.13
ภายในกลุ่ม	87	55.21	.64		
รวม	89	57.84			
ด้านสภาพแวดล้อม					
ระหว่างกลุ่ม	2	2.41	1.20	1.84	.17
ภายในกลุ่ม	87	57.00	.66		
รวม	89	59.40			
ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน					
ระหว่างกลุ่ม	2	1.08	.54	.48	.62
ภายในกลุ่ม	87	97.85	1.13		
รวม	89	98.93			
ด้านเครื่องมือ					
ระหว่างกลุ่ม	2	.83	.41	.44	.65
ภายในกลุ่ม	87	82.30	.95		
รวม	89	83.13			
รวม					
ระหว่างกลุ่ม	2	1.60	.80	1.08	.34
ภายในกลุ่ม	87	64.49	.74		
รวม	89	66.10			

จากตาราง 10 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการจัดการเรียนร่วมระดับปฐมวัยของโรงเรียนในจังหวัดระยอง ของโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน มีสภาพการจัดการเรียนร่วมระดับปฐมวัยของโรงเรียนในจังหวัดระยอง โดยรวมและรายด้าน พบว่าแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาสภาพการจัดการเรียนร่วมระดับปฐมวัยของโรงเรียนในจังหวัดระยอง ซึ่งผู้วิจัยได้สรุปผลการวิจัยตามรายละเอียด ดังนี้

1. วัตถุประสงค์ของการวิจัย
2. วิธีดำเนินการวิจัย
3. สรุปผลการวิจัย
4. อภิปรายผลการวิจัย
5. ข้อเสนอแนะ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้

1. เพื่อศึกษาสภาพการจัดการเรียนร่วมระดับปฐมวัยของโรงเรียนในจังหวัดระยอง
2. เพื่อเปรียบเทียบสภาพการจัดการเรียนร่วมระดับปฐมวัยของโรงเรียนในจังหวัดระยอง จำแนกตามสถานภาพทางตำแหน่ง เขตพื้นที่การศึกษาในจังหวัดระยอง และขนาดโรงเรียน

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารและครูผู้สอนของโรงเรียนจัดการเรียนร่วมที่เปิดสอนในระดับปฐมศึกษา จำนวน 15 โรงเรียน
2. กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารและครูผู้สอนของโรงเรียนที่เปิดสอนในระดับปฐมวัย โดยเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง ประกอบด้วย ผู้บริหารจำนวน 15 คน และครูผู้สอน 75 คน รวมทั้งสิ้น 90 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพการจัดการเรียนร่วมระดับปฐมวัยของโรงเรียนในจังหวัดระยอง แบ่งเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลเบื้องต้นของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ

(Check List)

ตอนที่ 2 สภาพการจัดการเรียนร่วมระดับปฐมวัยของโรงเรียนในจังหวัดระยอง ครอบคลุมกรอบแนวคิดการวิจัย แบ่งออกเป็น 4 ด้าน คือ นักเรียน สภาพแวดล้อม กิจกรรมการเรียน การสอน และเครื่องมือ ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับ (Rating Scale)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ได้ดำเนินการเป็นขั้นตอน ดังนี้

1. ผู้วิจัยขอหนังสือจากมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี เสนอผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เพื่อขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามของกลุ่มตัวอย่าง เพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
2. ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามพร้อมหนังสือขอความร่วมมือในการวิจัยไปยังกลุ่มตัวอย่าง และกำหนดวันที่รับคืน โดยเก็บแบบสอบถามจากผู้ตอบแบบสอบถามโดยตรง ซึ่งได้รับแบบสอบถามคืนมา จำนวน 90 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลได้ดำเนินการดังนี้

1. ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม เพื่อการวิจัยที่ได้รับการตอบกลับจากผู้ตอบแบบสอบถาม
2. นำแบบสอบถามที่ได้รับมาลงรหัส ให้คะแนนตามน้ำหนักคะแนนแต่ละข้อ
3. นำข้อมูลที่ได้รับมาบันทึกข้อมูลลงในคอมพิวเตอร์และหาค่าสถิติ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป
4. แปลความหมายของคะแนนและจัดลำดับ ซึ่งผู้วิจัยแปลความหมายของคะแนนโดยใช้ค่าเฉลี่ยในการอธิบายความหมายของระดับสภาพการจัดการเรียนร่วม โดยใช้เกณฑ์การแปลผลของ พวงรัตน์ ทวีรัตน์ (2540 : 108) ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.50 - 5.00 หมายถึง มีการดำเนินงานอยู่ในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.50 - 4.49 หมายถึง มีการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.50 - 3.49 หมายถึง มีการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.50 - 2.49 หมายถึง มีการดำเนินงานอยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 - 1.49 หมายถึง มีการดำเนินงานอยู่ในระดับน้อยที่สุด

5. ทดสอบความแตกต่างของความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการจัดการเรียนร่วมระดับปฐมวัยของโรงเรียนในจังหวัดระยอง จำแนกตามสถานภาพทางตำแหน่ง เขตพื้นที่การศึกษาระยอง วิเคราะห์โดยทดสอบค่าที (t-test)

6. ทดสอบความแตกต่างของความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการจัดการเรียนร่วมระดับปฐมวัยของโรงเรียนในจังหวัดระยอง จำแนกตามขนาดโรงเรียน วิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One - way ANOVA) เมื่อพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติจะตรวจสอบความแตกต่างเป็นรายคู่โดยวิธี Least Significant Difference (LSD)

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ส่วนใหญ่เป็นครูผู้สอน จำนวน 75 คน คิดเป็นร้อยละ 83.30 และสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 1 จำนวน 85 คน คิดเป็นร้อยละ 94.40 และปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 48 คน คิดเป็นร้อยละ 53.30

2. ความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอน ที่มีต่อสภาพการจัดการเรียนร่วมระดับปฐมวัยของโรงเรียนในจังหวัดระยอง โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.30$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับ ได้แก่ ด้านนักเรียน ($\bar{x} = 3.44$) ด้านสภาพแวดล้อม ($\bar{x} = 3.40$) และด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ($\bar{x} = 3.25$) ตามลำดับ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ปรากฏผลดังนี้

2.1 ความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอน ที่มีต่อสภาพการจัดการเรียนร่วมระดับปฐมวัยของโรงเรียนในจังหวัดระยอง ด้านนักเรียน โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.44$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับ ได้แก่ โรงเรียนจัดเตรียมความพร้อมให้นักเรียนเรียนร่วมด้านการช่วยเหลือตนเอง ($\bar{x} = 3.91$) โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ช่วยให้เด็กเรียนร่วมและเด็กปกติทำกิจกรรมร่วมกัน เพื่อให้เด็กเกิดการเรียนรู้และช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ($\bar{x} = 3.84$) และโรงเรียนจัดเตรียมความพร้อมให้นักเรียนเรียนร่วมด้านอารมณ์สังคม ($\bar{x} = 3.79$) ตามลำดับ

2.2 ความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอน ที่มีต่อสภาพการจัดการเรียนร่วมระดับปฐมวัยของโรงเรียนในจังหวัดระยอง ด้านสภาพแวดล้อม โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.40$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับ ได้แก่ โรงเรียนจัดให้นักเรียนเรียนร่วมได้เข้าเรียนกับเด็กปกติ ($\bar{x} = 3.92$) ผู้บริหารโรงเรียนของท่านเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการเป็นผู้นำและสร้างบรรยากาศในการเรียนร่วม ($\bar{x} = 3.70$) และโรงเรียนมีการมอบหมายหน้าที่ให้บุคลากรที่เกี่ยวข้องโดยให้ถือเป็นปริมาณงาน ($\bar{x} = 3.64$) ตามลำดับ

2.3 ความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอน ที่มีต่อสภาพการจัดการเรียนร่วม ระดับปฐมวัยของโรงเรียนในจังหวัดระยอง ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.24$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับ ได้แก่ โรงเรียนจัดกิจกรรมการสอนนอกห้องเรียน และแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ ($\bar{x} = 3.69$) ครูมีการนำเทคนิคการสอน เช่น การวิเคราะห์งานการสอน โดยเพื่อนช่วยเพื่อน มาใช้กับนักเรียนเรียนร่วม ($\bar{x} = 3.51$) และโรงเรียนจัดการอบรมครู/บุคลากร/ส่งไปสัมมนาประชุมเชิงปฏิบัติการให้มีความรู้ในเรื่องการจัดการเรียนร่วม ($\bar{x} = 3.49$) ตามลำดับ

2.4 ความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอน ที่มีต่อสภาพการจัดการเรียนร่วม ระดับปฐมวัยของโรงเรียนในจังหวัดระยอง ด้านเครื่องมือ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.14$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับปานกลาง โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับ ได้แก่ โรงเรียนจัดให้ความช่วยเหลือด้านอื่น ๆ ทางการศึกษา เช่น การฝึกการพูด การปรับพฤติกรรม เป็นต้น ($\bar{x} = 3.61$) โรงเรียนมีการนำกฎกระทรวงมาเป็นหลักเกณฑ์ในการดำเนินงาน ($\bar{x} = 3.49$) และโรงเรียนมีแผนงาน/โครงการ/กิจกรรมที่สอดคล้องกับนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการและรัฐบาล ($\bar{x} = 3.46$) ตามลำดับ

2.5 ความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอน ที่มีต่อสภาพการจัดการเรียนร่วม ระดับปฐมวัยของโรงเรียนในจังหวัดระยอง ด้านเครื่องมือ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.14$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับปานกลาง โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับ ได้แก่ โรงเรียนจัดให้ความช่วยเหลือด้านอื่น ๆ ทางการศึกษา เช่น การฝึกการพูด การปรับพฤติกรรม เป็นต้น ($\bar{x} = 3.61$) โรงเรียนมีการนำกฎกระทรวงมาเป็นหลักเกณฑ์ในการดำเนินงาน ($\bar{x} = 3.49$) และโรงเรียนมีแผนงาน/โครงการ/กิจกรรมที่สอดคล้องกับนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการและรัฐบาล ($\bar{x} = 3.46$) ตามลำดับ

3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการจัดการเรียนร่วมระดับปฐมวัยของโรงเรียนในจังหวัดระยอง ที่จำแนกตามสถานภาพทางตำแหน่ง เขตพื้นที่ การศึกษาในจังหวัดระยองและขนาดโรงเรียน ปรากฏผลดังนี้

3.1 ความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอนที่มีต่อสภาพการจัดการเรียนร่วม ระดับปฐมวัยของโรงเรียนในจังหวัดระยอง ที่จำแนกตามสถานภาพทางตำแหน่ง โดยรวม พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และด้านเครื่องมือ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3.2 ความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอนที่สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ในจังหวัดระยอง ที่มีต่อสภาพการจัดการเรียนร่วมระดับปฐมวัยของโรงเรียนในจังหวัดระยอง ที่จำแนกตามสังกัดเขตพื้นที่การศึกษาในจังหวัดระยอง โดยรวมและรายด้าน พบว่า แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

3.3 เปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการจัดการเรียนร่วมระดับปฐมวัยของโรงเรียนในจังหวัดระยอง ของโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน มีสภาพการจัดการเรียนร่วมระดับปฐมวัยของโรงเรียนในจังหวัดระยอง โดยรวมและรายด้าน พบว่า แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัย การศึกษาสภาพการจัดการเรียนร่วมระดับปฐมวัยของโรงเรียนในจังหวัดระยอง ทำให้ได้ข้อมูลที่สามารถอภิปรายผลที่เกิดขึ้นดังต่อไปนี้

1. สภาพการจัดการเรียนร่วมระดับปฐมวัยของโรงเรียนในจังหวัดระยอง ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอนของโรงเรียนในจังหวัดระยอง โดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้บริหารและครูผู้สอนมีความพร้อมต่อการจัดการเรียนร่วมพอสมควร อีกทั้งยังได้รับการพัฒนาการจัดการเรียนร่วมจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในจังหวัดระยอง และศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัด ก่อนที่จะเข้าร่วมโครงการ โรงเรียนแกนนำจัด ทำให้ผู้บริหารและครูผู้สอนมีความรู้ ความเข้าใจในการดำเนินงานจัดการเรียนร่วม ส่งผลให้มีสภาพการจัดการเรียนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของประมวล วันดี (2545 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาสภาพปัญหาการพัฒนาโรงเรียนเรียนร่วมสู่มาตรฐานการศึกษาพิเศษ สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดระยอง ผลการวิจัยพบว่า สภาพปัญหาการพัฒนาโรงเรียนเรียนร่วมสู่มาตรฐานการศึกษาพิเศษของโรงเรียน โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง

2. เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอนที่มีต่อสภาพการจัดการเรียนร่วมระดับปฐมวัยของโรงเรียนในจังหวัดระยอง ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอนในโรงเรียนในจังหวัดระยอง โดยจำแนกตามสถานภาพทางตำแหน่ง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในจังหวัดระยอง และขนาดของโรงเรียน สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

2.1 ความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอนที่มีต่อสภาพการจัดการเรียนร่วมระดับปฐมวัยของโรงเรียนในจังหวัดระยอง ที่จำแนกตามสถานภาพทางตำแหน่ง โดยรวม พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้บริหารสถานศึกษาทำหน้าที่บริหาร โรงเรียนในภาพรวมทุกด้าน โดยมีบทบาทสำคัญในการอำนวยความสะดวก เป็นผู้นำ ผู้สนับสนุน ส่วนครูผู้สอนเป็นเพียงผู้ปฏิบัติงานสอนเด็กเรียนร่วม

แม้โรงเรียนจะบริหารงานโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ครูมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและดำเนินงานต่าง ๆ ก็ตาม แต่ภารกิจหลักของครูมีขอบข่ายสำคัญและจำกัดที่การสอนโดยตรง ซึ่งในสภาพจริงของโรงเรียน ครูต้องรับผิดชอบสอนเด็กปกติที่เป็นภาระรับผิดชอบที่มากอยู่แล้ว แต่ต้องทำการสอนเด็กพิเศษเรียนร่วมกับเด็กปกติเพิ่มเติม อาจทำให้ครูปฏิบัติงานได้ไม่เท่าที่ควร รวมทั้งการขาดความรู้และความเข้าใจในการจัดการเรียนร่วม ซึ่งสอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2545 : 39-84) ที่พบปัญหาและอุปสรรคในการจัดการศึกษาแบบเรียนร่วมว่า ครูในโรงเรียนเรียนร่วมทุกสังกัดต้องการความรู้ การเรียนรู้เกี่ยวกับหลักจิตวิทยาการสอนเด็กพิการ ซึ่งโรงเรียนทุกสังกัดขาดบุคลากรที่มีคุณวุฒิและประสบการณ์ดังกล่าว รวมทั้งด้านหลักสูตร ยังพบว่าโรงเรียนทุกสังกัดใช้หลักสูตรปกติ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านนักเรียนและด้านสภาพแวดล้อม ไม่แตกต่าง ซึ่งไม่เป็นตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย วิมาลาชโยดม (2543 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ปัญหาการจัดการศึกษาสำหรับเด็กพิการในเขตภาคเหนือตอนล่าง ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาการจัดการศึกษาสำหรับเด็กพิการตามธรรมชาติของผู้บริหาร โรงเรียน และครูผู้สอนเด็กพิการในโรงเรียนประถมศึกษาและมัธยมศึกษา ในด้านนักเรียน ด้านงบประมาณ ด้านภูมิหลังของครอบครัวเด็กพิการ ด้านสภาพแวดล้อมและด้านความร่วมมือ การจัดการศึกษาสำหรับเด็กพิการ เพื่อพิจารณาตามตำแหน่งงาน พบว่า มีธรรมชาติต่อปัญหาไม่แตกต่างกัน

2.2 ความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอนที่มีต่อสภาพการจัดการเรียนร่วมระดับปฐมวัยของโรงเรียนในจังหวัดระยอง ที่จำแนกตามสังกัดเขตพื้นที่การศึกษาระยอง โดยรวมและรายด้าน พบว่า ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากสังกัดเขตพื้นที่การศึกษาระยอง ไม่มีผลต่อความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอนของการจัดการเรียนร่วมต่อการศึกษาระดับปฐมวัยของโรงเรียนในจังหวัดระยอง เพราะผู้บริหารและครูผู้รับผิดชอบการจัดการเรียนร่วมมีประสบการณ์พื้นฐานเหมือนกัน คือมีส่วนเกี่ยวข้องกับนักเรียนพิการด้วยการให้การศึกษาที่เหมาะสมตามศักยภาพ จึงมีผลต่อการแสดงออกความรู้สึกที่ไม่แตกต่าง สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ที่ระบุไว้ว่า การจัดการศึกษาสำหรับบุคคล ซึ่งมีความบกพร่องทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ สังคม การสื่อสารและการเรียนรู้ หรือมีร่างกายพิการ หรือทุพพลภาพ หรือบุคคลซึ่งไม่สามารถพึ่งตนเองได้ หรือไม่มีผู้ดูแลหรือด้อยโอกาส ต้องจัดให้บุคคลดังกล่าวมีสิทธิและโอกาสได้รับการศึกษาเป็นพิเศษ เพื่อให้ได้รับการศึกษาโดยทัดเทียมกับบุคคลอื่น การศึกษาสำหรับคนพิการในวรรคสอง ให้จัดตั้งแต่แรกเกิดหรือพบความพิการ โดยไม่เสียค่าใช้จ่าย และให้บุคคลดังกล่าวมีสิทธิได้รับสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการและความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา

ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง และรวมถึงหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 “การศึกษาปฐมวัยเป็นการพัฒนาเด็กตั้งแต่แรกเกิดถึง 5 ปี บนพื้นฐานการอบรมเลี้ยงดูและการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ที่สนองต่อธรรมชาติและพัฒนาการของเด็กแต่ละคนตามศักยภาพ ภายใต้บริบทสังคม-วัฒนธรรม ที่เด็กอาศัยอยู่ ด้วยความรัก ความเอื้ออาทร และความเข้าใจของทุกคน เพื่อสร้างรากฐานคุณภาพชีวิตให้เด็กพัฒนาไปสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เกิดคุณค่าต่อตนเอง และสังคม” ซึ่งการจัดการศึกษาการเรียนร่วมของโรงเรียนระดับปฐมวัยเป็นการวางพื้นฐานการศึกษาขั้นเริ่มต้น เพื่อให้เด็กได้มีการพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพ เพื่อเตรียมความพร้อมในการเชื่อมโยงกับการศึกษาในระดับที่สูงขึ้นไป โดยที่สถานศึกษาต้องให้ความสำคัญในทุกด้าน ด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคมและสติปัญญา ซึ่งโรงเรียนที่มีการจัดการเรียนการสอนแบบเรียนร่วมจะสามารถทำให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษได้มีความพร้อมเพื่อที่จะต่อยอดการเรียนในระดับที่สูงขึ้นไปได้ และสามารถเรียนร่วมกับเด็กปกติได้ ทั้งนี้ทางสถานศึกษาจึงต้องมีการจัดการเรียนการสอนในส่วนสำคัญที่จะทำให้เด็กมีความพร้อม เพื่อต่อยอดได้ในอนาคตต่อไป สถานศึกษาต้องดำเนินการจัดการด้วยความถูกต้องและยุติธรรม โดยไม่หวังผลที่สูงเกินไปสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ซึ่งสถานศึกษาจะต้องพิจารณาจากความบกพร่องและความสามารถที่แตกต่างกันของเด็กในแต่ละกลุ่ม เพื่อให้ได้ผลที่มีประสิทธิภาพมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วินัย หนูรัตน์ (2544 : บทคัดย่อ) ที่ได้ทำการศึกษาเรื่อง ความคิดเห็นของข้าราชการครูโรงเรียนประถมศึกษาเกี่ยวกับการจัดการเรียนร่วมเด็กพิเศษกับเด็กปกติ สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดศรีสะเกษ พบว่า ข้าราชการครูโรงเรียนประถมศึกษา มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการเรียนร่วมเด็กพิเศษกับเด็กปกติ โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง ข้าราชการครูโรงเรียนประถมศึกษาที่มีสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการเรียนร่วมเด็กพิเศษกับเด็กปกติ โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

2.3 ความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอนที่มีต่อสภาพการจัดการเรียนร่วมระดับปฐมวัยของโรงเรียนในจังหวัดระยอง ที่จำแนกตามขนาดโรงเรียน โดยรวมและรายด้าน พบว่าไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากสังกัดขนาดของโรงเรียนไม่มีผลต่อความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอนของการจัดการเรียนร่วมต่อการศึกษาดำเนินการจัดการเรียนร่วมระดับปฐมวัยของโรงเรียนในจังหวัดระยอง จึงมีผลต่อการแสดงออกความรู้สึกที่ไม่แตกต่าง สอดคล้องกับงานวิจัยของ พัทณี คนฉลาด (2551 : บทคัดย่อ) ที่ได้ทำการศึกษาเรื่อง เจตคติของผู้บริหาร ครู และผู้ปกครองต่อการจัดการเรียนร่วมในโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม พบว่า ผู้บริหารและครูที่มีเพศ อายุ วุฒิการศึกษา และขนาดของสถานศึกษาต่างกัน มีเจตคติต่อการจัดการเรียนร่วมในโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม โดยรวมไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

การศึกษาสภาพการจัดการเรียนร่วมระดับปฐมวัยของโรงเรียนในจังหวัดระยองนั้น ควรนำผลการศึกษาไปใช้และศึกษาค้นคว้าวิจัย ดังนี้

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. ควรมีการเตรียมความพร้อมนักเรียนพิการและนักเรียนทั่วไป ในด้านวิชาการ นักเรียนพิการควรตรวจวัดความพร้อมทางการเรียน จัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ช่วยให้นักเรียน ทำกิจกรรมร่วมกันเพื่อช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เสริมแรงด้วยการให้รางวัลหรือมีการเชิญผู้ที่เกี่ยวข้อง มาบรรยายให้ความรู้กับนักเรียน จัดให้มีการชมวีดิทัศน์ สไลด์หรือสื่อต่าง ๆ จัดนิทรรศการ เปิดโอกาสให้นักเรียนทั่วไปซักถามปัญหาต่าง ๆ เกี่ยวกับนักเรียนที่ผิดปกติ

2. โรงเรียนต้องจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพ โดยคำนึงถึงสภาพความบกพร่อง ของนักเรียนทั้งสภาพแวดล้อมภายนอกและภายในห้องเรียน ควรมีการประชุมทำความเข้าใจ กับบุคลากรที่เกี่ยวข้องภายในโรงเรียนและนอกโรงเรียน มีการแต่งตั้งคณะกรรมการเป็นลายลักษณ์ อักษร มอบหมายหน้าที่ความรับผิดชอบอย่างชัดเจน และควรให้ผู้ปกครองของเด็กพิการและเด็กปกติ อาสาเป็นวิทยากรหรือมาร่วมกิจกรรมอนุบาลเด็กพิการ

3. โรงเรียนควรมีการเตรียมการจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล IEP (Individualized Education Program : IEP) โดยมีการแต่งตั้งคณะบุคคลหลาย ๆ ฝ่าย มาร่วมในการจัดทำ ส่วนรายงาน ความก้าวหน้าของนักเรียนควรมีการรายงานความก้าวหน้าโดยนำเสนอในรูปแบบต่าง ๆ และมีการ ทบทวนปรับแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล IEP ให้เหมาะสมกับนักเรียนพิการแต่ละบุคคล ในส่วนของสถานศึกษาควรมีการจัดทำรายงานการประเมินตนเองในด้านการจัดการเรียนร่วม ทุกปีการศึกษา ในด้านบุคลากรควรมีการจัดอบรมหรือส่งบุคลากร เพื่อพัฒนาตนเองเกี่ยวกับการจัดการเรียนร่วมเพื่อให้มีความรู้อย่างต่อเนื่อง

4. โรงเรียนควรมีการกำหนดนโยบาย เป้าหมาย วิสัยทัศน์และพันธกิจในเรื่อง การจัดการเรียนร่วมอย่างชัดเจน มีแผนงาน โครงการให้บุคลากรที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายมีส่วนร่วมสนับสนุน และดำเนินงานด้านการเรียนร่วม ส่วนในด้านงบประมาณ สถานศึกษาควรมีการจัดสรรงบประมาณ ให้เป็นเฉพาะเพื่อการจัดการเรียนร่วม รวมทั้งการจัดกิจกรรมหาทุนสนับสนุนจากหน่วยงานต่าง ๆ มาใช้จ่ายในการจัดการเรียนร่วมภายใต้โครงสร้างซีท (SEAT Framework) ของโรงเรียนในด้านสื่อ เทคโนโลยี สิ่งอำนวยความสะดวก บริการและความช่วยเหลืออื่น ๆ ควรดำเนินการจัดซื้อสำหรับ นักเรียนพิการให้สอดคล้องกับความต้องการจำเป็นพิเศษทางการศึกษา เพื่อช่วยให้นักเรียนพิการ ปฏิบัติงานและดำรงชีวิตได้อย่างมีประสิทธิภาพตามความต้องการจำเป็นพิเศษของแต่ละบุคคล ส่วนในด้านบุคลากร สถานศึกษาควรมีบุคลากรที่จบด้านการศึกษาพิเศษ หรือต้องได้รับการอบรม

ศึกษาฐานเพื่อดูแลช่วยเหลือในด้านการจัดการเรียนการสอน การฝึกทักษะเฉพาะด้าน การฝึกกิจกรรมบำบัด เพื่อตอบสนองความต้องการจำเป็นพิเศษของนักเรียนพิการเป็นเฉพาะบุคคล

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานการจัดการเรียนร่วมให้ประสบผลสำเร็จ
2. ควรมีการศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการเรียนร่วมของบุคลากรที่เกี่ยวข้องเครือข่ายในการให้บริการทั้งภาครัฐ เอกชน มูลนิธิและหน่วยงานอื่น ๆ
3. ควรมีการศึกษาทดลองรูปแบบการบริหารจัดการเรียนร่วมแบบเจาะลึก

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2543). คู่มือการคัดแยกและจำแนกความพิการเพื่อการศึกษา. กรุงเทพฯ : กระทรวงฯ.
- _____. (2546). คู่มือการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546. กรุงเทพฯ : กระทรวงฯ.
- _____. (2551). แผนพัฒนาจัดการศึกษาพิเศษสำหรับคนพิการ. กรุงเทพฯ : กระทรวงฯ.
- “กระทรวงศึกษาธิการปฏิรูปการศึกษารอบ 2,” (1 เมษายน 2553). คมชัดลึก. หน้า 8.
- กิ่งเพชร ส่งเสริม. (2552). การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนร่วมแบบคละชั้นเด็กที่มีความต้องการพิเศษในโรงเรียนประถมศึกษา. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาพิเศษ). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- กุดยา ต้นติผลาชีวะ. (2546). หนังสือวารสารการศึกษาปฐมวัย. กรุงเทพฯ : สถาบันมูลนิธิเด็ก.
- เกษม ทองสัมฤทธิ์. (2540). ความต้องการนิเทศงานวิชาการของครูโครงการเด็กพิเศษเรียนร่วมกับเด็กปกติในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดการประถมศึกษา. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- ณัชพร นกสกุล. (2545). การใช้หลักสูตรของครูผู้สอนเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาเรียนร่วมในโรงเรียน สังกัดสำนักงานประถมศึกษา. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (เทคโนโลยีและการสื่อสารการศึกษา). กรุงเทพฯ : สถาบันราชภัฏสวนดุสิต.
- บพิตร โสมณวัฒน์. (2548). การพัฒนาบุคลากรในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สำหรับเด็กพิเศษเรียนร่วม โรงเรียนบ้านทุ่งนางโอก (อนอำนวยการศิลป์) อำเภอเมืองยโสธร จังหวัดยโสธร. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- บรรจง อักษรอาสา. (2550). สภาพการดำเนินงานและปัญหาการจัดการเรียนร่วมโดยใช้โครงสร้างซีท (SEAT) สำหรับบุคคลออทิสติกในโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 1-5. (ออนไลน์). แหล่งที่มา : http://dlibed.kku.ac.th/research_pro/du007/4009.pdf. 20 ธันวาคม 2551.
- บึงอร ต้นปาน. (2547). เอกสารคำสอนการศึกษาแบบเรียนร่วม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต.
- เบญจา ชลธารนนท์. (2545). ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการศึกษาแบบเรียนร่วม. เอกสารการสอนรายวิชาการศึกษาพิเศษเรียนร่วม. กรุงเทพฯ : สำนักพัฒนาการฝึกครูสำนักงานสภาสถาบันราชภัฏ กระทรวงศึกษาธิการ.

เบญจา ชลธารันนท์. (2548 ก.) การพัฒนาหลักสูตรสำหรับบุคคลออทิสติกระดับการศึกษา

ขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2547. กรุงเทพฯ : องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.

_____. (2548 ข). การสังเคราะห์งานด้านการจัดการเรียนร่วมสู่ภาคปฏิบัติเพื่อนำสู่นโยบาย

การจัดการศึกษาอย่างมีคุณภาพสำหรับเด็กและเยาวชนพิการ. กรุงเทพฯ :

องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.

ประภาพิมล ทิมวัฒนา. (2548). การศึกษาความต้องการ ปัญหา เจตคติ และการมีส่วนร่วม

ของบุคคลที่เกี่ยวข้องในการจัดการเรียนร่วมในโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการ

การศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา พิษณุโลก เขต 1. ปรินญาณินพนธ์

กศ.ม. (การศึกษาศิลปะ). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ประสานมิตร.

ประมวล วันดี. (2545). การศึกษาสภาพปัญหาการพัฒนาโรงเรียนเรียนร่วมสู่มาตรฐานการศึกษา

พิเศษ สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดระยอง. ปรินญาณินพนธ์ กศ.ม.

(การบริหารการศึกษา).ชลบุรี : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.

ผดุง อารยะวิญญู. (2542 ก). การเรียนร่วมระหว่างเด็กปกติกับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ.

กรุงเทพฯ : แวนแก้ว.

_____. (2542 ข). การศึกษาพิเศษ. กรุงเทพฯ : แวนแก้ว.

_____. (2542 ค). การศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ. กรุงเทพฯ : แวนแก้ว.

_____. (2546). วิธีสอนเด็กเรียนยาก. กรุงเทพฯ : แวนแก้ว.

ผดุง อารยะวิญญู และวาสนา เลิศศิลป์. (2551). การเรียนร่วม Inclusion. กรุงเทพฯ : เจ.เอ็น.ที.

พวงรัตน์ ทวีรัตน์. (2540). วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์. พิมพ์ครั้งที่ 7.

กรุงเทพฯ : สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ประสานมิตร.

พัชนี คนฉลาด. (2551). การศึกษาเจตคติของผู้บริหาร ครู และผู้ปกครองต่อการจัดการเรียนร่วม

ในโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม.

วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต.

วรรณาท รักสกุลไทย. (2551). รวมนวัตกรรม ทฤษฎีการศึกษาปฐมวัยสู่การประยุกต์ใช้ในห้องเรียน.

กรุงเทพฯ : สาราเด็ก.

วารี ถิระจิตร. (2541). การศึกษาสำหรับเด็กพิเศษ. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- วินัย รูปขำดี. (2551). “การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงาน
กับผลการดำเนินงานตามความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้องในโรงเรียนเรียนร่วม
โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานตามแนวคิดโครงสร้างซีท (SEAT) ในจังหวัดกำแพงเพชร
ประจำปีการศึกษา 2549,” *วิทยาลัยราชสุดา*. 4(1) : 1-20.
- วินัย หนูรัตน์. (2544). *ความคิดเห็นของข้าราชการครูโรงเรียนประถมศึกษาเกี่ยวกับการจัด
การเรียนร่วมเด็กพิเศษกับเด็กปกติสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ*.
วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). สงขลา : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- วิมลรัตน์ สุนทรโรจน์. (2547). *พัฒนาการเรียนการสอน*. มหาสารคาม : คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- วิมาลา ชโยดม. (2543). *รายงานการจัดการศึกษาสำหรับเด็กพิการในเขตภาคเหนือตอนล่าง*.
พิษณุโลก : ภาควิชาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- วิลาวัลย์ วงศ์คุณาโรจน์. (2545). *การปฏิบัติงานเกี่ยวกับการจัดการเรียนร่วมระหว่าง
เด็กพิเศษกับเด็กปกติของครูประจำชั้นและผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงาน
การประถมศึกษาจังหวัดตรัง*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). สงขลา :
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- ศรียา นิยมธรรม และคนอื่นๆ. (2546). *การศึกษาพิเศษ สารานุกรมศึกษาศาสตร์*. กรุงเทพฯ :
ธนัชการพิมพ์.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2551). *วิจัยและพัฒนาหลักสูตรสำหรับบุคคล
ออทิสติก เพื่อสร้างหลักสูตรและศึกษาผลการใช้หลักสูตร*. กรุงเทพฯ : สำนักงานฯ.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2545). *รายงานการวิจัยการติดตามผลการดำเนินงาน
ตามนโยบายการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ นโยบายคนพิการทุกคนที่อยากเรียน
ต้องได้เรียน*. กรุงเทพฯ : สำนักงานฯ.
- สำนักติดตามผลและประเมินผลการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2547). *หนังสือ 1 ปี สพฐ. ก้าวใหม่
ที่ไกลกว่า*. กรุงเทพฯ : สำนักฯ.
- สำนักนิเทศและพัฒนามาตรฐานการศึกษา. (2542). *แนวทางการจัดการเรียนร่วมในโรงเรียน
ประถมศึกษา 2542*. กรุงเทพฯ : สำนักฯ.
- สุจินดา ขจรรุ่งศิลป์. (2551). *ประมวลสาระชุดวิชาการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย*.
(หน่วยที่ 7.) นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- สุวิมล ว่องวานิช. (2546). *รายงานการประเมินการปฏิรูปการศึกษาตามพระราชบัญญัติ
การศึกษาแห่งชาติ : ก้าวแรกแห่งความสำเร็จ*. กรุงเทพฯ : เจริญผล.

- อัญมณี บุญชื้อ. (2551). การศึกษาการก้าวพ้นข้อจำกัด ของเด็กปฐมวัย ในการเล่นภายใต้
สัมพันธภาพระหว่างครูกับ. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อารีย์ เพลินชยานิช. (2548). การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารโรงเรียนแกนนำ
จัดการเรียนร่วมดีเด่นของภาคเหนือตอนล่าง ปีการศึกษา. วิทยานิพนธ์ ค.ม.
(การบริหารการศึกษา). พิษณุโลก : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม.
- Brown, Marion J. (February 2007). "A Profile of Mission, Organizational Structure and
Perceptions of Administrators and Teachers of Selected Alternative High School
in Central Texas," **Dissertation Abstracts International**. 59(8) : 2787.
- Cronbach, L.J. (1990). **Essentials of Psychological Testing**. 5th ed. New York : Harper Collins.
- Kasten, C. and Clark, K. (2007). **Creating an Inclusive School**. (Online). Available :
http://www.ascd.org/ed_topics/1995villa_ch5.html. 22 June 2007.
- Peterson, W. O. (2007). "Center Prayer for Women receiving Chemotherapy for Recurrent
Ovarian Cancer : Pilot Study," **Oncology Nursing Forum**. 36 : 424-428.
- Porter, Lyman W., (2001). **Management Meeting New Challenges**. Upper Saddle River N.J. :
Prentice Hall.
- Riedel, P.B. (1991). "An Investigation and Analysis of Educator Perceptions of
Mainstreaming Mildly Handicapped Students in Grade 5-9 in Randomly Selected
Urban and Rural School Divisions in Virginia Public Schools," **Dissertation
Abstracts International**. 52(4) : 1164.
- Stuart, Ewen. (2006). **Typecasting : On the Arts and Sciences of Human Inequality**.
New York : Seven Stories Press.
- Telford, O.W. and Sawrey, M. (1972). **The Exceptional individual**. Englewood cliffs ; N.J. :
Prentice – Hall.
- Tuffs, Devon C. (1985). "A Study of Attitudes towards Mainstreaming Severely Language
Handicapped Children," **Dissertation Abstract International**. 57(9) : 4014-A.
- Van Den Horst. (1971). "A Defective hearing Social Achievement and School Choice,"
The Teacher of the Deaf. 69 : 398-414.

ภาคผนวก

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

ภาคผนวก ก
รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์อำนาจ บุญศรี	คณบดีคณะครุศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี
2. รองศาสตราจารย์.ดร.ถาวร นิยมเลี้ยง	รองอธิการบดี
มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี
3. ดร.สุริย์มาศ สุขกสิ	หัวหน้าฝ่ายวิชาการบริหารการศึกษา
มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี
4. ดร.สุนิสา วิทยานุกรณ์	ผู้อำนวยการ โรงเรียนมณีวรรณวิทยา
5. นางประเทือง กัปปิยบุตร	ผู้รับใบอนุญาตและผู้อำนวยการ
โรงเรียนปิยะอาทร

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

ภาคผนวก ข
แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง การศึกษาสภาพการจัดการเรียนร่วมระดับปฐมวัยของโรงเรียนในจังหวัดระยอง

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามนี้แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้
ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพทางตำแหน่ง เขตพื้นที่การศึกษาและขนาดโรงเรียน
ตอนที่ 2 สภาพการจัดการเรียนร่วมระดับปฐมวัยของโรงเรียนในจังหวัดระยอง
2. ข้อมูลจากการตอบแบบสอบถามจะใช้เพื่อการวิจัย และอภิปรายผลในภาพรวมเท่านั้น ซึ่งไม่มีผลกระทบต่อผู้ตอบแบบสอบถามแต่ประการใด
3. แบบสอบถามในแต่ละตอน จะมีคำชี้แจงเฉพาะ โปรดอ่านคำชี้แจงให้ชัดเจน ก่อนตอบคำถามในแต่ละข้อ
4. ในการตอบแบบสอบถาม ขอความกรุณาโปรดตอบให้ครบทุกตอน ทุกข้อตามสภาพความเป็นจริงที่ท่านปฏิบัติอยู่ เพราะข้อมูลที่เป็นจริงจากผู้ตอบแบบสอบถามเท่านั้น ที่จะช่วยให้ผลการวิจัยมีความเชื่อถือได้ และสามารถนำไปเป็นข้อมูลสารสนเทศ ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้มีประสิทธิภาพได้อย่างแท้จริง

ขอขอบพระคุณอย่างสูง

นางสาวเกศินี สัจจสุขวัฒนา

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพทางตำแหน่ง เขตพื้นที่การศึกษาและขนาดโรงเรียน
คำชี้แจง โปรดกาเครื่องหมาย ✓ ลงใน ให้ตรงกับขนาดของสถานศึกษาของท่าน

1. สถานภาพทางตำแหน่ง

- ผู้บริหาร ครูผู้สอน

2. เขตพื้นที่การศึกษาในจังหวัดระยอง

- เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 1
 เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 2

3. ขนาดโรงเรียน

- โรงเรียนขนาดเล็ก โรงเรียนขนาดกลาง โรงเรียนขนาดใหญ่

ตอนที่ 2 สภาพการจัดการเรียนร่วมระดับปฐมวัยของโรงเรียนในจังหวัดระยอง

คำชี้แจง โปรดกาเครื่องหมาย ลงใน ให้ตรงกับสภาพการจัดการเรียนร่วมระดับปฐมวัย
ของโรงเรียนที่ท่านปฏิบัติงานอยู่ ดังนี้

- 5 หมายถึง มีการดำเนินงานอยู่ในระดับมากที่สุด
4 หมายถึง มีการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก
3 หมายถึง มีการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง
2 หมายถึง มีการดำเนินงานอยู่ในระดับน้อย
1 หมายถึง มีการดำเนินงานอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ตัวอย่าง

ที่	สภาพการจัดการเรียนร่วมระดับปฐมวัย ของโรงเรียนในจังหวัดระยอง	ระดับการดำเนินงาน				
		มากที่สุด 5	มาก 4	ปาน กลาง 3	น้อย 2	น้อย ที่สุด 1
0	ด้านนักเรียน (S-Students) 1. โรงเรียนจัดเตรียมความพร้อมให้กับนักเรียน เรียนร่วม ด้านวิชาการ			✓		

ที่	สภาพการจัดการเรียนร่วมระดับปฐมวัย ของโรงเรียนในจังหวัดระยอง	ระดับการดำเนินงาน				
		มากที่สุด 5	มาก 4	ปาน กลาง 3	น้อย 2	น้อย ที่สุด 1
1	ด้านนักเรียน (S-Students) โรงเรียนจัดเตรียมความพร้อมให้กับนักเรียน เรียนร่วม ด้านวิชาการ					
2	โรงเรียนจัดเตรียมความพร้อมให้นักเรียนเรียนร่วม ด้านร่างกาย					
3	โรงเรียนจัดเตรียมความพร้อมให้นักเรียนเรียนร่วม ด้านอารมณ์สังคม					
4	โรงเรียนจัดเตรียมความพร้อมให้นักเรียนเรียนร่วม ด้านการช่วยเหลือตนเอง					
5	โรงเรียนจัดให้นักเรียนเรียนร่วมสร้างความคุ้นเคย กับสภาพแวดล้อม,ครูประจำชั้น,ครูการศึกษาพิเศษ ก่อนเปิดเทอม					
6	โรงเรียนมีการกระจายนักเรียนเรียนร่วม ไปตามห้องเรียนต่าง ๆ อย่างเหมาะสม					
7	โรงเรียนจัดการให้ข้อมูลเพื่อให้นักเรียนทั่วไป มีความรู้ความเข้าใจ สามารถช่วยเหลือและปฏิบัติ ต่อนักเรียนเรียนร่วมอย่างถูกวิธี					
8	โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ที่ช่วยให้เด็กเรียนร่วมและเด็กปกติทำกิจกรรม ร่วมกัน เพื่อให้เด็กเกิดการเรียนรู้และช่วยเหลือ ซึ่งกันและกัน					
9	โรงเรียนจัดการสอนทักษะการช่วยเหลือเบื้องต้น ในการช่วยเหลือนักเรียนเรียนร่วมให้กับ นักเรียนทั่วไป					

ที่	สภาพการจัดการเรียนร่วมระดับปฐมวัย ของโรงเรียนในจังหวัดระยอง	ระดับการดำเนินงาน				
		มากที่สุด 5	มาก 4	ปานกลาง 3	น้อย 2	น้อยที่สุด 1
10	โรงเรียนมีการเชิญผู้ที่ทำงานเกี่ยวข้องกับนักเรียนเรียนร่วมมาบรรยายให้นักเรียนทั่วไปฟัง					
11	โรงเรียนจัดให้มีการชมวีดิทัศน์ สไลด์หรืออื่นๆ ประกอบเกี่ยวกับนักเรียนเรียนร่วม					
12	โรงเรียนจัดให้มีนิทรรศการ หนังสือและเรื่องราวเกี่ยวกับนักเรียนเรียนร่วม					
13	โรงเรียนเปิดโอกาสให้นักเรียนทั่วไป ชักถามปัญหาต่าง ๆ เกี่ยวกับนักเรียนเรียนร่วม					
14	โรงเรียนมีการจัดตารางการช่วยเหลือดูแลเพื่อนระบบเพื่อนช่วยเพื่อน					
15	โรงเรียนจัดให้มีระบบการให้รางวัล นักเรียนทั่วไปที่ช่วยเหลือเพื่อนนักเรียนเรียนร่วม					
ด้านสภาพแวดล้อม (E-Environment)						
1	โรงเรียนจัดให้นักเรียนเรียนร่วมได้เข้าเรียนกับเด็กปกติ					
2	โรงเรียนมีการจัดนักเรียนเรียนร่วมให้เรียนร่วมโดยคำนึงถึงความบกพร่องของแต่ละบุคคล					
3	โรงเรียนจัดสภาพแวดล้อมภายนอกอาคาร เช่น ทางเชื่อมอาคาร ทางเข้า ทางเดิน ทางข้าม ฯลฯ เพื่อให้เอื้อต่อนักเรียนเรียนร่วม					
4	โรงเรียนมีการจัดสภาพแวดล้อมภายนอกอาคารตามเกณฑ์ มาตรฐานที่กำหนด					
5	โรงเรียนมีการจัดตารางเวลาเรียนและห้องเรียนสำหรับนักเรียนเรียนร่วม					

ที่	สภาพการจัดการเรียนร่วมระดับปฐมวัย ของโรงเรียนในจังหวัดระยอง	ระดับการดำเนินงาน				
		มากที่สุด 5	มาก 4	ปานกลาง 3	น้อย 2	น้อยที่สุด 1
6	โรงเรียนจัดสภาพแวดล้อมภายในอาคาร เช่น ประตู บันได ลิฟต์ ห้องน้ำ พื้น แสงสว่าง ฯลฯ เพื่อให้เอื้อต่อนักเรียนเรียนร่วม					
7	โรงเรียนมีการจัดสภาพแวดล้อมภายในอาคาร ตามเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนด					
8	ผู้บริหาร โรงเรียนของท่านเป็นผู้มีบทบาทสำคัญ ในการเป็นผู้นำและสร้างบรรยากาศ ในการเรียนร่วม					
9	โรงเรียนจัดประชุมบุคลากรในโรงเรียนเพื่อชี้แจง โครงการนักเรียนเรียนร่วม					
10	โรงเรียนมีการมอบหมายหน้าที่ให้บุคลากร ที่เกี่ยวข้องโดยให้ถือเป็นปริมาณงาน					
11	โรงเรียนสร้างบรรยากาศของการยอมรับนักเรียน เรียนร่วมให้ ครู แม่ค้า ภารโรง ฯลฯ รับรู้และ ร่วมมือกันช่วยเหลือดูแลอย่างถูกวิธี					
12	โรงเรียนมีคณะกรรมการจัดการเรียนร่วม ประจำโรงเรียน					
13	โรงเรียนมีคณะกรรมการจัดการเรียนร่วม ซึ่งทำหน้าที่กำหนดนโยบาย แนวทาง การดำเนินงานและหน้าที่จัดสรรงบประมาณ ของนักเรียนเรียนร่วมในโรงเรียน					
14	โรงเรียนมีคณะกรรมการจัดการเรียนร่วม ซึ่งทำหน้าที่กำหนดบทบาทและหน้าที่ ของบุคลากรในโรงเรียน					
15	โรงเรียนจัดกิจกรรมการประชาสัมพันธ์ โครงการ ให้ผู้เกี่ยวข้องรับทราบ					

ที่	สภาพการจัดการเรียนร่วมระดับปฐมวัย ของโรงเรียนในจังหวัดระยอง	ระดับการดำเนินงาน				
		มากที่สุด 5	มาก 4	ปานกลาง 3	น้อย 2	น้อยที่สุด 1
1	ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน(A-Activities) โรงเรียนมีการจัดทำหลักสูตรเฉพาะสำหรับ นักเรียนที่มีความบกพร่องมาก					
2	โรงเรียนมีการปรับหลักสูตรที่ใช้กับนักเรียนทั่วไป มาใช้กับนักเรียนเรียนร่วมเป็นบางวิชา					
3	โรงเรียนมีการจัดทำหลักสูตรเพิ่มเติมสอนทักษะ เฉพาะที่จำเป็นให้แก่เด็กเรียนเรียนร่วม เช่น ทักษะ การดำรงชีวิต ทักษะการใช้เว่นขยาย ฯลฯ					
4	ครูมีการจัดทำแผนการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP)					
5	ครูมีการจัดทำแผนการสอนเฉพาะบุคคล (IIP)					
6	ครูมีการนำวิธีการต่างๆมาใช้ในการรวบรวมข้อมูล ที่เกี่ยวกับนักเรียนเพื่อส่งต่อ คัดแยกและ วางแผนการสอน ฯลฯ					
7	ครูมีการนำเทคนิคการสอน เช่น การวิเคราะห์งาน การสอน โดยเพื่อนช่วยเพื่อน มาใช้กับนักเรียน เรียนร่วม					
8	ครูมีการประเมินและรายงานความก้าวหน้า ของนักเรียนเรียนร่วม					
9	โรงเรียนจัดกิจกรรมการสอนนอกห้องเรียนและ แหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ					
10	โรงเรียนมีการจัดตั้งคณะกรรมการประกัน คุณภาพการจัดการเรียนร่วม					
11	โรงเรียนมีการกำหนดระบบการประกันคุณภาพ การจัดการเรียนร่วมให้ความสำคัญกับ การประเมินตนเอง					

ที่	สภาพการจัดการเรียนร่วมระดับปฐมวัย ของโรงเรียนในจังหวัดระยอง	ระดับการดำเนินงาน				
		มากที่สุด 5	มาก 4	ปานกลาง 3	น้อย 2	น้อยที่สุด 1
12	โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมประชาสัมพันธ์ เช่น จัดป้ายนิเทศ, แผ่นพับ, ประชุมครูผู้ปกครอง นักเรียนเกี่ยวกับนักเรียนเรียนร่วม					
13	โรงเรียนจัดการอบรมครู/บุคลากร/ส่งไปสัมมนา ประชุมเชิงปฏิบัติการให้มีความรู้ในเรื่อง การจัดการเรียนร่วม					
14	โรงเรียนจัดทำแผน/ปฏิทินการรับนักเรียน เรียนร่วมเข้าเรียน					
15	โรงเรียนจัดทำตารางเรียนให้บริการสอนเสริม โดยตรงกับนักเรียนเรียนร่วม					
ด้านเครื่องมือ (T-Tools)						
1	โรงเรียนมีการกำหนด วัสดุทัศน/พันธกิจ/ ยุทธศาสตร์เพื่อให้นักเรียนเรียนร่วม					
2	โรงเรียนมีแผนงาน/โครงการ/กิจกรรมที่สอดคล้อง กับนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการและรัฐบาล					
3	โรงเรียนมีการนำกฎกระทรวงมาเป็นหลักเกณฑ์ ในการดำเนินงาน					
4	โรงเรียนมีการจัดสรรงบประมาณให้กับโครงการ จัดการเรียนร่วม					
5	โรงเรียนมีการประชุมวางแผนการใช้จ่ายเงินและ จัดสรรงบประมาณให้กับโครงการจัดการเรียนร่วม					
6	โรงเรียนมีการแต่งตั้งผู้แทนผู้ปกครองนักเรียน เรียนร่วมเป็นคณะกรรมการโรงเรียนอย่างน้อย 1 คน					
7	โรงเรียนมีการแต่งตั้งคณะกรรมการ จัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) ประมาณ 5-7 คน ต่อนักเรียนเรียนร่วม 1 คน					

ที่	สภาพการจัดการเรียนร่วมระดับปฐมวัย ของโรงเรียนในจังหวัดระยอง	ระดับการดำเนินงาน				
		มากที่สุด 5	มาก 4	ปานกลาง 3	น้อย 2	น้อยที่สุด 1
8	โรงเรียนมีการจัดระบบข้อมูลนักเรียนเรียนร่วม, บุคลากร, สื่อ ฯลฯ ของโครงการเรียนร่วม					
9	โรงเรียนมีการนำเทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับนักเรียนเรียนร่วมมาใช้ในการเรียนการสอนและดำรงชีวิต					
10	ครูทำสื่อทางการศึกษา หรือเครื่องมือเพื่อช่วยให้นักเรียนเรียนร่วมเกิดการเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสม เกิดความเข้าใจดีขึ้น					
11	โรงเรียนจัดบริการต่างๆ ที่ช่วยสนับสนุนการศึกษาของนักเรียนเรียนร่วมแต่ละประเภท					
12	โรงเรียนจัดทำตำราขึ้นในรูปแบบอื่น ๆ เช่น หนังสือเสียงสำหรับนักเรียนที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ เป็นต้น					
13	โรงเรียนมีการสนับสนุนให้ทำวิจัยในชั้นเรียน หรืองานวิจัยขั้นพื้นฐานด้านการเรียนร่วม					
14	โรงเรียนจัดให้ความช่วยเหลือด้านอื่น ๆ ทางการศึกษา เช่น การฝึกการพูด การปรับพฤติกรรม เป็นต้น					
15	โรงเรียนจัดหาครูการศึกษาพิเศษที่จบด้านนี้โดยตรงหรือได้รับการอบรมตามหลักสูตรที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด					

ภาคผนวก ค

คำอำนาจจำแนกรายข้อและค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

ตาราง 11 ค่าอำนาจจำแนกรายชื่อของแบบสอบถาม เรื่อง การศึกษาสภาพการจัดการเรียนร่วม
ระดับปฐมวัยของโรงเรียนในจังหวัดระยอง

ด้าน	ข้อ	ค่าอำนาจจำแนก
นักเรียน	1	0.75
	2	0.71
	3	0.64
	4	0.69
	5	0.70
	6	0.59
	7	0.74
	8	0.73
	9	0.76
	10	0.57
	11	0.32
	12	0.35
	13	0.75
	14	0.34
	15	0.81
สภาพแวดล้อม	1	0.74
	2	0.69
	3	0.62
	4	0.74
	5	0.69
	6	0.71
	7	0.42
	8	0.21
	9	0.80
	10	0.56
	11	0.74

ตาราง 11 (ต่อ)

ด้าน	ข้อ	ค่าอำนาจจำแนก
	12	0.60
	13	0.64
	14	0.55
	15	0.66
กิจกรรมการเรียนการสอน	1	0.64
	2	0.75
	3	0.64
	4	0.52
	5	0.78
	6	0.75
	7	0.63
	8	0.76
	9	0.78
	10	0.76
	11	0.72
	12	0.58
	13	0.45
	14	0.35
	15	0.77
เครื่องมือ	1	0.57
	2	0.63
	3	0.72
	4	0.70
	5	0.71
	6	0.45
	7	0.52
	8	0.68

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

ตาราง 11 (ต่อ)

ข้อ	ข้อ	ค่าอำนาจจำแนก
	9	0.78
	10	0.76
	11	0.56
	12	0.66
	13	0.63
	14	0.59
	15	0.68

ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ = 0.95

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

ประวัติย่อผู้วิจัย

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ – นามสกุล	นางสาวเกศินี สัจสุขวัฒนา
วัน เดือน ปี	1 มีนาคม 2506
สถานที่เกิด	จังหวัดระยอง
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	48/3 หมู่ 5 ตำบลสำนักท้อน อำเภอบ้านฉาง จังหวัดระยอง
ตำแหน่งหน้าที่การงานปัจจุบัน	ผู้รับใบอนุญาตและผู้อำนวยการ
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	โรงเรียนสัจจศึกษา อำเภอบ้านฉาง จังหวัดระยอง
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2523	ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสัจจศึกษา จังหวัดชลบุรี
พ.ศ. 2525	ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสิงห์สมุทร จังหวัดชลบุรี
พ.ศ. 2528	ประกาศนียบัตรวิชาชีพเทคนิค ปว.ท. โรงเรียนพณิชยการธุรกิจ จังหวัดชลบุรี
พ.ศ. 2532	ศิลปศาสตรบัณฑิต ศศ.บ. (การจัดการทั่วไป) วิทยาลัยครูฉะเชิงเทรา จังหวัดฉะเชิงเทรา
พ.ศ. 2550	ประกาศนียบัตรบัณฑิต ป.บัณฑิต (บริหารการศึกษา) มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี
พ.ศ. 2555	ครุศาสตรมหาบัณฑิต ค.ม. (การบริหารการศึกษา) มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี